

งานวิจัยเรื่อง

การศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การแสดง ชุด “ระบำลัปตอัปสรา”

นาฏศิลป์นิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีการศึกษา 2563

งานวิจัยเรื่อง

การศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การแสดง “ระบำลัปตอัปสรา”

คณะผู้วิจัย

นางสาวกัญญาณัฐ

กิร์มย์

นางสาวกัญญาภัค

กิร์มย์

นางสาวปริณาพรรณ

แจ่มนิลพิพัฒน์

นางสาวสุรรัตน์

กล่อมเกลี้ยง

นางสาวอารยา

ตะสูงเนิน

นาฏศิลป์นิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ปีการศึกษา 2563

ชื่อนาฏศิลป์นิพนธ์	การศึกษาเพื่อสร้างสรรค์การแสดง “ระบำสัปตอัปสรา”	
คณะผู้วิจัย	นางสาวกัญญาณัฐ	กิริมย์
	นางสาวกัญญาภัก	กิริมย์
	นางสาวปริณาพรรณ	แจ่มนิลพิพัฒน์
	นางสาวสุรียรัตน์	กล่อมเกลี้ยง
	นางสาวอารยา	ตะสูงเนิน

ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ปีการศึกษา 2562

อาจารย์ที่ปรึกษานาฏศิลป์นิพนธ์

ผศ.ดร.นवलวี	กระต่ายทอง	อาจารย์ที่ปรึกษา
อาจารย์ชุมพล	ชนะมา	อาจารย์ที่ปรึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของปราสาทศีดา คณะผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปราสาทศีดามาเชื่อมโยงเข้ากับตำนานพื้นบ้านเรื่อง “กำพร้าวักแก้ว” ซึ่งเป็นตำนานพื้นบ้านของอำเภอศีดา จังหวัดนครราชสีมา และได้ทำเสนอการแสดงในรูปแบบของระบำโบราณคดี ผ่านนักแสดงหญิงจำนวน 7 คนสื่อถึงการรำรำของนางอัปสราที่มาแสดงความยินดีปรีดาและอำนวยความสะดวกให้แก่ความรักของนางศีดาและท้าวกำพร้าวักแก้ว

จากงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบำสัปตอัปสรา” เพื่อให้ผู้คนเห็นความสำคัญที่จะช่วยในการอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาของพระปราสาทศีดา จึงได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระปราสาทศีดา ทั้งตามหลักฐานทางโบราณคดีและนิทานพื้นบ้าน ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ความเป็นอยู่ของชุมชนอำเภอศีดาในอดีต นำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงและเผยแพร่ต่อไป

คณะผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ปัจจุบัน การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงผลงานนาฏศิลป์ยังมีให้ศึกษาอยู่มากมาย ฉะนั้นจึงเป็นโอกาสดีสำหรับผู้สนใจ ที่จะศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานาฏศิลป์ให้มากขึ้น ผู้วิจัย ขอให้นาฏศิลป์นิพนธ์ชุด “ระบำสัปตอัปสร่า” ฉบับนี้เพื่อประกาศเกียรติคุณและความสามารถด้านนาฏศิลป์ เพื่อเป็นเกียรติและชื่อผลงานทำต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชุมพล ชะนะมา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นวลรวี กระจ่างทอง อาจารย์ที่ศึกษานาฏศิลป์นิพนธ์เป็นอย่างสูงสำหรับคำปรึกษาและแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานตลอดจนการแก้ไขในการทำวิจัยและสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ กราบขอบพระคุณ ดร.อรนุช อินตา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ภัทรฤทัย กันตะกนิษฐ อาจารย์สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรขา อินทรกำแหง ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตติกร ศรีชัยชนะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์นัยนัปร ชุตินาถา ผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำในงานนาฏศิลป์นิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ชัย เดชอุดม อาจารย์โปรแกรม วิชาสังคมศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และนายชุตินันท์ ทองคำ นักวิชาการศึกษา งานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของปราสาทและปราสาทสมัยเขมรที่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา รวมไปถึงบอกลักษณะและเอกลักษณ์ของปราสาทเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและสังเคราะห์ออกมาเป็นการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า นาฏศิลป์นิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ รวมถึงเป็นตัวอย่างในการพัฒนาผลงานวิจัยสร้างสรรค์และวิธีอื่น ๆ ต่อไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	3
วัตถุประสงค์	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
สรุปบท	8
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานและเอกสารอ้างอิง	
ศิลปะขอม	9
ปราสาทขอมในประเทศไทย	12
ปราสาทและปราสาทศิลาที่พบในจังหวัดนครราชสีมา	14
ประวัติความเป็นมาของปราสาทศีดา	20
ของอำเภอสีดา “ตำนานไก่อแก้วหอมชู”	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทสรุป	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
อาร์มภบท	26
รูปแบบงานวิจัย	26
การออกแบบงานวิจัย	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	30
ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย	35
สรุปบท	37
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
แนวคิดในการออกแบบการแสดง	39
การออกแบบลีลาท่ารําในการแสดง	40
การออกแบบดนตรีและบทเพลงประกอบการแสดง	41
การออกแบบเครื่องแต่งกาย	46
รูปแบบการแปรแถว	60
การคัดเลือกนักแสดง	71
สรุปบท	71
บทที่ 5 บันทึกท่ารํา	72
อธิบายท่ารํา	72
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	130
แนวคิดในการออกแบบการแสดง	130
การออกแบบลีลาท่ารําในการแสดง	130
การออกแบบดนตรีและบทเพลงประกอบการแสดง	131
การออกแบบเครื่องแต่งกาย	131
รูปแบบการแปรแถว	132
การคัดเลือกนักแสดง	133
ข้อเสนอแนะ	133
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	137
ภาคผนวก ก การลงพื้นที่เก็บข้อมูล	138
ภาคผนวก ข การทดลองสร้างสรรค์ผลงาน	143
ภาคผนวก ค การแสดงผลงานสร้างสรรค์ผลงาน	154
ประวัติผู้จัดทำ	159

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล	31
ตารางที่ 2 ตารางผู้ให้สัมภาษณ์ทางวิชาการ	32
ตารางที่ 3 ตารางขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	36
ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาการสร้างสรรคเพลงและทำรำ	40
ตารางที่ 5 เครื่องแต่งกาย ชุดระบำสัปดาห์ปสรฯ ตัวเอก	54
ตารางที่ 6 เครื่องประดับ ชุดระบำสัปดาห์ปสรฯ ตัวเอก	55
ตารางที่ 7 เครื่องแต่งกาย ชุดระบำสัปดาห์ปสรฯ ตัวรอง	57
ตารางที่ 8 เครื่องประดับ ชุดระบำสัปดาห์ปสรฯ ตัวรอง	58
ตารางที่ 9 อธิบายทำรำตัวรอง	73
ตารางที่ 10 อธิบายทำรำตัวเอก	115

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณที่ปราสาทบันทายสรี	10
ภาพที่ 2 นางอัปสร	10
ภาพที่ 3 พระศิวะประทับบนหน้ากาลที่ปราสาทบันทายสรี	11
ภาพที่ 4 ปราสาทบ้านปราสาท	13
ภาพที่ 5 กุฎิฤๅษีพิมาย	14
ภาพที่ 6 ปรารงค์พลสงคราม	14
ภาพที่ 7 ปราสาทนางรำ	15
ภาพที่ 8 ปรารงค์ครบุรี	16
ภาพที่ 9 ปรารงค์บ้านปรารงค์	16
ภาพที่ 10 ปราสาทเมืองเก่า	17
ภาพที่ 11 ปรารงค์สีดา	18
ภาพที่ 12 สภาพของประตูหลอก ซุ้มประตูทิศตะวันตก ที่เคยมีภาพปูนปั้นประดับใน ปรารงค์สีดาปัจจุบัน	20
ภาพที่ 13 ภาพปูนปั้นในศิลปะแบบขอม ทับหลังปรารงค์สีดา	20
ภาพที่ 14 โทนโคราช	39
ภาพที่ 15 แตรสังข์	39
ภาพที่ 16 กระจับปี่	40
ภาพที่ 17 ฉิ่ง	41
ภาพที่ 18 ฉาบ	41
ภาพที่ 19 ฆ้องใหญ่	42
ภาพที่ 20 ปี่นอก	42
ภาพที่ 21 ซอด้วง	43
ภาพที่ 22 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ภาพสเก็ต	47
ภาพที่ 23 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 1	47
ภาพที่ 24 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 1	48
ภาพที่ 25 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 2	48
ภาพที่ 26 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 3 ตัวรองเสนอครั้งที่ 2	49

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 27 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 3	49
ภาพที่ 28 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 3	50
ภาพที่ 29 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 3 ตัวรองเสนอครั้งที่ 3	50
ภาพที่ 30 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 4	51
ภาพที่ 31 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 4	51
ภาพที่ 32 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 5	52
ภาพที่ 33 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 5	52
ภาพที่ 34 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 6	53
ภาพที่ 35 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุดตัวเอก “ระบำสัปตอัปสร่า”	53
ภาพที่ 36 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุดตัวรอง “ระบำสัปตอัปสร่า”	57
ภาพที่ 37 รูปแบบการแปรแถวที่ 1	61
ภาพที่ 38 รูปแบบการแปรแถวที่ 2	61
ภาพที่ 39 รูปแบบการแปรแถวที่ 3	62
ภาพที่ 40 รูปแบบการแปรแถวที่ 4	62
ภาพที่ 41 รูปแบบการแปรแถวที่ 5	63
ภาพที่ 42 รูปแบบการแปรแถวที่ 6	63
ภาพที่ 43 รูปแบบการแปรแถวที่ 7	64
ภาพที่ 44 รูปแบบการแปรแถวที่ 8	64
ภาพที่ 45 รูปแบบการแปรแถวที่ 9	65
ภาพที่ 46 รูปแบบการแปรแถวที่ 10	65
ภาพที่ 47 รูปแบบการแปรแถวที่ 11	66
ภาพที่ 48 รูปแบบการแปรแถวที่ 12	66
ภาพที่ 49 รูปแบบการแปรแถวที่ 13	67
ภาพที่ 50 รูปแบบการแปรแถวที่ 14	67
ภาพที่ 51 รูปแบบการแปรแถวที่ 15	68
ภาพที่ 52 รูปแบบการแปรแถวที่ 16	68
ภาพที่ 53 รูปแบบการแปรแถวที่ 17	69

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 54 รูปแบบการแปรแถวที่ 18	69
ภาพที่ 55 รูปแบบการแปรแถวที่ 19	70
ภาพที่ 56 รูปแบบการแปรแถวที่ 20	
ภาพที่ 57 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุดตัวเอก	131
ภาพที่ 58 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุดตัวรอง	132
ภาพที่ 59 ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ที่วัดพระพรางค์สีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา	139
ภาพที่ 60 ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ภาพทาบหลังปรางค์สีดาในปัจจุบัน	139
ภาพที่ 61 ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล นายสุพรรณ มีระหัน สารวัตกำนัน หมู่ 1 บ้านสีดา บ้านหนองเรือ หมู่ 2 และ หมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา	140
ภาพที่ 62 ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล นายเกิด คิดเห็น ชาวบ้าน หมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา	140
ภาพที่ 63 ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลพระอธิการสมพงษ์ ญาณวโร เจ้าอาวาส วัดพระพรางค์สีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดาจังหวัดนครราชสีมา	141
ภาพที่ 64 ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 ผู้ให้ข้อมูล นางละมุล แก้วนอก ประธานกลุ่มทอผ้าไหมบ้านแฝก-โนนสำราญ	141
ภาพที่ 65 เก็บรวบรวมข้อมูลจากทางวิชาการผู้ให้ข้อมูล นายชุตินันท์ ทองคำ นักวิชาการศึกษางานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	142
ภาพที่ 66 เก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการผู้ให้ข้อมูล นางอรนุช อินตา อาจารย์โปรแกรม ศึกษานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	142
ภาพที่ 67 นำเสนอแนวคิดและการสร้างสรรค์การแสดงครั้งที่ 1	144
ภาพที่ 68 คัดเลือกนักแสดง	144
ภาพที่ 69 ฝึกซ้อมการแสดงต่อทำรำท่อนที่ 1	145

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 70 นำเสนอการแสดงสร้างสรรค์การแสดงครั้งที่ 2 50%	145
ภาพที่ 71 ฝึกซ้อมการแสดงต่อทำรำท่อนที่ 2	146
ภาพที่ 72 นำเสนอการออกแบบชุดการแต่งกายแบบภาพสเก็ต	146
ภาพที่ 73 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 1	147
ภาพที่ 74 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกายครั้งที่ 3 เสนอการนุ่งผ้า 3 แบบ คือผ้าไหม ผ้าฝ้าย และผ้าแก้ว	146
ภาพที่ 75 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกายครั้งที่ 5 เสนอสีชุดของตัวรองและตัวเอก	148
ภาพที่ 76 นำเสนอการแสดงสร้างสรรค์การแสดงครั้งที่ 3 80%	148
ภาพที่ 77 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกาย ตัวเอก 100%	149
ภาพที่ 78 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกาย ตัวรอง 100%	149
ภาพที่ 79 ฝึกซ้อมการแสดงแสดงต่อทำรำท่อนที่ 3	150
ภาพที่ 80 นำเสนอเครื่องประดับครั้งที่ 1	150
ภาพที่ 81 นำเสนอเครื่องประดับครั้งที่ 2	151
ภาพที่ 82 นำเสนอศิราภรณ์ตัวเอกครั้งที่ 1	151
ภาพที่ 83 แกะศิราภรณ์ตัวเอก	152
ภาพที่ 84 ศิราภรณ์ตัวเอกเสร็จ 100%	152
ภาพที่ 85 ซ้อมกล่าวรายงานการแสดง 100%	153
ภาพที่ 86 ซ้อมใหญ่เสนอการแสดงที่สร้างสรรค์ครั้งที่ 4 100%	153
ภาพที่ 87 ทำรำท่อนที่ 1 โขว์ตัวรอง เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	155
ภาพที่ 88 ภาพความถี่ลาของตัวเอกที่มิ่งดงาม เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	155
ภาพที่ 89 ทำรำช่วงที่ 2 เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	156

สารบัญรูปภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 90 ภาพถ่ายรำลึกที่แกะจากทำจำหลักปรางค์สีดา เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัศรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	156
ภาพที่ 91 ทำรำช่วงที่ 3 เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัศรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	157
ภาพที่ 92 พิธีเปิดทำรายการแสดงเผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัศรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	157
ภาพที่ 93 ภาพถ่ายคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เผยแพร่การแสดง ชุด สัปตอัศรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	158
ภาพที่ 94 ภาพถ่ายผู้ให้ข้อมูลผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ชัย เดชอุดม เผยแพร่การแสดง ชุด สัปตอัศรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	158

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองโบราณสีดา ในอดีตเมืองสีดาเป็นชุมชนโบราณขนาดใหญ่ที่มีคูน้ำคันดิน คูเมืองกำแพงเมือง ล้อมรอบ อยู่ในเขตวัดพระพรางค์สีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนแห่งนี้มีการอยู่อาศัยอย่างยาวนาน มีวัฒนธรรมที่เก่าแก่หลายช่วงสมัย ปัจจุบันปรางค์สีดามีลักษณะเป็นปรางค์สีดาสร้างขึ้นราว พุทธศตวรรษที่ 17 เป็นศิลปะขอม ก่อสร้างด้วยศิลาแลงทั้งหลัง ทั้งหลังประดับตกแต่งด้วยปูนปั้น ลายสลักเป็นหินทรายหลังทั้งสี่ด้าน ลายหน้ากระดานรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ที่ภายในแบ่ง เป็นสี่กليبตรงกลาง เป็นเม็ดกลมที่มีวงกลมล้อมรอบ และลายกليبบัว ที่มีการแบ่งลายออกเป็น สามส่วน เช่นเดียวกับลายกليبบัวศิลปะขอม แต่ขีดแบ่งลาย อย่างง่ายไม่มีส่วนโค้ง เหนือกليبประธานและขีดเส้นตรงสั้นๆรอบกليبบัวภาพเก่าแก่ของปรางค์สีดาซึ่งปรากฏเป็นรูปทับหลังที่มีนางอัปสรกำลังรำรำอยู่ ทั้ง 7 ตน ปรางค์สีดาหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีประตูทางเข้าด้านเดียวหัน โดยด้านอื่นก่อเป็นผนังทึบรูปบานประตูปิด อยู่ที่เรียกว่า ประตูหลอก ที่ผนังมีการฉาบปูน มีคูน้ำรูปตัวยู ล้อมรอบโดยเว้นเป็นทางเข้าด้านทิศตะวันออก ปราสาทถูกตัดแปลงต่อเติมในสมัยหลัง โดยการก่ออิฐเพิ่มเติม ปัจจุบันมีสภาพเป็นซากโบราณสถานที่ทางไปวัดได้เข้ามาใช้พื้นที่ และต่อเติมโดยก่ออิฐล้อมรอบสร้างบันไดทางเข้า และนำศิลาแลงไปจัดเรียงใหม่

จากหลักฐานดังกล่าวสันนิษฐานได้ว่าปรางค์สีดา เป็นศาสนสถานในวัฒนธรรมเขมรสร้างขึ้นราว พุทธศตวรรษที่ 16-17 จากปราสาทที่มีขนาดเล็ก และปราสาทหลังนี้เป็นปราสาทประจำชุมชนที่ผู้นำและชุมชนเป็นผู้ต่อเติมดัดแปลงในสมัยอยุธยาตอนต้นราวพุทธศตวรรษที่ 20 มีภาพถ่ายเก่าภาพหนึ่งของอาจารย์มานิตวัล ลิโถม ที่ถ่ายไว้เมื่อประมาณปี พ. ศ. 2504 แสดงภาพของปูนปั้นในศิลปะแบบขอม-เขมรโบราณ ระบุว่าปูนปั้นประดับปราสาทก่ออิฐหลังหนึ่งในจังหวัดโคราชเรียกว่า “ ภูสีดา ” หรือ “ ปรางค์บ้านสีดา ภาพ “ ปูนปั้น ” ที่ปรากฏในภาพถ่ายนั้นได้ถูกขโมยออกไป ” ตั้งแต่ราวทศวรรษที่ 2510 หรือกว่า 50 ปีที่ผ่านมา (กรมศิลปากร เขต 12. 2556 : 2)

ชื่อของ “ปรารค์บ้านสิตา” นั้น อาจนำมาจากชื่อ “นางสิตา” ที่ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้าน เรื่อง “ไก่อแก้วหอมชู” ซึ่งนางสิตาเป็นพระธิดาของท้าวกะโยงคำพญานาคเจ้าเมืองบาดาล วันหนึ่งแอบขึ้นมา เทียวบนโลกมนุษย์ โดยเนรมิตกายให้เป็น “ไก่อแก้ว” (ไก่อเผือก) ท้าวกำพริ้า (ผู้มีวิชาต่อไก่ บุตรของผัวเมีย กำพริ้า) ได้มาพบไก่อแก้ว จึงเข้าต่อไก่อลับ คว่าไว้ได้แต่เพียงปลายหางเส้นหนึ่งของไก่อแก้ว แต่นางสิตา (ไก่อแก้วจำแลง) ก็สามารถหนีลง “รู” กลับไปเมืองบาดาลได้ ปลายขนหางไก่อแก้วที่ท้าวกำพริ้านำกลับมา ได้ส่ง กลิ่นหอมชูฟุ้งไปทั่วเขตคราม หอมโชยไปจนถึงวังของพญาจตุม (พญาอุษุโร) พระองค์จึงมีรับสั่งให้ออก ตามหาที่มาของกลิ่นหอมชู เมื่อทราบความแน่แล้วจึงให้ทหารชุดรูลงไปหาไก่อแก้ว แต่จะชุดลึกลงไปมาก เท่าใดก็ยังไม่ถึงเมืองบาดาล แม้จะเอาด้ายหย่อนลงไปก็ไม่ถึงพญาจตุมจึงให้นายช่างทลวงทำสายยนต์ เป็นเชือกโซ่เหล็ก ใช้เวลาตีสายเชือกยนต์เจ็ดปีเจ็ดเดือนจนมีความยาวมากพอ แต่ก็ไม่มีใครอาสาลงรูไป ตามไก่อแก้ว พญาจตุมจึงขอให้ท้าวกำพริ้า เป็นผู้ลงไปตามหาไก่อแก้ว โดยสัญญาว่า จะดูแลมารดาของท้าว กำพริ้าไว้ให้ (บ่อที่ขุดตามรูก็เรียกว่า “บ่อไก่อแก้ว” ช่องหินศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยม (ที่ปักเสาจารึกแบบเขมร โบราณ) ในวัดบ่อไก่อแก้ว ที่จะมีการประจำปีทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี) เมื่อตั้งหลักยนต์ไว้ข้างบ่อ แล้วจึงผูกสายยนต์หย่อนลงไป ให้ท้าวกำพริ้าอยู่ในยนต์ โดยแจ้งสัญญาว่าถ้าต้องการขึ้นมา จะให้ดึงขึ้น ก็ขอให้กระตุกสายยนต์

เมื่อหย่อนลงไปถึงเมืองบาดาล ท้าวกำพริ้าก็ได้พบนางสิตา(ไก่อแก้วจำแลง) ซึ่งเป็นพระธิดา พญานาค แต่ด้วยเพราะอดีตชาติเป็นคู่ตุนาหงัน ทั้งสองจึงตกลงปลงใจแต่งงานกัน ต่อมาท้าวกำพริ้าคิดถึง มารดาที่ฝากพญาจตุมดูแลไว้ จึงขอพญานาคเจ้าเมืองบาดาลเดินทางกลับขึ้นมาพร้อมกับนางสิตา แต่ เมื่อมาจะขึ้นยนต์ นางสิตาลืมของใช้ จึงขอให้ท้าวกำพริ้ากลับไปเอามาให้ ท้าวกำพริ้าสั่งกำชับนางสิตาว่า ห้ามผูกต้องสายเชือกยนต์โดยเด็ดขาด แต่นางสิตาก็เผลอขึ้นไปนั่งบนยนต์ ทำให้สายเชือกยนต์กระตุก ทหารช่างบนจึงชักสายยนต์ขึ้น ท้าวกำพริ้าวิ่งกลับมาไม่ทันจึงขึ้นมาไม่ได้ และต้องย้อนกลับไปยังเมือง บาดาล เพื่อขอให้เจ้าเมืองบาดาลหาหนทางช่วยให้กลับขึ้นมาเบื้องบน เมื่อนางสิตากุญยนต์ชักขึ้นมาแล้ว พวกทหารที่เฝ้ายนต์ จึงนำตัวนางไปถวายพญาจตุม พญาจตุมทรงโปรดและหลงรักนางสิตา หวังจะ อภิเษกให้เป็นมเหสีด้วย แต่ด้วยเพราะพญาจตุมไม่ใช่เนื้อคู่จึงไม่อาจเข้าใกล้ตัวนางสิตาและหากเข้าใกล้ ถูกเนื้อต้องตัวนางสิตาก็จะลุกร้อนเป็นไฟ นางสิตาขอเวลา 3 ปี รอให้ท้าวกำพริ้ากลับมา ถ้าท้าวกำพริ้าไม่ กลับ ก็จะยอมเป็นมเหสีของพญาจตุม แต่ขอให้สร้างปราสาทแยกให้ไปประทับอยู่ห่าง ๆพญาจตุมจึงทำ ตามที่นางสิตาขอ โดยสร้างปราสาทให้นางสิตา (ปรารค์บ้านสิตา) หลังหนึ่ง และเมื่อท้าวกำพริ้าสามารถ เดินทางกลับขึ้นมาจากบาดาลจนได้มาพบกับนางสิตาและกลับมาอยู่ด้วยกัน เมื่อพญาจตุมรู้เข้าจึงส่งคน

มารับนางกลับไป แต่ท้าวกำพริไม่ไหว เพราะพญาจาดูมคิดคำสัญญาที่จะดูแลมารดาให้ดี แต่กลับปล่อยปะละเลยจนเสียชีวิต เกิดการรบพุ่งกันระหว่างพญาจาดูมกับท้าวกำพริ ท้าวกำพริเสกให้พญาจาดูมตัวแข็งเป็นหิน เสกให้น้ำท่วมเมือง จนพ่ายแพ้ พญาจาดูมยอมรับผิด ยกบ้านเมืองให้ท้าวกำพริครอบครอง แต่ท้าวกำพริปฏิเสธ จึงยกเมืองคืนให้กับพญาจาดูม ครอบครองดังเดิม พร้อมกับสั่งสอนให้ตั้งตนอยู่ในซึ่งเล่าต่อกันมาในท้องถิ่นจนปัจจุบัน (วรรณย์ พงศาชลากร. ออนไลน์. 10 มกราคม 2563).

คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะช่วยในการอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาของพระปรางค์สีดา คณะผู้วิจัยจึงได้จึงได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นของพระปรางค์สีดา ในอดีตทั้งตามหลักความเป็นจริงและตำนาน ที่การสะท้อนถึงเอกลักษณ์ความเป็นอยู่ของชุมชนอำเภอสีดาในอดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงและเผยแพร่ต่อไป

คำถามในการวิจัย

ในนาฏศิลป์นิพนธ์ชุด “ระบำสัปตอัปสร” ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพระปรางค์สีดา และลักษณะของทับหลังของพระปรางค์สีดาและภาพทับหลังที่ปรากฏเป็นภาพนางอัปสรทั้ง 7 และเชื่อมโยงเข้ากับตำนานพื้นบ้านเรื่องกำพริโก่แก้ว ซึ่งเป็นตำนานพื้นบ้านแบบอีสาน ผู้วิจัยจึงต้องการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ในรูปแบบของระบำโบราณคดี และมีมีความเป็นชาวโคราช ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นคำถามในการวิจัยสามารถจำแนกตามองค์ประกอบของนาฏศิลป์เพื่อสรุปผลให้เห็นถึงสาระสำคัญของการแสดงหลักคิดและเพื่อจะนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ดังนี้

1. รูปแบบของผลงานการแสดง การสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุด “ระบำสัปตอัปสร” ผู้วิจัยมีรูปแบบในการสร้างสรรค์สร้างสรรค์ผลงานการแสดง โดยแยกศึกษาตามองค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 แนวคิดการแสดง/การออกแบบบทการแสดง
- 1.2 นักแสดง
- 1.3 ลีลาท่ารำ
- 1.4 การออกแบบดนตรี/เพลง
- 1.5 เครื่องแต่งกาย

2. แนวคิดการสร้างสรรคผลงานการแสดงผลงานการแสดงชุด “ระบำสัปตอัปสร” ผู้วิจัยได้ มีแนวคิดที่จะกล่าวถึงเรื่องราวของนางอัปสรทั้ง 7 คน ที่มารำเพื่ออำนวยการพรแก่ท้าวกำพริและนางสี

ดาเป็นการนำภาพจากทับหลังและนำมาเชื่อมโยงเข้ากับตำนานพื้นบ้านเรื่องกำพรว้าไก่อแก้วการสร้างสรรค การแสดงนาฏศิลป์นิพนธ์ชุด "สัปตอัปสร" เป็นจะถ่ายทอดเป็นการร่ายรำของนางอัปสรที่มาแสดงความ ยินดีปรีดาและอำนวยอวยพรให้แก่ความรักของนางสีดาและท้าวกำพรว้า

2.1 แนวคิดที่ได้หลังจากการปฏิบัติการสร้างสรรค์การแสดงที่เกี่ยวกับตำนานพื้นบ้านเรื่องกำพรว้า ไกอแก้ว

2.2 แนวคิดที่ได้หลังจากการปฏิบัติการสร้างสรรค์การแสดงที่เกี่ยวกับหลักการออกแบบนาฏศิลป์ แบบระบำโบราณคดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ลักษณะ เอกลักษณ์ และของทับหลังปราสาทสีดา
2. เพื่อศึกษาด้านพื้นบ้าน เรื่องกำพรว้าไก่อแก้ว ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุด ระบำสัปตอัปสร

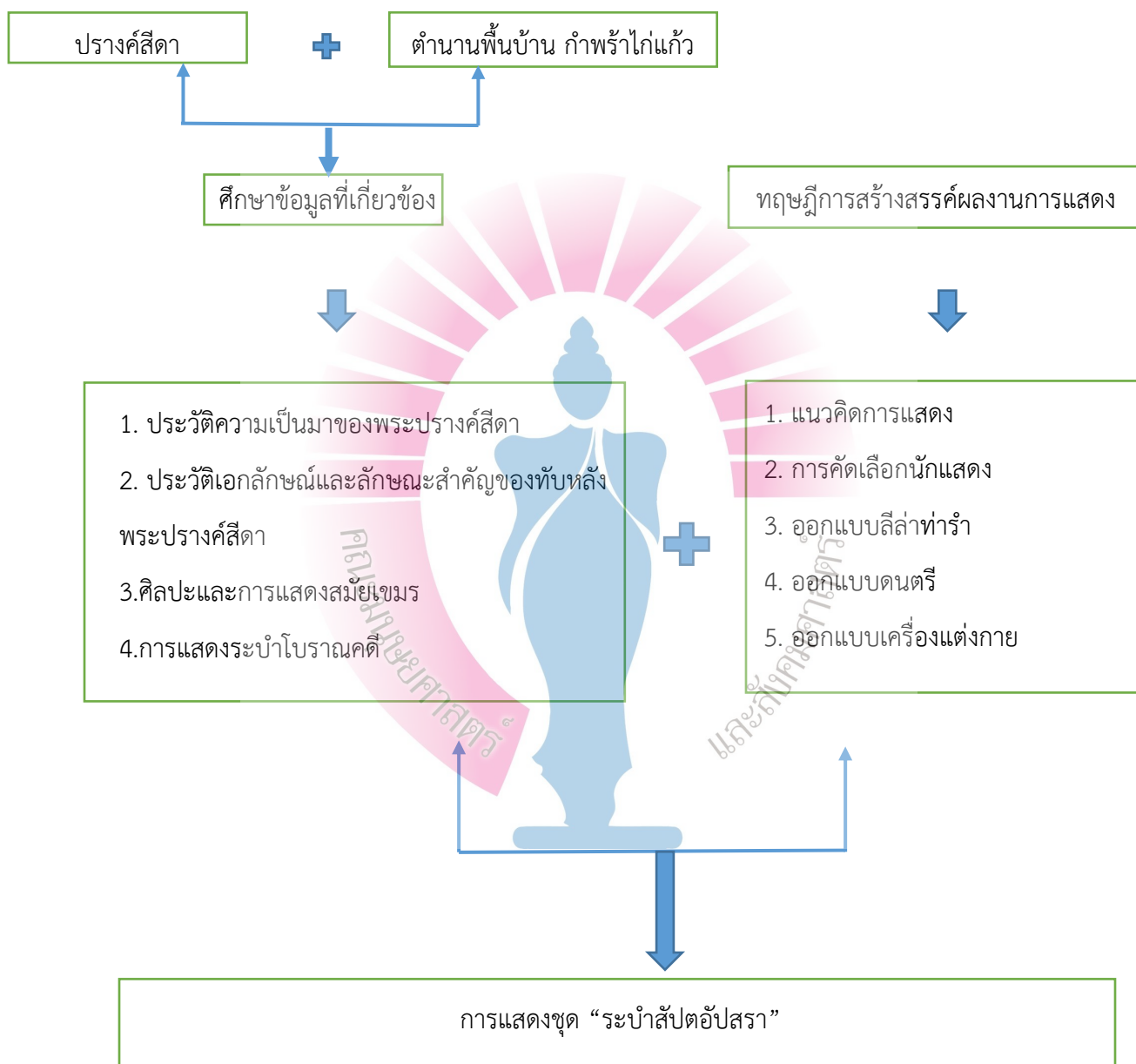
ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ วัดพระปราสาทสีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
2. ขอบเขตด้านการแสดง ใช้นักแสดงหญิงจำนวน 7 คน
 - 2.1 นักแสดง มีการคัดเลือกนักแสดงที่มีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์
 - 2.2 เนื้อหา การแสดงเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับการร่ายรำของนางอัปสรที่มา แสดงความยินดีให้แก่ความรักของนางสีดาและท้าวกำพรว้า
- 2.3 รูปแบบ เป็นการแสดงลีลาท่ารำผ่านการแสดงนาฏศิลป์แบบโบราณคดี เวลาในการ แสดง 8 นาที

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสร้างสรรคผลงานการแสดงในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานการ แสดง โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากปราสาทสีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมาและ ได้ใช้

แนวคิดการสร้างสรรคผลงานการแสดง เพื่อค้นหาแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ออกมาเป็นการแสดงชุด ระบายสีปัสตรา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

- 1.1 ข้อมูลเอกสาร
- 1.2 การสัมภาษณ์
- 1.3 สื่อสารสนเทศ
- 1.4 การสังเกตการณ์/การลงพื้นที่ภาคสนาม

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รวบรวมในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งจากข้อมูลเอกสาร เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย สื่อสารสนเทศ อื่น ๆ ร่วมกับการสังเกตการณ์ในการลงพื้นที่ภาคสนาม และประสบการณ์ของผู้วิจัย นำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์สู่ขั้นตอนการดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้

2.2 การวิเคราะห์รูปแบบ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงในทุกขั้นตอน รวมถึงการจัดองค์ประกอบในการแสดงผลงานสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม

3. ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

- 3.1 เลือกประเด็น/หัวข้อวิจัย
- 3.2 นำเสนอหัวข้อวิจัย
- 3.3 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร และสื่อสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.4 ศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการงานวิจัย
- 3.5 สังเกตการณ์/ลงพื้นที่ภาคสนาม
- 3.6 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง

3.7 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ออกแบบเพลง ออกแบบเครื่องแต่งกาย ออกแบบท่ารำ

3.8 ฝึกซ้อมการแสดง

3.9 ขั้นตอนตรวจสอบผลงาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ ตรวจสอบและประเมิน พร้อมกับเสนอแนะและให้แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ให้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.10 นำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง

3.11 จัดแสดงผลงาน โดยมีการประเมิน จากการสัมภาษณ์ ชักถาม และตอบ แบบสอบถาม

3.12 นำข้อมูลจากการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ทั้งหมด มาประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกมาเป็นบทองค์ความรู้ และสรุปผล

3.13 จัดทำเอกสารการวิจัย ซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินจากคณะกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุด ระบายสีปัสตรา ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากทับหลังของพระปราสาทสีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา และได้นำมาเชื่อมโยงเข้ากับตำนานพื้นบ้าน เรื่องกำพริ้งไก่แก้ว โดยนำเสนอในรูปแบบระบำโบราณคดี สื่อการรำรำของนางอัปสรที่มาแสดงความยินดีให้แก่ความรักของนางสีดาและท้าวกำพริ้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาเอกลักษณ์ และลักษณะของทับหลังปราสาทสีดา
2. ได้ศึกษาตำนานพื้นบ้านเรื่องกำพริ้งไก่แก้ว ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
2. ได้ผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์นิพนธ์ ชุดระบายสีปัสตรา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศิลปะขอม หมายถึง ศิลปะที่สร้างขึ้นโดยได้รับอิทธิพลทางด้านรูปแบบงานศิลปกรรมของชนชาติขอม ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 – 18 (ศิลปะขอมในไทย. ออนไลน์. 10 มกราคม 2563).

ปราสาท หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่มียอดสูงขึ้นไป รูปทรงคล้ายฝักข้าวโพด (ราชบัณฑิตยสถาน. 2551: 1)

ปราสาท หมายถึง เรือนหลวงมียอดเป็น ชั้น ๆ เป็นที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน หรือเป็นที่ประดิษฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์. (ราชบัณฑิตยสถาน. 2551: 1)

ปราสาทสีดา หมายถึง เป็นปราสาทสีดาสร้างขึ้นราว พุทธศตวรรษที่ 17 เป็นศิลปะขอม ตั้งอยู่ที่วัดพระปราสาทสีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา (วรรณัย พงศาชลากร. ออนไลน์. 10 มกราคม 2563).

สรุปบท

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และในบทที่ 2 ผู้วิจัยจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อนิยามศัพท์เฉพาะ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปราสาทและปราสาทในสมัยเขมร ปราสาทเขมรในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาของปราสาทสีดา ศิลปะขอม และวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ระบาส์ปต้อปรา” ในบทที่ 1 ผ่านมา ผู้วิจัยได้กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ในบทที่ 2 ผู้วิจัยจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อนิยามศัพท์เฉพาะ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปราสาทและปราสาทในสมัยเขมร ปราสาทเขมรในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาของปราสาทศีดา ศิลปะขอม และวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิลปะขอม

1. ศิลปะขอม ได้แก่ ศิลปะในประเทศกัมพูชาและดินแดนใกล้เคียง ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12-18 ศิลปะขอมนับเป็นศิลปะอินเดีย ในระยะแรกมีลักษณะคล้ายกับศิลปะอินเดียมาก แต่ต่อมาก็ได้พัฒนาเป็นรูปแบบของตัวเอง สถาปัตยกรรมขอมได้เจริญขึ้น โดยมีระเบียบและความงามชนิดที่ไม่เคยปรากฏในศิลปะอินเดียมาก่อน ลวดลายเครื่องประดับของขอมก็ได้แสดงถึงการตกแต่งอย่างมากมายและไม่นิยมเน้นพื้นที่ให้ว่างเปล่า แต่ในขณะเดียวกันองค์ประกอบของภาพโดยรวมก็ยังคงรักษาความได้สัดส่วนไว้เสมอประติมากรรมขอมได้แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของอำนาจชนิดหนึ่งที่ไม่เคยรู้จักกันในประเทศอินเดีย และยังมีการสร้างภาพประติมากรรมให้มีอารมณ์อยู่เสมอ ดังเช่นภาพประติมากรรมที่เมืองพระนคร (Angkor Thom) ในศิลปะแบบบาเยน อาจกล่าวได้ว่า ประติมากรรมขอมแสดงออกถึงความรู้สึกเร้นลับ ลึกลับอย่างแท้จริง วิวัฒนาการของศิลปะขอมโดยเฉพาะสถาปัตยกรรมมีการสืบเนื่องติดต่อกันอย่างเห็นได้ชัดหลายสมัย

2. สถาปัตยกรรม ลักษณะสำคัญของศิลปะขอม คือ ความมีระเบียบและการแสดงอำนาจอย่างแข็งแกร่ง ลักษณะเช่นนี้เห็นได้ชัดจากการวางผังเมืองอย่างได้สัดส่วน อาทิ เมืองพระนครหรือราชธานีก่อนเมืองพระนคร คือเมืองหริหาราลัย (Hariharalaya) สถาปัตยกรรมขอมในขั้นต้น คือ ศาสนสถานที่เรียกว่า “ปราสาทขอม” ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับศาสนสถานทางภาคเหนือของประเทศไทยมาก

โดยทั่วไปจะสร้างด้วยอิฐตั้งอยู่โดด ๆ แยกออกจากกัน แต่ต่อมาไม่นานการสร้างปราสาทเหล่านี้ก็ได้รวมกันเข้าเป็นหมู่และตั้งอยู่บนฐานอันเดียวกัน เช่น ปราสาทพระโค ปราสาทบันทายศรี เป็นต้น ต่อมาตั้งแต่กลางพุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมา คือตั้งแต่สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ก็เกิดมีการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาขึ้นในกัมพูชาและทำให้เกิดสถาปัตยกรรมแบบใหม่ขึ้นในศาสนสถานขอมขึ้นคือ ฐานทำเป็นชั้นแล้วสร้างปราสาทไว้ข้างบนนั้น ฐานแต่ละชั้นก็คือการจำลองเขาพระสุเมรุ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นศูนย์กลางของมนุษย์โลก ดังตัวอย่างปราสาทบากอง (Bakong) ปราสาทพนมบาเค็ง (Phnom Bakheng) เป็นต้น ระยะเวลาต่อมาโครงสร้างสถาปัตยกรรมของขอมได้มีการพัฒนาส่วนประกอบของปราสาทเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มระเบียงเข้ามาประกอบกับสองส่วนแรกที่เป็นปราสาทและฐานเป็นชั้น เช่น ปราสาทตาแก้ว (Takeo) ในสมัยคลังและปราสาทนครวัด ซึ่งปราสาทนครวัดนับเป็นศาสนสถานกลุ่มที่สมบูรณ์และงดงามที่สุดในศิลปะขอม สร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ระหว่าง พ.ศ. 1650 - พ.ศ. 1700 เป็นการพัฒนามาจากปราสาทตาแก้ว

3. ประติมากรรม ภาพสลักบนกำแพงของขอมในขั้นต้นสลักคล้ายของจริงตามธรรมชาติเหมือนกับภาพสลักในประเทศอินเดีย เช่น บรรดาทับหลังของปราสาทหลังกลางในศาสนสถานหมู่ใต้ที่สมโบร์ แต่ต่อมาก็มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไป ดังเห็นได้จากปราสาทบากองในสมัยพระโค และที่ปราสาทกระวันในบริเวณเมืองพระนคร ภาพสลักแห่งนี้สลักเป็นรูปพระนารายณ์ และพระลักษมณ์ มียืนอยู่เหนือผนังภายในศาสนสถาน แสดงความแข็งแกร่งต่างเช่นเดียวกับประติมากรรมลอยตัวในขณะนั้น นอกจากนี้ยังพบภาพสลักบนหน้าบันของปราสาททวายศรี ซึ่งเป็นภาพที่น่าประทับใจ เพราะสลักอย่างได้ระเบียบและเต็มไปด้วยความงดงามอ่อนช้อย เช่น ภาพสลักนางอัปสรตีโลตตมาที่อยู่ท่ามกลางอสุรสองตน ปัจจุบันภาพนี้อยู่ที่พิพิธภัณฑ์กีเมต์ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และประมาณ พ.ศ.1650 - 1700 ได้มีภาพสลักขนาดใหญ่ซึ่งแปลกประหลาดอย่างยิ่งที่ระเบียงปราสาทนครวัด เป็นสภาพสลักบนกำแพงขนาดใหญ่ 8 ภาพสลักอยู่บนระเบียงชั้นที่ 1 ภาพเหล่านี้แสดง

ภาพที่ 1 พระอินทร์ทรงช้างเอราวัณที่ปราสาทบันทายศรี
ที่มา : <https://sites.google.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ภาพที่ 2 นางอัปสร
ที่มา : <https://sites.google.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ภาพที่ 3 พระศิวะประทับบนหน้ากาลที่ปราสาทบันทายศรี
ที่มา : <https://sites.google.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ปราสาทขอมในประเทศไทย

ศิลปะขอมในประเทศไทย ได้ใช้การเรียกชื่อศิลปะอย่างเดียวกับศิลปะขอมในประเทศกัมพูชาเป็นหลัก ซึ่งในการกำหนดอายุของปราสาทขอมนั้นได้แบ่งออกเป็น 2 สมัยใหญ่ๆ ได้แก่ สมัยก่อนเมืองพระนคร (พุทธศตวรรษที่ 11 - 14) และสมัยเมืองพระนคร (พุทธศตวรรษที่ 14 - 18) และแบ่งออกเป็นสมัยย่อยเรียกเป็นชื่อศิลปะแบบต่างๆ รวม 14 แบบ ดังนี้

สมัยก่อนเมืองพระนคร

1. ศิลปะแบบพนมดง	ราว พ.ศ. 1100 - 1150
2. ศิลปะแบบสมโบร์ไพรกุก	ราว พ.ศ. 1150 - 1200
3. ศิลปะแบบไพรกเมง	ราว พ.ศ. 1180 - 1250
4. ศิลปะแบบกำพงพระ	ราว พ.ศ. 1250 - 1350

สมัยเมืองพระนคร

5. ศิลปะแบบกุกเลน	ราว พ.ศ. 1370 - 1420
6. ศิลปะแบบพระโค	ราว พ.ศ. 1420 - 1440
7. ศิลปะแบบบวแคว็ง	ราว พ.ศ. 1440 - 1470
8. ศิลปะแบบเกาะแกร์	ราว พ.ศ. 1465 - 1490
9. ศิลปะแบบแปรรูป	ราว พ.ศ. 1490 - 1510
10. ศิลปะแบบบันทายศรี	ราว พ.ศ. 1510 - 1550
11. ศิลปะแบบคลัง (หรือเกลียง)	ราว พ.ศ. 1550 - 1560
12. ศิลปะแบบบาปวน	ราว พ.ศ. 1560 - 1630
13. ศิลปะแบบนครวัด	ราว พ.ศ. 1650 - 1720
14. ศิลปะแบบบายน	ราว พ.ศ. 1720 - 1780

ช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 - 14

ในราวพุทธศตวรรษที่ 12 - 14 ซึ่งตรงกับศิลปะขอมสมัยก่อนเมืองพระนคร และร่วมสมัยกับวัฒนธรรมทวารวดี ในภาคกลางของประเทศไทย อันเป็นสมัยแรกๆ ที่เริ่มปรากฏหลักฐานการรับศาสนาจากอินเดีย ในระยะแรกนี้ สิ่งปลูกสร้างที่เป็นปราสาทนั้นแทบจะไม่เหลือหลักฐานไว้ให้ศึกษาเลย

เนื่องจากปราสาทในสมัยนี้ส่วนใหญ่ก่อด้วยอิฐ จึงพังทลายไปตามกาลเวลา ยกเว้นเพียงชั้นส่วนที่เป็นหิน เช่น ทับหลัง หน้าบัน และเสาประดับกรอบประตูเท่านั้นที่ยังคง ปรากฏอยู่ มีปราสาทที่ยังหลงเหลือหลักฐานค่อนข้างสมบูรณ์อยู่เพียงหลังเดียวเท่านั้น คือ ปราสาททภูมิโพน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่สามารถศึกษารูปแบบได้ หลักฐานที่พบในช่วงนี้ จะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จังหวัดจันทบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ และอุบลราชธานี ความสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากเป็นดินแดนที่รับอารยธรรมจากภายนอกในระยะแรกแล้ว ยังเป็นจุดเชื่อมต่อทางวัฒนธรรม เช่น มีความสัมพันธ์กับทางภาคใต้ และแสดงการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างทวารวดีภาคกลาง กับศิลปะขอมสมัยก่อนเมืองพระนคร หน้าบันหลายชั้นที่พบที่วัดทองทั่ว ซึ่งปัจจุบัน ชั้นหนึ่งจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร อีก 2 ชั้นเก็บรักษาไว้ที่วัดทองทั่ว และวัดบน บริเวณเขาพลอยแหวน จังหวัดจันทบุรี หน้าบันดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับศิลปะ ที่พบบริเวณจังหวัดอุบลราชธานี ทางตอนเหนือของประเทศกัมพูชา และทางตอนใต้ของประเทศลาว หลักฐานที่พบอีกชั้นหนึ่งคือ ทับหลัง ซึ่งพบที่ปราสาทเขาน้อย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว กำหนดอายุอยู่ในศิลปะแบบไพรกเมง

ในด้านประติมากรรม ได้พบหลักฐานชิ้นสำคัญเป็นรูปเทวสตรี ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นพระอุมาเทวี พบที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ปัจจุบันเป็นสมบัติของพิพิธภัณฑวังสวนผักกาด จัดเป็นประติมากรรมรุ่นเก่าสุด ที่พบในประเทศไทย ตรงกับสมัยสมโบร์ไพรกุก (ราวพุทธศตวรรษที่ 12) โดยดูจากการนุ่งผ้ายาวและมีจีบหน้านาง ยกเป็นริ้วตามธรรมชาติ คาดเข็มขัดที่ส่วนหัวเป็นรูปไข่ ใกล้เคียงกับศิลปะอินเดียสมัยคุปตะ จนถึงสมัยหลังคุปตะเป็นอย่างมาก

ประติมากรรมเนื่องในศาสนาฮินดูอีกจำนวนหนึ่ง ที่พบในแถบจังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ ศิวลึงค์ และพระนารายณ์ โดยเฉพาะพระนารายณ์สวมหมวกทรงกระบอกนั้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับศิลปะ ที่พบทางภาคใต้ และที่เมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ด้วย

นอกจากนี้ยังได้พบหลักฐานที่สำคัญคือ ร่องรอยของปราสาทแบบสมโบร์ไพรกุก บริเวณแก่งสะพือ อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พร้อมประติมากรรมหินทราย ที่สำคัญคือ ทับหลัง หรือหน้าบัน ที่วัดสุปฏิญาราม ซึ่งกำหนดอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 12 อีกชั้นหนึ่งพบที่วัดสระแก้วใกล้กับแก่งสะพือ จัดอยู่ในศิลปะแบบไพรกเมง ราวพุทธศตวรรษที่ 13 จากลักษณะลวดลายแสดงว่า มีความสัมพันธ์กับงานประติมากรรมทวารวดีในภาคกลางของประเทศไทย

ปราสาทและปราสาทอโรคยาศาลาที่พบในจังหวัดนครราชสีมา

1. ปราสาทบ้านปราสาท

ภาพที่ 4 ปราสาทบ้านปราสาท

ที่มา: <http://www.isan.tiewrussia.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ปราสาทบ้านปราสาทเป็นศาสนสถานประจำโรงพยาบาลที่เรียกว่า “อโรคยาศาล” ในคติศาสนาพุทธมหายาน เป็นปราสาทขอมรูปแบบอโรคยาศาล ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้วศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีโคปุระหรือซุ้มประตูที่สร้างด้วยประตูละเอียดมีหินทรายแดงเป็นโครงสร้างอยู่ทางด้านตะวันออก ด้านหน้าหรือด้านตะวันออกด้วยซาลารูปกากบาท (ทางเดิน) ภายในปราสาทมีองค์ประติมากรรมที่พังทลายลงมาหมดแล้วเหลือแค่ฐาน ด้านทางตะวันออกเฉียงใต้ มีบรรณาลัยรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันตก นอกกำแพงแก้วทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือมีสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กรุศิลาแลง เมื่อพิจารณาจากแผนผังของอาคารแล้วสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นสถาปัตยกรรมเนื่องในศิลปะขอมยุคแบบบายบยรรวพุทธศตวรรษที่ 18 สันนิษฐานว่าเป็นอโรคยาศาลา สถานพยาบาลสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7

2. กุฏิฤๅษีพิมาย

ภาพที่ 5 กุฏิฤๅษีพิมาย

ที่มา : <http://isan.tiewrussia.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

กฤตฤกษ์พิมาย ตั้งอยู่ที่อำเภอพิมาย เป็นอโรคยาศาลา หรือ สุกตาลัย ที่สร้างขึ้นในสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นศิลปะขอมแบบบายน ซึ่งกฤตฤกษ์นี้จะประกอบไปด้วย 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนที่ใช้รักษาผู้เจ็บป่วย และส่วนที่เป็น ศาสนสถานประจำอโรคยาศาลา ในส่วนที่ใช้รักษาผู้ปวยนั้นคาดว่าสร้างขึ้นด้วยไม้ ปัจจุบันจึงถูกทำลายลงไป ไม่เหลือเค้าโครงใดๆ ให้ศึกษา แต่ในส่วนของอโรคยาศาลานั้นยังคงหลงเหลือซากและหลักฐานอื่นๆ ไว้ให้ศึกษาบ้าง กฤตฤกษ์จะมีลักษณะคล้ายอโรคยาศาลาทั่วไป

3. ปราสาทพลสงคราม

ภาพที่ 6 ปราสาทพลสงคราม

ที่มา : <http://www.koratstartup.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ปราสาทพลสงครามหรือปราสาทสระเพลง ก่อตั้งขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ราวๆ พุทธศตวรรษที่ 18 เรียกได้ว่าเป็นอโรคยาศาล 1 ใน 102 แห่งที่สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ปราสาทพลสงครามตั้งอยู่ใกล้กับสถานีรถไฟบ้านพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เหตุที่ปราสาทพลสงครามมีชื่อเรียกอีกหนึ่งชื่อว่าปราสาทสระเพลง เนื่องจาก ทางด้านทิศตะวันออกของปราสาทมีสระน้ำขนาดใหญ่อยู่ ชาวบ้านในระแวกนั้นเรียกสระนี้ว่า สระเพลง จึงเป็นที่มาอีกหนึ่งชื่อของปราสาทแห่งนี้

4. ปราสาทนางรำ

ภาพที่ 7 ปราสาทนางรำ

ที่มา : <https://www.thai-tour.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

เป็นอโรคยาศาลที่สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18 ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แห่งอาณาจักรขอมประกอบด้วยปราสาทองค์กลางมีมุมยื่นออกไปข้างหน้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ส่วนทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทวิหารก่อด้วยศิลาแลงหันหน้าไปทิศตะวันตก มีกำแพงศิลาแลงล้อมรอบ นอกกำแพงด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีสระน้ำขนาดเล็กก่อด้วยศิลาแลง ถัดจากปราสาทนางรำไปทางทิศใต้ 80 เมตร มีปราสาทอีก 3 หลังเรียงกันในแนวเหนือ-ใต้มีกำแพงศิลาแลงและคูน้ำรูปเกือกม้าล้อมรอบ

5. ปราสาทครบุรี

ภาพที่ 8 ปราสาทครบุรี

ที่มา : <http://www.koratstartup.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ปราสาทครบุรี สร้างขึ้นราวๆ พุทธศตวรรษที่ 18 (พ.ศ. 1724 – 1761) ตามพระราชโองการของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นอโรคยาศาลหนึ่งในจำนวน 102 แห่งที่สร้างขึ้นเพื่อรักษาคนเจ็บป่วย

ปราสาทนครบุรีสร้างขึ้นตามแบบศิลปะขอมโบราณด้วยศิลาแลง มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม กรอบประตูและทับหลังทำจากหินทรายแกะสลักลวดลาย ด้านทิศตะวันออกทำเป็นมุขยื่นเป็นทางเข้าออก บรรณาลัยสร้างด้วยศิลาแลง อยู่ด้านทิศตะวันออกของปราสาทประธาน พร้อมด้วยกำแพงแก้วล้อมรอบ และซุ้มประตูอยู่ตรงทางด้านทิศตะวันออก นอกกำแพงที่มุมซ้ายด้านหน้ามีสระว่ายน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 1 สระ สิ่งก่อสร้างทั้งหมดเป็นศิลาแลง ยกเว้นเสาประดับประตูทับหลังเป็นหินทราย ชิ้นส่วนเหล่านี้ยังคงเหลือเฉพาะส่วนที่ไม่มีลวดลาย

6. ปราสาทบ้านปราสาท

ภาพที่ 9 ปราสาทบ้านปราสาท

ที่มา : <http://www.koratstartup.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ปราสาทบ้านปราสาท ตั้งอยู่ตำบลบ้านปราสาท อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโบราณสถานที่สร้างขึ้นด้วยสถาปัตยกรรมแบบขอมในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 หรือราวๆ พุทธศตวรรษที่ 18 ซึ่งโบราณสถานแห่งนี้ไม่ค่อยคนนักที่จะรู้จักและเคยมาท่องเที่ยว เนื่องจากอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในโคราชมากนักและยังขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้น้อยคนนักที่จะรู้จักสถานที่สำคัญและสวยงามควรค่าแก่การอนุรักษ์แห่งนี้ปราสาทบ้านปราสาท สร้างด้วยหินทรายแดงองค์เดียวโดด ๆ มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุม ส่วนบนชำรุดหักพัง คงเหลือตัวเรือนธาตุกับส่วนบนอีกหนึ่งชั้น ในด้านทิศตะวันออกนั้นมีซุ้มซึ่งเจาะหน้าต่างทั้งสองด้าน การเข้ากรอบประตูหินทรายเหมือนกับที่ปราสาทหินพิมาย และโครงสร้างที่เหลืออยู่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับปราสาทหินพิมายด้วย กำแพงแก้วล้อมรอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่เห็นนั้น ไม่ใช่ของเดิมที่มีมาตั้งแต่การสร้างปราสาท แต่มาต่อเติมภายหลังจากยุคไหนนั้นไม่แน่ชัดและคาดว่า

น่าจะใช่ หินที่พังลงมาจากตัวปราสาทมาก่อนเป็นแนวกำแพงแทน เป็นการนำหินที่หักพังมาก่อนเป็นแนวกำแพงรอบนอกกำแพงแก้วอีกชั้นหนึ่งปรากฏบ้านปรากฏเรียกว่าเป็นโรงพยาบาลหรือ อโรคยาศาล

7.ปราสาทเมืองเก่า

ภาพที่ 10 ปราสาทเมืองเก่า

ที่มา : <http://www.koratstartup.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ปราสาทเมืองเก่า ตั้งอยู่ห่างจากปราสาทเมืองแขกประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งตั้งอยู่ในวัดปรากฏ เมืองเก่า ต.โคราข อ.สูงเนิน จ.นครราชสีมา จุดสังเกตที่จะเห็นได้ชัดเจนคือบริเวณทางเข้าวัดจะสร้างเป็นรูปประตูเมืองเก่าของโคราชและอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ปราสาทเมืองเก่าสร้างขึ้นในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ในระหว่างปี พ.ศ.1724 - 1763 เป็นโบราณสถานขนาดเล็กที่ก่อด้วยศิลาแลง หินทราย มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออกตามแบบปราสาททั่วไป ปราสาทเมืองเก่าเรียกได้ว่าเป็นโบราณในศาสนาพุทธลัทธิมหายาน ประเภทอโรคยาศาล หรือโรงพยาบาลในปัจจุบัน ภายในปราสาทจะประกอบด้วย ปรากฏปราสาทรูปสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง และมีบรรณาลัยอยู่ทางมุมขวามือด้านหน้า ล้อมรอบไปด้วยกำแพงแก้วซึ่งมีมุมประตูทางเข้าอยู่ด้านหน้า นอกกำแพงปราสาทนั้นจะมีสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมที่กรุดด้วยศิลาแลง แต่ในปัจจุบันนั้นปราสาทแห่งนี้เหลือเพียงเนินดินที่เป็นแนวยาวคล้ายกำแพงทับหลังและโบราณวัตถุต่างๆ ภายในปราสาทได้ถูกเคลื่อนย้ายไปไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย เพื่อรักษาให้คงไว้และให้คนรุ่นหลังได้ศึกษากันไป

8. ปราสาทศีลดา

ภาพที่ 11 ปราสาทศีลดา

ที่มา : <https://www.thai-tour.com> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

สมัยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเขมรอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 ปรากฏหลักฐานการอยู่อาศัยและสร้างศาสนสถานปราสาทศีลดา นอกจากนี้ยังพบหลักฐานการอยู่อาศัยที่บ้านหนองเรืออีกด้วย

สมัยอยุธยา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 20-24 ปรากฏหลักฐานการอยู่อาศัยที่บ้านสีดาและสร้างต่อเติมโบราณสถานปราสาทศีลดา แหล่งโบราณคดีเมืองปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีการอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่อง เข้าสู่สมัยทวารวดีและเขมร

ปราสาทบ้านสีดาหรือปราสาทศีลดา ตั้งอยู่ที่วัดพระปราสาทศีลดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา เป็นอาคารที่ใช้หินศิลาแลงและอิฐเป็นโครงสร้างหลัก ลักษณะเป็นปราสาทหลังเดี่ยวทรงวิมาน -ศิขร(๖) (ลดหลั่นขึ้นไป) แผนผังจัตุรมุข มีมุขชุ้มประตูสั้นๆ ปิดทับด้วยประตูหลอกทั้งสี่ด้าน มีกำแพงศิลาแลง และคูน้ำล้อมรอบ ลักษณะเป็นปราสาทแบบ “สรูก” หรือศาสนสถานตามคติความเชื่อแบบฮินดู(Hinduism) ประจำชุมชนโบราณ ที่มักจะมีบาราย (สระน้ำขนาดใหญ่) อยู่ทางด้านหน้าทิศตะวันออก

ประวัติความเป็นมาของปราสาทศีลดา

สมัยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเขมรอายุราวพุทธศตวรรษที่ 16-18 ปรากฏหลักฐานการอยู่อาศัยและสร้างศาสนสถานปราสาทศีลดา นอกจากนี้ยังพบหลักฐานการอยู่อาศัยที่บ้านหนองเรืออีกด้วย

สมัยอยุธยา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 20-24 ปรากฏหลักฐานการอยู่อาศัยที่บ้านสีดาและสร้างต่อเติมโบราณสถานปราสาทศีลดา แหล่งโบราณคดีเมืองปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีการอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่อง เข้าสู่สมัยทวารวดีและเขมร

ปราสาทบ้านสีดาหรือปราสาทสีดา ตั้งอยู่ที่วัดพระปราสาทสีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา เป็นอาคารที่ใช้หินศิลาแลงและอิฐเป็นโครงสร้างหลัก ลักษณะเป็นปราสาทหลังเดี่ยวทรงวิมาน - ศิขระ (ลดหลั่นขึ้นไป) แพนผังจัตุรมุข มีมุขชุ่มประตูสั้น ๆ ปิดทึบด้วยประตูหลอกทั้งสี่ด้าน มีกำแพงศิลาแลง และคูน้ำล้อมรอบ ลักษณะเป็นปราสาทแบบ “สรูก” หรือศาสนสถานตามคติความเชื่อแบบฮินดู(Hinduism) ประจำชุมชนโบราณ ที่มักจะมีบาราย (สระน้ำขนาดใหญ่) อยู่ทางด้านหน้าทิศตะวันออก

ฐานไพทีของตัวปราสาทเป็นชั้นบัวลูกฟักศิลาแลงเพิ่มมุม (หยักที่มุม) ที่ชั้นฐานของตัวเรือนธาตุปราสาทก่อด้วยศิลาแลงขึ้นไปถึงชั้นเหนือประตู เหนือขึ้นไปก่อด้วยอิฐ ฉาบปูนและปั้นปูนขาวฉาบประดับทั้งองค์ปราสาท

สภาพของปราสาทปราสาทบ้านสีดา ตามภาพถ่ายเก่าเมื่อปี 2504 ชั้นเรือนยอดที่ก่อด้วยอิฐน่าจะพังทลายลงมาทั้งหมดในยุคก่อนหน้า คงเหลือเพียงชั้นของเรือนธาตุกับปูนปั้นประดับกลุ่มบัวเชิงธาตุและปูนปั้นหัวเสาติดอยู่กับตัวอาคารเรือนธาตุที่แตกวางหล่นกระจาย ส่วนที่คงเหลืออยู่เห็นเป็นเด่นชัดเป็นภาพปูนปั้นประดับบนส่วนของทับหลังและหน้าบันทางฝั่งทิศตะวันตก ที่เป็นภาพของนางอัปสร 7 นางกำลังร้ายรำ และภาพของกลุ่มบุคคลรายล้อมเทพเจ้าองค์สำคัญ ที่ประทับอยู่บนดอกบัวตรงกลางภาพหน้าบัน

ภาพที่ 12 สภาพของประตูหลอก ชุ่มประตูทิศตะวันตก ที่เคยมีภาพปูนปั้นประดับในปราสาทสีดาปัจจุบัน

ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/voranai> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ในช่วงสมัยนี้ชุมชนเกิดการนับถือพุทธศาสนาและสร้างอาคารทางศาสนาขึ้นได้แก่โบราณสถานที่บ้านหนองเรือและใบเสมาที่บ้านสีดาเป็นที่น่าเสียดายว่าโบราณสถานบ้านหนองเรือถูกรบกวนจน

เสื่อมสภาพไปแล้วแต่จากหลักฐานที่เหลืออยู่ ได้แก่ ก้อนอิฐที่มีขนาดใหญ่และมีส่วนผสมของแกรบข้าวซึ่งเป็นลักษณะของอิฐในสมัยทวารวดีจึงสันนิษฐานได้ว่าโบราณสถานนี้สร้างขึ้นในสมัยดังกล่าวส่วนที่บานสตีพบใบเสมามีลักษณะเป็นแผ่นรูปกลีบบัวประดับรูปใบเสมารูปสลูบหรือทำเป็นสันนูนอยู่กลางใบเหมือนกับใบเสมาทวารวดีโดยทั่วไป

การใช้หินเป็นวัสดุและกำหนดเขตสีมาปรากฏข้อความในจารึกหลายหลัก เช่น จารึกสถาปนาสีมาพบที่อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13 - 14 ข้อความตอนหนึ่งกล่าวว่า “ พระเถระรูปใดเป็นผู้อันอันพราหมณ์เป็นต้นบูชาแล้วพระเถระรูปนั้นพร้อมด้วยพระภิกษุทั้งหลายได้สถาปนาศิลานี้ให้เป็นสีมา ”

ภาพที่ 13 ภาพปูนปั้นในศิลปะแบบขอม ทับหลังปรางค์สีดา

ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/voranai> (วันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2563.)

ใบเสมาสมัยทวารวดีนอกจากใช้กำหนดเขตสีมาที่ทำให้สังฆกรรมของพระสงฆ์แล้วยังอาจใช้งานในลักษณะอื่นๆเช่นปักล้อมรอบพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สร้างขึ้นเพื่ออุทิศให้แก่พุทธศาสนาหรือวัตถุที่มีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวเองเป็นที่เคารพบูชาการอยู่อาศัยระยะต่อมาในวัฒนธรรมเขมร (ราวพุทธศตวรรษ16-18) พบหลักฐานของเศษภาชนะเครื่องถ้วยเขมรในบ้านสิดาและบ้านหนองเรือมีการสร้างศาสนสถานปรางค์สีดาขึ้นที่วัดบ้านสิดาปัจจุบันมีลักษณะเป็นปราสาทศิลปะเขมรหลังเดี่ยวก่อสร้างด้วยศิลาแลงหันหน้าไปทางทิศตะวันออกมีประตูทางเข้าด้านเดียวกันโดยด้านอื่นก่อนเป็นผนังที่รูปบานประตูปิดอยู่ที่เรียกว่าประตูหลอกที่ผนังมีการฉาบปูนมีคูน้ำรูปตัวยูล้อมรอบโดยเว้นเป็นทางเข้าด้านทิศตะวันออกยังไม่อาจจะระบุได้อย่างชัดเจนว่าสร้างขึ้นในศาสนาใดปราสาทถูกดัดแปลงต่อเติมในสมัยหลังโดยการก่ออิฐเพิ่มเติมปัจจุบันมีสภาพเป็นซากโบราณสถานที่ทางไปวัดได้เข้ามาใช้พื้นที่และต่อเติมโดยก่ออิฐล้อมรอบสร้างบันไดทางเข้านำศิลาแลงไปจัดเรียงใหม่

ทับหลังเหนือประตูทางเข้าด้านทิศตะวันตกประดับลวดลายปูนปั้นรูปบุคคลปัจจุบันหลุดร่วงไปเกือบหมดจากภาพเก่าพบว่าเป็นภาพบุคคลในท่ารำถัดขึ้นไปส่วนหน้าบันได้เป็นภาพกลุ่มในบุคคลในท่ายืนล้อมรอบบุคคลสำคัญตรงกลางที่ส่วนฐานและเสาประดับผนังมีการประดับปูนปั้นลายหน้ากระดานรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่ภายในแบ่งเป็นสี่กึ่งตรงกลางเป็นเม็ดกลมที่มีวงกลมล้อมรอบและลายกสิบบัวที่มีการแบ่งลายออกเป็นสามส่วนเช่นเดียวกับลายกสิบบัวศิลปะเขมรแต่ขีดแบ่งลายอย่างง่ายไม่มีส่วนโค้งเหนือกสิบประธานและขีดเส้นตรงสั้นๆรอบกสิบบัวซึ่งเป็นรูปแบบของศิลปะอยุธยาตอนต้นราวพุทธศตวรรษที่ 20 จากหลักฐานดังกล่าวสันนิษฐานได้ว่าปราสาทศีตดาเป็นศาสนสถานในวัฒนธรรมเขมรสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 16-17 จากปราสาทที่มีขนาดเล็กและยังไม่พบจารึกที่กล่าวถึงกษัตริย์ในอาณาจักรเขมรจึงกล่าวได้ว่าปราสาทหลังนี้เป็นปราสาทประจำชุมชนที่ผู้นำและชุมชนเป็นผู้สร้างขึ้นและมีการต่อเติมดัดแปลงในสมัยอยุธยาตอนต้นราวพุทธศตวรรษที่ 20

2.7 ตำนานพื้นบ้านของอำเภอสีดา “ตำนานไก่แก้วหอมชู”

นางสีดาเป็นพระธิดาของท้าวกะโองคำพญานาคเจ้าเมืองบาดาล วันหนึ่งแอบขึ้นมาเที่ยวบนโลกมนุษย์ โดยเนรมิตกายให้เป็น “ไก่แก้ว” (ไก่เผือก) ท้าวกำพริ้า (ผู้มีวิชาต่อไก่ บุตรของพัวเมียกำพริ้า) ได้มาพบไก่แก้ว จึงเข้าต่อไก่ไล่จับ คราวไ้ได้แต่เพียงปลายหางเส้นหนึ่งของไก่แก้ว แต่นางสีดา (ไก่แก้ว จำแลง) ก็สามารถหนีลง “รู” กลับไปเมืองบาดาลได้ ปลายขนหางไก่แก้วที่ท้าวกำพริ้านำกลับมา ได้ส่งกลิ่นหอมชูฟุ้งไปทั่วเขตคราม หอมโชยไปจนถึงวังของพญาจาดูม (พญาภูษโร) พระองค์จึงมีรับสั่งให้ออกตามหาที่มาของกลิ่นหอมชู เมื่อทราบความแน่แล้วจึงให้ทหารชุดรูลงไปหาไก่แก้ว แต่จะชุดลีกลงไปมากเท่าใดก็ยังไม่ถึงเมืองบาดาล แม้จะเอาด้ายหย่อนลงไปก็ไม่ถึงพญาจาดูมจึงให้นายช่างหลวงทำสายยนต์เป็นเชือกโซ่เหล็ก ใช้เวลาตีสายเชือกยนต์เจ็ดปีเจ็ดเดือนจนมีความยาวมากพอ แต่ก็ไม่มีใครอาสาลงรูไปตามไก่แก้ว พญาจาดูมจึงขอให้ท้าวกำพริ้า เป็นผู้ลงไปตามหาไก่แก้ว โดยสัญญาว่า จะดูแลมารดาของท้าวกำพริ้าไว้ให้ (บ่อที่ขุดตามรูก็เรียกว่า "บ่อไก่แก้ว" ซ่องหินศิลาแลงรูปสี่เหลี่ยม (ที่ปักเสาจารึกแบบเขมรโบราณ) ในวัดบ่อไก่แก้ว ที่จะมิงงานประจำปีทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี) เมื่อตั้งหลักยนต์ไว้ข้างบ่อแล้วจึงผูกสายยนต์หย่อนลงไป ให้ท้าวกำพริ้าอยู่ในยนต์ โดยแจ้งสัญญาว่าถ้าต้องการขึ้นมา จะให้ดึงขึ้นก็ขอให้กระตุกสายยนต์

เมื่อหย่อนลงไปถึงเมืองบาดาล ท้าวกำพริาก็ได้พบนางสีดา(ไก่แก้วจำแลง) ซึ่งเป็นพระธิดา พญานาค แต่ด้วยเพราะอดีตชาติเป็นคู่ตุนาหงั้น ทั้งสองจึงตกลงปลงใจแต่งงานกัน ต่อมาท้าวกำพริาคิดถึง มารดาที่ฝากพญาจามดูดูแลไว้ จึงขอพญานาคเจ้าเมืองบาดาลเดินทางกลับขึ้นมาพร้อมกับนางสีดา แต่ เมื่อมาจะขึ้นยนต์ นางสีดาส้มของใช้ จึงขอให้ท้าวกำพริากลับไปเอามาให้ ท้าวกำพริาสั่งกำชับนางสีดาว่า ห้ามถูกต้องสายเชือกยนต์โดยเด็ดขาด แต่นางสีดาก็เผลอขึ้นไปนั่งบนยนต์ ทำให้สายเชือกยนต์กระตุก ทหารข้างบนจึงชักสายยนต์ขึ้น ท้าวกำพริาวิ่งกลับมาไม่ทันจึงขึ้นมาไม่ได้ และต้องย้อนกลับไปยังเมือง บาดาล เพื่อขอให้เจ้าเมืองบาดาลหาหนทางช่วยให้กลับขึ้นมาเบื้องต้น เมื่อนางสีดาถูกยนต์ชักขึ้นมาแล้ว พวกทหารที่เฝ้ายนต์ จึงนำตัวนางไปถวายพญาจาม พญาจามทรงโปรดและหลงรักนางสีดา หวังจะ อภิเษกให้เป็นมเหสีด้วย แต่ด้วยเพราะพญาจามไม่ใช่เนื้อคู่จึงไม่อาจเข้าใกล้ตัวนางสีดาและหากเข้าใกล้ ถูกเนื้อต้องตัวนางสีดาก็จะลุกร้อนเป็นไฟ นางสีดาขอเวลา 3 ปี รอให้ท้าวกำพริากลับมา ถ้าท้าวกำพริาไม่ กลับ ก็ขอมเป็นมเหสีของพญาจาม แต่ขอให้สร้างปราสาทแยกให้ไปประทับอยู่ห่าง ๆ

พญาจามจึงทำตามที่นางสีดาขอ โดยสร้างปราสาทให้นางสีดา (ปรารงค์บ้านสีดา) หลังหนึ่ง และ เมื่อท้าวกำพริาสามารถเดินทางกลับขึ้นมาจากบาดาลจนได้มาพบกับนางสีดาและกลับมาอยู่ด้วยกัน เมื่อ พญาจามรู้เข้าจึงส่งคนมารับนางกลับไป แต่ท้าวกำพริาไม่ให้ เพราะพญาจามผิดคำสัญญาที่จะดูแล มารดาให้ดี แต่กลับปล่อยยี่ละเลยจนเสียชีวิต เกิดการรบพุ่งกันระหว่างพญาจามกับท้าวกำพริา ท้าว กำพริาเสกให้พญาจามตัวแข็งเป็นหิน เสกให้น้ำท่วมเมือง จนพ่ายแพ้ พญาจามยอมรับผิด ยกบ้านเมือง ให้ท้าวกำพริาครอบครอง แต่ท้าวกำพริาปฏิเสธ จึงยกเมืองคืนให้กับพญาจาม ครอบครองดั้งเดิม พร้อม กับสั่งสอนให้ตั้งตนอยู่ในศีลธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดลหทัย บรรจงปรุ และคณะ (2561 : 2) วิจัยเรื่องไก่แก้วหอมชู การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาดำเนินงานนิทานพื้นบ้านเรื่องกำพริาไก่แก้วคณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะเล่าเรื่องราวนิทาน พื้นบ้านเรื่องกำพริาไก่แก้วซึ่งเป็นนิทานพื้นบ้านแบบอีสานส่วนใหญ่ในชุมชนก็มีวิถีชีวิตแบบชาวอีสานจึง ต้องการที่จะสร้างสรรค์ชุดการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านที่มีวัฒนธรรมของความเป็นอีสานที่แตกต่างจาก วัฒนธรรมแบบโคราชเพราะฉะนั้นการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด "ไก่แก้วหอมชู" จะ

ถ่ายทอดเอกลักษณ์ของความเป็นอีสานที่มีเสน่ห์ ชวนหลงใหล ตามแบบวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ขณะผู้วิจัยจึงออกแบบการแสดงให้เหมาะสมจากงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ พื้นบ้านสร้างสรรค์ชุด “ ไก่แก้ว-หอมชู ” เพื่อจะบอกเล่าให้ผู้คนได้รับรู้ถึงเรื่องราวตำนานนิทานพื้นบ้าน และความเชื่อของชาวอำเภอสี-ดาที่มีมานานซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาเพื่ออนุรักษ์และส่งเสริม วัฒนธรรมตำนานนิทานพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาให้คงอยู่สืบไป

นริศรา ศรีสุพล (2557: 76) วิจัยเรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ พื้นเมืองจากวรรณกรรมเรื่องอุสาบารสในบริบท วัฒนธรรม วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองจาก วรรณกรรมเรื่องอุสาบารสในบริบทวัฒนธรรมและเพื่อสร้างสรรค์สร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองจาก วรรณกรรมเรื่องอุสาบารสในบริบทวัฒนธรรมซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงชุดนี้ผู้สร้างสรรค์ได้จากความเชื่อ ที่เกิดขึ้นในบริบทวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นคือวรรณกรรมเรื่องอุสาบารสเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่คนใน ท้องถิ่นมีความเชื่อว่าเป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วและมีความศรัทธาในความรักของท้าวบารสกับนางอุสา โดยสถานที่ที่กล่าวไว้ในเนื้อเรื่องปรากฏในอุทานประวัติศาสตร์ภูพระบาท อ.บ้านผือ จ.อุดรธานีจึงเลือก ตอนท้าวบารสและนางอุสาพบรักกันมาสร้างสรรค์เป็นนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานผลการวิจัยพบว่าการ สร้างสรรค์การแสดงใช้บทเพลงและทำพ็อนประกอบการเกี่ยวพาราสิกันนักแสดงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มนางอุสาประกอบด้วยนางอุสา 1 คนและนางสนม 2 คนหรือ 4 คนก็ได้กลุ่มที่ 2 กลุ่มท้าวบารส ประกอบด้วยท้าวบารส 1 คนและทหาร 2 คนหรือ 4 คนก็ได้การแสดงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงช่วงที่ 1 เป็น การเปิดตัวนักแสดงทั้ง 2 กลุ่มช่วงที่ 2 ท้าวบารสและนางอุสาพบกันใช้บทเพลงประกอบการเกี่ยวพาราสิ ช่วงที่3ทั้ง2กลุ่มพ็อนเกี่ยวกันมีกระบวนทำพ็อนทั้งหมด 127 ท่าจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองจาก วรรณกรรมเรื่องอุสาบารสในบริบทวัฒนธรรมเป็นการแสดงที่สามารถนำไปใช้เพื่อประกอบการเรียนการ สอนและเป็นการแสดงที่สืบสานนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานอีกด้วย

บทสรุป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ อารัมบท นิยามศัพท์เฉพาะ ประวัติความเป็นมาของ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปรานค์และปราสาทในสมัยเขมร ปราสาทเขมรในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาของปรานค์สีดา ศิลปะขอม และวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาตามข้อมูลดังกล่าว

เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาเป็นข้อมูล จะนำไปสู่วิธีการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยจะกล่าวถึง รายละเอียดในหัวข้อ รูปแบบงานวิจัย การออกแบบงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทที่ 2 ผู้วิจัยกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ นิยามศัพท์เฉพาะ วิจัยที่เกี่ยวข้องประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปรากฏและปราสาทในสมัยเขมร ปราสาทเขมรในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาของปรากฏส์ตีดา ศิลปะขอม และวิจัยที่เกี่ยวข้อง และในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ รูปแบบงานวิจัย การออกแบบงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

รูปแบบงานวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ระบาส์ปต้อปสรา” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยรูปแบบงานวิจัย 2 รูปแบบ ได้แก่ วิจัยเชิงสร้างสรรค์ และวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. เชิงสร้างสรรค์ วิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการวิจัยที่ไม่ได้มีกำหนดแน่นอนขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้วิจัย ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานไปพร้อมกับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งจะทำให้กระบวนการสร้างสรรค์เกิดขึ้นและพัฒนาได้

รูปแบบวิจัยเชิงสร้างสรรค์ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับการวางโครงสร้างงานวิจัยในรูปแบบที่ผู้วิจัยมีความถนัด โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่ง่ายที่สุด ชัดเจนที่สุด รูปแบบงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ควรเป็นรูปแบบเฉพาะของผู้วิจัยแต่ละบุคคลอาจจะมีโครงสร้างที่คล้ายกับผู้วิจัยก่อนหน้านี้ได้ แต่พึงมีรูปแบบที่ผู้วิจัยสามารถอธิบายผลงานสร้างสรรค์ของตนเองได้ตามหลักเหตุและผล

ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานไปพร้อมกับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะทำให้กระบวนการสร้างสรรค์เกิดขึ้นและพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ด้านการสรุปผลการวิจัยควรนำผลงานสร้างสรรค์ให้ผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่ตนเองศึกษา ตรวจสอบและหาข้อมูล ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาสนับสนุนว่าเป็นไปในแนวทางที่ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษา พร้อมอธิบายถึงสิ่งที่แตกต่าง และสรุปคุณค่าในผลงานสร้างสรรค์ออกมา ในขั้นสรุปจะเป็นขั้นตอนในการทบทวนถึงผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยไม่ไปเข้ากับผู้ใด

จากการรวบรวมข้อมูล สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ คือ การวิจัยที่มุ่งเน้นกระบวนการที่เป็นไปตามแบบเฉพาะของผู้วิจัยเพื่อค้นหาสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างมี

เหตุผลที่ผู้วิจัยสามารถอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานของตนเองได้ การรวบรวมข้อมูลควรคัดสรรในการรับข้อมูลที่ทันสมัยมีความเป็นปัจจุบัน เพื่อให้ตอบสนองแนวคิดการสร้างสรรค์ให้ได้สิ่งใหม่ หรือรูปแบบใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมา โดยผ่านกระบวนการทดลอง เพื่อให้เกิดขั้นตอนการวิเคราะห์พร้อมตรวจสอบผลงานของผู้วิจัยเองนั้นไม่ให้ซ้ำกับใครและเกิดสิ่งใหม่อย่างแท้จริง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นข้อมูลทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นการแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้นใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล เน้นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

งานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิจัยที่มุ่งเน้นหาคำตอบจากเหตุการณ์นั้น ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์มานุษยวิทยาและสังคมศาสตร์ เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงพรรณนาหรือเชิงบรรยาย เน้นเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการลงพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์ การลงมือปฏิบัติ นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อให้มาซึ่งข้อเท็จจริง

ดังนั้นงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยในรูปแบบเชิงพรรณนาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลากหลายมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

การออกแบบงานวิจัย

กระบวนการศึกษาการออกแบบวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ออกแบบงานวิจัย โดยแบ่งหัวข้อได้ดังนี้

1.วัตถุประสงค์ งานวิจัยฉบับนี้ เป็นงานวิจัยที่พัฒนารูปแบบกระบวนการดำเนินงานการวิจัยเชิงสร้างสรรค์และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและค้นคว้า คือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปราสาทศิลา และนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดงชุด “ระบำสัปตอัปสรา” และเพื่อศึกษาและอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมโบราณของจังหวัดนครราชสีมา

2.คำถามในงานวิจัย จากแรงบันดาลใจที่ผู้วิจัยได้รับสู่การสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในงานวิจัยถึงรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งคำถามเพื่อค้นหารูปแบบและพัฒนาการการสร้างสรรค์ผลงานตามองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 รูปแบบของผลงานการแสดง

1.) แนวคิดการแสดง/การออกแบบบทการแสดง บทการแสดงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดทิศทางของการแสดงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ทำให้การดำเนินการสร้างสรรค์อย่างชัดเจน โดยอาจจะแบ่งเป็นช่วง หรือเป็นหัวข้อในการนำเสนอผลงานการแสดงที่ไม่ได้มุ่งเน้นการดำเนินเรื่อง เช่นเดียว กับละคร

จากข้อความที่ได้กล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าบทการแสดงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการกำหนดทิศทางหรือรูปแบบการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้ชมได้ดำเนินตาม โดยบทหรือโครงเรื่องสามารถเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์โดยตรงที่จะออกแบบ ในงานวิจัยเรื่อง “ระบำสัปตอัปสรา” ผู้วิจัยพิจารณาการออกแบบบทการแสดงจากภาพทับหลังจากพระปรางค์สีดาและปราสาทและปราสาทที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันขึ้น โดยแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ในการนำเสนอ

2.) นักแสดง นักแสดงหรือผู้ถ่ายทอดสารเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่ไม่ต่างจากบทมากนัก เพราะนักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอดบท และมีหน้าที่ถ่ายทอดองค์ประกอบอื่น ๆ หากไม่มีนักแสดงกับบทการแสดงจะไม่สามารถดำเนินงานได้ ดังนั้นจะต้องมีการคัดเลือกนักแสดง ต้องพิจารณาจากบริบทต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งนักแสดงที่มีความเหมาะสมกับบทนั้นๆ

การคัดเลือกนักแสดงถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก นับได้ว่าเป็นกระบวนการการค้นหาผู้ที่จะมาถ่ายทอดแนวความคิด รูปแบบ หรือลักษณะของผลงานสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในงานวิจัยฉบับนี้ให้ความสำคัญไปที่ทักษะความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ โดยการแสดงชุดนี้เป็นการแสดงนาฏศิลป์โบราณคดี มุ่งเน้นการคัดเลือกนักแสดงที่มีรูปร่างที่สูง สมส่วนและมีทักษะความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ไทย

3.) ลีลาท่ารำ ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องมองถึงประเด็นสำคัญในสิ่งที่ตนเองหยิบยกขึ้นมาสร้างสรรค์และหาแนวทางใหม่ในการนำเสนอ โดยเฉพาะการออกแบบลีลาท่ารำให้เหมาะสมกับชุดการแสดง

การออกแบบลีลาท่ารำในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทับหลังของปราสาทสีดาที่มีนางอัปสรา 7 นาง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และออกแบบสร้างสรรค์ลีลาท่ารำขึ้น

4.) การออกแบบเสียง/เพลง การออกแบบเสียงกับการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นอย่างมาก โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำว่า เสียง หมายรวมถึงเสียงดนตรี เสียงเอฟเฟค เสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เสียงของนักแสดง ก็ต้องมีการออกแบบทั้งสิ้น

การออกแบบเสียง ความสำคัญอยู่ในขั้นตอนในการเลือก เนื่องจากเสียงหรือเพลงจะสะท้อนเกี่ยวกับสภาวะทางอารมณ์ และอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการ เพื่อสื่อสารสิ่งที่ต้องการนำเสนอในทางตรงกันข้ามกัน เสียงเป็นสิ่งสำคัญที่ควบคุมจังหวะอารมณ์ ต้องออกแบบใหม่ให้เหมาะกับการแสดงมีจุดเชื่อมโยงไม่เรียบเกิน

ผลงานวิจัยฉบับนี้ต้องการการออกแบบดนตรีในรูปแบบนาฏศิลป์โบราณคดี ให้มีความเป็นดนตรีเขมร และมีความเป็นโคราชเพื่อให้สอดคล้องกับการแสดง

5.) เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สามารถบ่งบอกสถานะลักษณะ รูปแบบของผลงานที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมา ดังนั้น การออกแบบเครื่องแต่งกายถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ตรงกับความต้องการในผลงานของตนเอง

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับงานวิจัยสร้างสรรค์ฉบับนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงความสำคัญ ในการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจ ดังเช่นวิจัยฉบับนี้ที่ต้องการออกแบบการแต่งกายในรูปแบบระบำโบราณคดีผสมผสานศิลปะขอม แล้วนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับแนวคิด

2.2 แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง

1). การแสดงนาฏศิลป์แบบระบำโบราณคดี ระบำโบราณคดีเป็นระบำที่กรมศิลปากรได้ประดิษฐ์และปรับปรุงขึ้นใหม่เมื่อปี พ. ศ. 2510 จากแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนายธนิตอยู่โพธิ์อดีตอธิบดีกรมศิลปากรซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสร้างแรงจูงใจให้ผู้ชมเกิดความสนใจศึกษาหาความรู้และรู้คุณค่าของโบราณวัตถุและโบราณสถานต่างๆโดยนำภาพจำหลักภาพนั้นจากศิลปวัตถุสมัยต่างๆมาเป็นรูปแบบในการประดิษฐ์ท่ารำ

จากการศึกษานาฏศิลป์แบบระบำโบราณคดี คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเสียงโดยใช้เครื่องดนตรีแบบเขมรและความเป็นโคราช ออกแบบท่ารำจาก ภาพทับหลังในปราสาทสีตาและท่ารำที่ปรากฏในปราสาทเกิดขึ้นในยุคสมัยที่ใกล้เคียง การแสดงเพื่อให้เห็นถึงความงดงามของนางอัปสร ในยุคสมัยนั้น

2). การแสดงนาฏศิลป์แบบเขมร การแสดงในกัมพูชาถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญต่อประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ท่วงท่าในการรำที่พบอยู่บนภาพจำหลักในปราสาทนครวัดล้วนแล้วแต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวก่อให้เกิดเป็นท่ารำอันสวยงามของระบำอัปสร ศิลปะการแสดงด้านนาฏศิลป์ในปัจจุบัน

จากการศึกษานาฏศิลป์แบบเขมร คณะผู้วิจัยเกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์กระบวนการทำรำโดย ออกแบบท่ารำจาก ภาพจำหลักในปราสาทสีดาและปราสาทที่อยู่ใกล้เคียง การแสดงเพื่อให้เห็นถึงความงาม ของนางอัปสรในสมัยนั้น

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัย“ระบำساطอัปสร” ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ในการค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องมือที่ ใช้ในงานวิจัยที่หลากหลายต่อประเด็นต่าง ๆ ซึ่งประโยชน์แก่ผู้วิจัยที่ได้รับข้อมูลรอบด้านในประเด็นที่ ผู้วิจัยต้องการค้นหาข้อมูล อีกทั้งยังส่ง ได้ข้อมูลที่มีความเพียงพอต่องานวิจัยและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งใน การนำมาวิเคราะห์ให้เหมาะสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 1.การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร 2. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย 3.สื่อสารสนเทศ 4.การสังเกตการณ์หรือการลงพื้นที่ภาคสนาม 5. ประสบการณ์ของผู้วิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงเอกสาร การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยโดยค้นคว้า จากหนังสือ บทความ งานวิจัยที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ เป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์ อักษร มีการเผยแพร่ เป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ โดยมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของปราสาทสีดา ผู้วิจัยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก เอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประวัติความเป็นมาของปราสาทสีดา ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับปราสาท สีดา จากเอกสารต่าง ๆ

1.2 ประวัติความเป็นมาของปราสาทและปราสาทในสมัยศิลปะเขมร ผู้ วิจัยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประวัติความเป็นมาของปราสาท และปราสาทในสมัยศิลปะเขมร ศิลปะเขมร และปราสาทที่อยู่ในยุคใกล้เคียงปราสาทสีดาจากเอกสารต่าง ๆ

1.3 องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ผู้วิจัยค้นคว้าและ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง จากเอกสารต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การสัมภาษณ์เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยที่จะทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจ โดยข้อมูลที่ได้รับจะมี ความตรงต่อประเด็นที่ต้องการหาข้อมูลและข้อมูลจะมีความทันสมัยจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยการรวม รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยฉบับนี้ คือ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับปรากฏ์ และปราสาทในจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเรื่องประวัติความเป็นมาชุมชนบ้านประโดก ประวัติความเป็นมาของขนมจีนประโดก การแกะลักษณะการแต่งกายของนางอัปสรจากทับหลัง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความถูกต้อง

ตารางที่ 1 ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

ครั้งที่	วันที่ลงพื้นที่	สถานที่
1)	3 ธันวาคม 2562	ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ วัดพระปรารักษ์สีดา ต.สีดา อ.สีดา จ. นครราชสีมา
2)	12 ธันวาคม 2562	ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ต.ในเมือง อ.พิมาย
3)	22 ธันวาคม 2562	ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่วัดพระปรารักษ์สีดา ต.สีดา อ.สีดา จ. นครราชสีมา
4)	20 ธันวาคม 2563	ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ วัดพระปรารักษ์สีดา ต.สีดา อ.สีดา จ. นครราชสีมา
5)	13 กุมภาพันธ์ 2563	ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ บ้านโนนเมือง ต.สีดา อ.สีดา จ. นครราชสีมา
6)	25 กุมภาพันธ์ 2563	ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่ บ้านแฝก-โนนสำราญ ต.สามเมือง อ.สีดา จ. นครราชสีมา

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะคัดเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยฉบับนี้ การมีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางผู้ให้สัมภาษณ์ทางวิชาการ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	หัวข้อที่ให้สัมภาษณ์	วันที่ สัมภาษณ์
1.	นายชุตินันท์ ทองคำ	นักวิชาการศึกษา งานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและ ศูนย์การเรียนรู้ สำนักศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา	ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความ เป็นมาของปราสาทและ ปราสาทสมัยเขมรที่อยู่ใน จังหวัดนครราชสีมา รวมไปถึง บอกลักษณะของปราสาทสีดา เป็นปราสาทประเภทใด และ ปราสาทที่เกิดในระยะเวลา ใกล้เคียงกัน	3 ธันวาคม พ.ศ.2562
2.	อาจารย์ชุมพล ชนะมา	อาจารย์โปรแกรม วิชา นาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบ การ ออกแบบ การแสดงทางด้าน นาฏศิลป์จากประวัติศาสตร์	3 ธันวาคม พ.ศ.2562
3.	ผศ.พิทักษ์ชัย เดชอุดม	อาจารย์โปรแกรม วิชาสังคม ศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความ เป็นมาของปราสาทและ ปราสาทสมัยเขมรที่อยู่ใน จังหวัดนครราชสีมา รวมไปถึง บอกลักษณะและเอกลักษณ์ ของปราสาท	24 ธันวาคม พ.ศ.2562

ตารางที่ 2 ตารางผู้ให้สัมภาษณ์ทางวิชาการ (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	หัวข้อที่ให้สัมภาษณ์	วันที่ สัมภาษณ์
4.	พระอธิการ สมพงษ์ ญาณวโร	เจ้าอาวาส วัดพระปรารงค์สีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดาจังหวัด นครราชสีมา	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของปรารงค์และ ตำนานเล่าขานของคนใน ท้องถิ่นเกี่ยวกับตำนาน กำพริ้งไก่แก้ว การกล่าวถึง ครองรักกันระหว่างนางสีดา และท้าวกำพริ้ง	28 ธันวาคม พ.ศ.2562
5.	อาจารย์ ดร. อรนุช อินตา	อาจารย์โปรแกรม วิชา นาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดง ทางด้านนาฏศิลป์เขมร และ นาฏศิลป์โบราณคดี	4 มกราคม พ.ศ. 2563
6.	ผศ.ดร.ภัทรฤทัย กันตะกนิษฐ์	อาจารย์โปรแกรม วิชา นาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา	ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดง ทางด้านนาฏศิลป์เขมร และ นาฏศิลป์โบราณคดี	4 มกราคม พ.ศ. 2563
7.	นายสุพรรณ มีระ หัน	สารวัตรกำนัน หมู่ 1 บ้านสีดา บ้านหนองเรือ หมู่ 2 และหมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัด นครราชสีมา	ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชน ความเป็นอยู่ ของดีของขึ้นชื่อของ อำเภอสีดา	20 มกราคม พ.ศ.2563

ตารางที่ 2 ตารางผู้ให้สัมภาษณ์ทางวิชาการ (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	หัวข้อที่ให้สัมภาษณ์	วันที่ สัมภาษณ์
8.	นายเกิด คิดเห็น	ชาวบ้าน หมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัด นครราชสีมา	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ตำนานกำพราไก่แก้ว และการ เชื่อมโยงตำนานระหว่างบ่อไก่ แก้วและวัดพระพรางค์สีดา	20 มกราคม พ.ศ.2563
9	นางสะอึ่ง ทะ น้อม	สารวัตรกำนัน หมู่ 1 บ้านสีดา บ้านหนองเรือ หมู่ 2 และหมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัด นครราชสีมา	ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชน ความเป็นอยู่ ของ ดีของขึ้นชื่อของอำเภอสีดา ขนมไทย เช่น ขนมนางเล็ด ขนมดอกจอก ของดีอำเภอสี ดา	14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563
10.	นางละมุล แก้ว นอก	ประธานกลุ่มทอผ้าไหมบ้าน แฝก - โนนสำราญ	ข้อมูลเกี่ยวกับของดีของขึ้นชื่อ ของอำเภอสีดา ผ้าไหมที่ทอเป็นลายไก่แก้ว เป็นสินค้าประจำอำเภอ	25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563

ที่มา คณะผู้จัดทำ

3.4.3 สื่อสารสนเทศสื่อสารสนเทศอื่น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สื่อที่มีความทันสมัยมีความเกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งระบบการบันทึกงาน แก๊ไข จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีเครือข่าย ผู้วิจัยได้ใช้สื่อสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาผลงานการสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีมีความเกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยทั้งในยูทูป (YouTube) เฟซบุก (Facebook) และกูเกิ้ล (Google) อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้ สื่อสารสนเทศในการค้นคว้าหาข้อมูลทางวิชาการทั้งในรูปแบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ Digital (Library) งานวิจัยและบทความวิชาการออนไลน์ที่

ได้มาตรฐาน ซึ่งสื่อสารสนเทศเหล่านี้จะช่วยอำนวยความสะดวก เพิ่มความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูล และได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายในประเด็นต่างๆของผู้วิจัย

3.4.4 การสังเกตการณ์/การลงพื้นที่ภาคสนาม การสังเกตการณ์ ลงพื้นที่ภาคสนาม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตและรับฟังจากวิทยากรที่บรรยายจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย คือ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเกตการณ์รูปแบบของปราสาทและปราสาทในสมัยขอมและรวมไปถึงท่าทางการรำของนางอัปสรที่มีอยู่ในแต่ละปราสาทและแต่ละปราสาท และนำมาวิเคราะห์แนวทางการออกแบบลีลา และการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงในงานวิจัย ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการรำรำของหมูนางอัปสร

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

1. เลือกประเด็น/หัวข้อวิจัย
2. นำเสนอหัวข้อวิจัย
3. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัย บทความ วารสาร และสื่อสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาข้อมูล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. สังเกตการณ์/ลงพื้นที่ภาคสนาม
6. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและ แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง
7. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ออกแบบเพลง ออกแบบเครื่องแต่งกาย ออกแบบท่ารำ
8. ฝึกซ้อมการแสดง
9. ขั้นตอนตรวจสอบผลงาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ ตรวจสอบและประเมิน พร้อมกับเสนอแนะและให้แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ให้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
10. นำข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุง
11. จัดแสดงผลงาน โดยมีการประเมิน จากการสัมภาษณ์ ชักถาม และตอบแบบสอบถาม

12. นำข้อมูลจากการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ทั้งหมด มาประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกมาเป็นบทองค์ความรู้ และสรุปผล

13. จัดทำเอกสารการวิจัย ซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินจากคณะกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ตารางที่ 3 ตารางขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

รายละเอียด	พ.ศ.2562					
	พ.ย.			ธ.ค.		
เลือกและกำหนดหัวข้อ	✓					
ศึกษาค้นคว้าและรวบรวม ข้อมูลเอกสารทางวิชาการที่ เกี่ยวข้อง	✓					
ศึกษาข้อมูลลงพื้นที่ สังเกตการณ์				✓		
สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน งานวิจัย				✓		
รายละเอียด	พ.ศ.2563					
	ม.ค. - ก.พ.	มี.ค. - เม.ย.	พ.ค. - มี.ย.	ก.ค. - ส.ค.	ก.ย. - ต.ค.	พ.ย. - ต.ค.
รวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการ สร้างสรรค์การแสดง	✓					
ทดลองออกแบบการแสดง	✓					
นำเสนอผลการแสดง		✓				
เรียบเรียงข้อมูล			✓	✓		
นำข้อมูลปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแก้ไขและปรับปรุง งานวิจัย					✓	✓

ตารางที่ 3 ตารางขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย (ต่อ)

รายละเอียด	พ.ศ.2564				
	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค
พัฒนางานวิจัยตามคำแนะนำ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	✓	✓			
จัดทำเอกสารการวิจัยฉบับ สมบูรณ์			✓	✓	
นำเสนอเล่มงานวิจัยและ เผยแพร่					✓

ที่มา : คณะผู้วิจัย

สรุปบท

วิธีการดำเนินการวิจัยในวิทยานิพนธ์เรื่อง “ระบำสัปตอัสตรา” ที่ผู้วิจัยได้อธิบายในบทที่ 3 ถึง การศึกษากระบวนการและวิธีการในการดำเนินการวิจัยต่าง ๆ อันประกอบด้วย รูปแบบงานวิจัยที่ผู้วิจัย ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ สู่การตั้งคำถามในงานวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อหารูปแบบการสร้างสรรคผลงานการแสดงตามองค์ประกอบการสร้างสรรค์การแสดงทั้ง 6 ประการ ได้แก่ แนวคิดการแสดง/การออกแบบบทการแสดง นักแสดง ลีลาท่ารำ การออกแบบเสียง/เพลง เครื่อง แต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง เครื่องมือต่าง ๆ ในการค้นหาข้อมูลทั้งจากการสำรวจข้อมูลเชิง เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สื่อสารสนเทศ การสังเกตข้อมูลภาคสนาม และ ประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และขั้นตอน ในการดำเนินงานวิจัย จะนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ในบทที่ 4 อันจะประกอบไปด้วยหัวข้อการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังจะกล่าวในบทต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทที่ 3 ถึงการศึกษากระบวนการและวิธีการในการดำเนินการวิจัยต่าง ๆ อันประกอบด้วยรูปแบบงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้การตั้งคำถามในงานวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการสร้างสรรคผลงานการแสดงตามองค์ประกอบการสร้างสรรค์การแสดงทั้ง 6 ประการ ได้แก่ แนวคิดการแสดง/การออกแบบบทการแสดง นักแสดง ลีลาท่ารำ การออกแบบเสียง/เพลง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง เครื่องมือต่าง ๆ ในการค้นหาข้อมูลทั้งจากการสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย สื่อสารสนเทศ การสังเกตการณ์สำรวจข้อมูลภาคสนาม และประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย บทที่ 4 ในบทที่ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง วิเคราะห์ท่ารำ วิเคราะห์เครื่องดนตรี วิเคราะห์เครื่องแต่งกาย วิเคราะห์การแปรแถว วิเคราะห์นักแสดง

แนวคิดในการออกแบบการแสดง

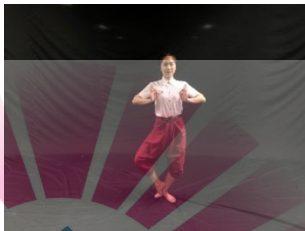

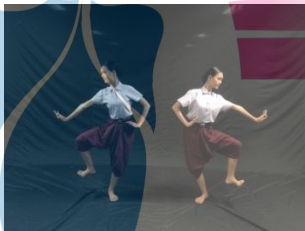

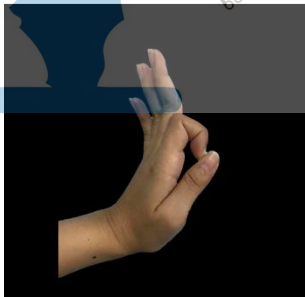
จากการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุดระบำสี่ปต้อปสร่าเป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพทับหลังของปราสาทสีดา ที่สร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 17 เป็นศิลปะขอมสร้างด้วยศิลาแลงทั้งหลังประดับตกแต่งด้วยปูนปั้น ลายสลักเป็นหินทรายทั้งสี่ด้าน มีการบันทึกข้อมูลและภาพเก่าแก่ของปราสาทสีดาซึ่งปรากฏเป็นรูปทับหลังที่มีนางอัปสรากำลังรำร่ายอยู่ ทั้ง 7 ตน คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาเชื่อมโยงเข้ากับตำนานพื้นบ้านเรื่อง “กำพ้อรำโก่แก้ว” ซึ่งเป็นตำนานพื้นบ้านของอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา และได้ทำเสนอการแสดงในรูปแบบของระบำโบราณคดี ผ่านนักแสดงหญิงจำนวน 7 คนสื่อถึงการรำร่ายของนางอัปสร่าที่มาแสดงความยินดีปรีดาและอำนวยการพรให้แก่ความรักของนางสีดาและท้าวกำพ้อ

การออกแบบลีลาท่ารำในการแสดง

จากแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นรูปแบบในการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ ที่มีลีลาท่ารำที่อ่อนช้อยสวยงามตามแบบภาพทับหลังของปราสาทสีดาและภาพจำหลักตามปราสาทของเขมรและ

สร้างสรรค์ให้เกิดความสวยงามและสอดคล้องกับแนวคิด คณะผู้วิจัยสามารถสรุปและนำเสนอออกมาเป็นสาระสำคัญในการแสดงนาฏศิลป์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีแนวคิดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาการสร้างสรรค์เพลงและท่ารำ

ที่	รูปภาพ	ท่ารำ	ความหมายของท่ารำ
1			มาจากภาพทับหลังของปราสาทศีตลาคา หลักของตัวเอก
2			มาจากภาพทับหลังของปราสาทศีตลาคา หลักของตัวรอง
3			จับมือ ได้รูปแบบมาจากลักษณะนิ้ว ของพระพุทธรูปศิลปะทวารวดี ซึ่ง เกิดขึ้น อยู่ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13-17 ซึ่งอยู่ในสมัยเดียวกับปราสาทศี ลาคา จะมีลักษณะดังนี้ คือ ปลาย นิ้วหัวแม่มือจรดเหนือข้อแรกของปลาย นิ้วชี้ นิ้วที่เหลือเหยียดตั้ง

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาการสร้างสรรคเพลงและท่ารำ (ต่อ)

ที่	รูปภาพ	ท่ารำ	ความหมายของท่ารำ
4			เป็นภาพของอัคร ภาพสลักที่ปราสาทนครวัด
5			ภาพสลักนางอัคราที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย สลักอยู่ในซุ้มปราสาท

ที่มา : คณะผู้วิจัย

การออกแบบดนตรีและบทเพลงประกอบการแสดง

การสร้างสรรคบทเพลงเพื่อใช้ในการประกอบการแสดงผู้วิจัยได้นำเครื่องดนตรีเขมรประยุกต์เข้ากับเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวโคราช ใช้สำเนียงและทำนองของบทเพลงเป็นสำเนียงเพลงเขมรมาใช้ในการบรรเลงเพลงประกอบการแสดงในรูปแบบการแสดงระบำโบราณคดี เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ในการสร้างสรรคบทเพลงประกอบไปด้วย

1. โทนโคราช

โทนโคราช เป็นเครื่องดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ คือ นิยมใช้ดินด้านเกวียนปั้นเป็นรูปโตนแล้วเผา หน้าโตนซึ่งด้วยหนังงูหรือหนังตะกวด ถ้าตีในเวลากลางวันต้องผิงแดดเพื่อให้หนังโตนตึง ถ้าตีในเวลากลางคืนต้องอังไฟเพื่อให้เกิดเสียงดัง แกร่ง ไพเราะ และดังก้องไปได้ไกลๆ

ภาพที่ 14 โทนโคราช

ที่มา : พิพิธภัณฑ์เมืองนครราชสีมา : Korat Museum.อาคาร 10 ชั้น 2 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.)

2. แตรสังข์ : เป็นเครื่องเป่าชนิดหนึ่ง ทำจากเปลือกหอยสังข์ โดยนำมาขัดให้เกลี้ยงเกลา แล้วเจาะกันหอยให้ทะลุเป็นรูสำหรับเป่า ไทยเราคงได้แบบอย่างและการใช้เครื่องดนตรีชนิดนี้มาจากอินเดีย การเป่าสังข์ ถือว่าเป็นของขลังศักดิ์สิทธิ์ ใช้เฉพาะงานที่มีเกียรติศักดิ์สูงและใช้เป่าคู่กันกับแตรมาตลอด

ภาพที่ 15 แตรสังข์

ที่มา : auctiong.uamulet.com (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563)

3. กระจับปี

กระจับปีเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี หรือพิณ 4 สายชนิดหนึ่ง ตัวกะโหลกเป็นรูปกลมรีแบนทั้งหน้าหลัง มีความหนาประมาณ 7 ซม. ด้านหน้ายาวประมาณ 44 ซม. กว้างประมาณ 40 ซม. ทำคันทวนเรียวยาวประมาณ 138 ซม. ตอนปลายคันทวนมีลักษณะ แบน และบานปลายผายโค้งออกไป ถ้าวัด

รวมทั้งคันทวนและตัว กะโหลก จะมีความยาวประมาณ 180 ซม. มีลูกบิดสำหรับขึ้นสาย 4 อัน มีนมรับนิ้ว 11 นมเท่ากับจะเข้ ตรงด้านหน้ากะโหลกมีแผ่นไม้บางๆ ทำเป็นหย่องค้ำสายให้ตุงขึ้น เวลาบรรเลงใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ จับไม้ดีด เชี่ยสายให้เกิดเสียง

ภาพที่ 16 กระจับปี

ที่มา : sites.google.com (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563)

4. ฉิ่ง

ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทตี ทำด้วยทองเหลือง หล่อหนา ปากผายกลม 1 ชุด มี 2 ฝา ฉิ่งมี 2 ชนิดคือ ฉิ่งสำหรับวงปี่พาทย์ และ ฉิ่งที่ใช้สำหรับวงเครื่องสายและวงมโหรี ฉิ่งสำหรับวงปี่พาทย์มีขนาดที่วัดผ่านศูนย์กลาง จากขอบข้างหนึ่งไปสุดขอบอีกข้างหนึ่ง กว้างประมาณ 6 - 6.5 ซม เจาะรูตรงกลางสำหรับร้อยเชือก เพื่อให้จับสะดวกขณะตี ส่วนฉิ่งสำหรับวงเครื่องสายและวงมโหรีนั้น มีขนาดเล็กกว่า วัดผ่านศูนย์กลางได้ขนาดประมาณ 5.5 ซม เนื่องจากการตีฉิ่ง ต้องเอาขอบของฝาข้างหนึ่งกระทบกับอีกฝาหนึ่ง แล้วยกขึ้น ก็จะมีเสียงดังกังวานยาวดัง ฉิ่ง แต่ถ้าเอาทั้ง 2 ฝานั้นกระทบและประกบกันไว้ จะได้ยินเสียงดังสั้นๆดัง ฉับ ดังนั้นการเรียกชื่อเครื่องดนตรีชนิดนี้ว่า ฉิ่ง ก็เพราะเรียกตามเสียงที่เกิดขึ้นนั่นเอง

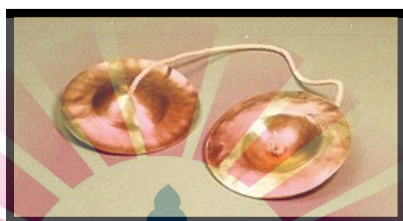

ภาพที่ 17 ฉิ่ง

ที่มา : <http://pirun.ku.ac.th> (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.)

5. ฉาบ

ฉาบเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยโลหะคล้ายฉิ่ง แต่หล่อให้บางกว่า ฉาบมี 2 ชนิด คือฉาบเล็ก และ ฉาบใหญ่ ฉาบเล็กมีขนาด ที่วัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 12 -14 ซม ส่วนฉาบใหญ่มีขนาดที่วัดผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 24 -26 ซม เวลาบรรเลงใช้ 2 ฝ่ามามีกระทบกันให้เกิดเสียงตามจังหวะ เมื่อฉาบทั้งสองข้างกระทบกันขณะตีประกบกันก็ จะเกิดเสียง ฉาบ แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียงก็ได้ยินเป็น แฉ่ง แฉ่ง แฉ่ง เป็นต้น

ภาพที่ 18 ฉาบ

ที่มา : <https://tminstrument.wordpress.com> (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.)

6. ฆ้องใหญ่

ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจากฆ้องวงของอินโดนีเซีย สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่ประกอบด้วยลูกฆ้องและวงฆ้อง ลูกฆ้องมี 16 ลูกทำจากทองเหลือง เรียงจากลูกเล็กด้านขวา วงฆ้องสูงประมาณ 24 เซนติเมตร ใช้หวายโป่งทำเป็นราง ให้หวายเส้นนอกกับเส้นในห่างกัน 14-17 เซนติเมตร ใช้หวาย 4 อัน ด้านล่าง 2 อันขุดเป็นวงขนานกัน เว้นที่ไว้ให้นักดนตรีเข้าไปบรรเลง ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุด เพราะคนที่จะเล่นดนตรีในวงปี่พาทย์ต้องมาเรียนฆ้องวงใหญ่ก่อน ฆ้องวงใหญ่ทำหน้าที่เดินทำนองหลัก ซึ่งถือเป็นแม่บทของเพลง

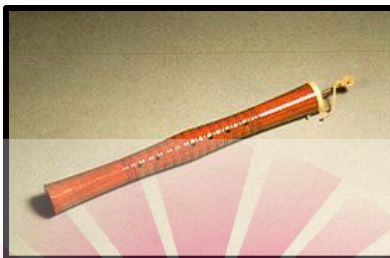

ภาพที่ 19 ฆ้องใหญ่

ที่มา: thaimusicbykrutui.blogspot.com (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563)

7. ปี่นอก

ปี่นอกเป็นปี่ที่มีเสียงสูงสุดในบรรดาเครื่องเป่าตระกูลปี่ใน ลักษณะมีขนาดเล็กและเสียงแหลม มีความยาวประมาณ 31 เซนติเมตร มีความกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร มีลักษณะบานหัวบานท้าย เช่นเดียวกับปี่ใน บริเวณเลาปี่ที่ป่องเจาะรู 6 รู ปี่นอกใช้เล่นในวงปี่พาทย์ไม้แข็งและวงปี่พาทย์ชาตรี

ภาพที่ 20 ปี่นอก

ที่มา : singtakas.blogspot.com (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563)

8. ซอด้วง

ซอด้วง เป็นซอสองสาย เป็นซอที่มีเสียงแหลมเล็กที่สุดในเวลาเข้าประสมวง จะทำหน้าที่เป็นผู้นำวง โดยบรรเลงทำนองหลักด้วยทำนองหวานบ้าง เก๋บ้าง หรือเร็วบ้าง ตามความเหมาะสมที่มีอยู่ในเพลงคันทวนซอด้วงยาวประมาณ 72 ซม คันทวยาวประมาณ 68 ซม ใช้ขนหางม้าประมาณ 120 – 150 เส้น กะโหลกของ ซอด้วงนั้น แต่เดิมใช้กระบอกไม้ไผ่มาทำ ปากกระบอกของซอด้วงกว้างประมาณ 7 ซม ตัวกระบอกยาวประมาณ 13 ซม กะโหลกของซอด้วงนี้ ในปัจจุบันใช้ไม้จริง หรือ งาช้างทำก็ได้แต่ที่นิยมว่าเสียงดีนั้น กะโหลกซอด้วงต้องทำด้วยไม้ลำเจียก ส่วนหน้าซอนิยมใช้หนังงูเหลือมซึ่ง เพราะทำให้เกิดเสียงแก้วเกิดความไพเราะอย่างยิ่ง ลักษณะของซอด้วง มีรูปร่างเหมือนกับซอของจีนที่เรียกว่า ฮู- ฉิน (Huchin) ทุกอย่าง เหตุที่เรียกว่า ซอด้วง ก็เพราะมีรูปร่างคล้ายเครื่องดักสัตว์ เพราะตัวด้วงดักสัตว์ ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่เหมือนกัน

ภาพที่ 21 ซอด้วง

ที่มา : sites.google.com (วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563)

การออกแบบเครื่องแต่งกาย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า เครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการแสดงที่จะช่วยเสริมการแสดงให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงแนวคิด ความหมายในการสร้างสรรค์ผลงาน คณะผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูล เพื่อสนับสนุนการออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง ซึ่งรูปแบบของเครื่องแต่งกายนั้น คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายตามหลักเหตุผลและให้สอดคล้องกับแนวคิดการแสดงชุด “ระบำสี่ปตอัปสรา” ได้ออกแบบเครื่องแต่งกายออกเป็น 2 ชุด ดังนี้คือ

- ชุดที่ 1 ตัวเอก นักแสดงสวมเสื้อแขนกุดสีเหลืองทอง สวมสนับเพลาสีดำสามส่วน นุ่งผ้าถุงสีขาวทองแล้วปล่อยชายออก 2 ข้าง เป็นห้อยข้าง ทรงผมเกล้ามาตรฐาน สวมศิลาภรณ์ และสวมเครื่องประดับทอง ดังภาพ
- ชุดที่ 2 ตัวรอง นักแสดงสวมเสื้อแขนกุดสีเนื้อ สวมสนับเพลาสีดำสามส่วน นุ่งผ้าถุงสีบานเย็นแล้วปล่อยชายออก 2 ข้าง เป็นห้อยข้าง ทรงผมเกล้ามาตรฐาน ติดกระบังหน้า สวมยอด และสวมเครื่องประดับทอง

โดยมีขั้นตอนการออกแบบชุดเครื่องแต่งกายดังนี้

1. ออกแบบการแต่งกายครั้งที่ 1

ภาพที่ 22 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 แบบภาพร่าง

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 แบบภาพร่าง ได้รับคำแนะนำให้ดำเนินการลองหาวิธีนุ่งผ้าให้เป็นตามแบบร่าง

ภาพที่ 23 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 1

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 1 ได้รับคำแนะนำในการปรับแก้สีเสื้ออบดีสุท วิธีการนุ่งผ้าและความยาวของผ้าให้นุ่งสั้นลง

2. ออกแบบการแต่งกายครั้งที่ 2

ภาพที่ 24 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 2 ได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนไปใส่เป็นเสื้อแขนกุดสีเนื้อแทน ให้ไปลองนุ่งผ้าถุงใหม่เพราะนุ่งไม่เรียบร้อยดูอ้วน

ภาพที่ 25 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 2
ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 2 ได้รับคำแนะนำคือการนุ่งผ้าเพราะนุ่งสั้นไปและชายที่ห้อยข้างสั้นไป

ภาพที่ 26 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 3 ตัวรองเสนอครั้งที่ 2
ที่มา : คณะผู้วิจัย

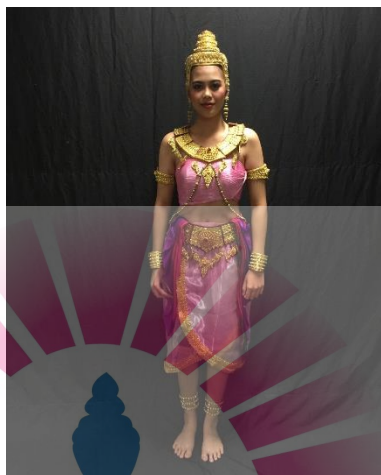
จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 3 ตัวรองเสนอครั้งที่ 2 ได้รับคำแนะนำให้
ตัวรอง ผ้านุ่งบางไปและสีห้อยข้างไม่เข้ากับสีผ้านุ่ง

3. ออกแบบการแต่งกายครั้งที่ 3

ภาพที่ 27 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 3
ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 3 ได้รับคำแนะนำให้กลับไปใช้ผ้าแขกเพราะนุ่งแล้วผ้ามีความแข็งไม่พริ้วและเนื่องด้วยผ้าไหมมีราคาที่สูงมากเกินไป

ภาพที่ 28 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 3

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 3 ได้รับคำแนะนำให้ให้ใส่ผ้าแขกด้านในเพื่อให้ผ้าดูมีความน่าสนใจกว่านี้ สีของห้อยข้างเด่นเกินไปให้หาสีที่ซอฟกว่านี้

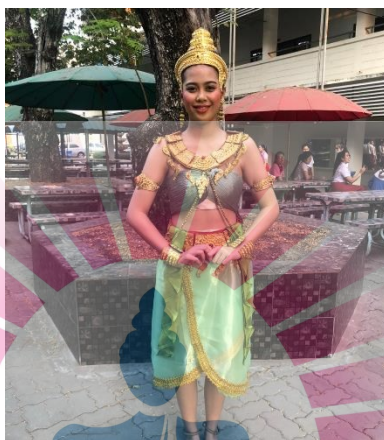

ภาพที่ 29 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 3 ตัวรองเสนอครั้งที่ 3

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 3 ตัวรองเสนอครั้งที่ 3 ได้รับคำแนะนำให้นุ่งผ้ายาวไปและผ้าตีนแดงเป็นเอกลักษณ์ของชาวสุรินทร์ ให้เปลี่ยนผ้านุ่งใหม่

4. ออกแบบการแต่งกายครั้งที่ 4

ภาพที่ 30 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 4

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 4 ได้รับคำแนะนำให้ปรับเปลี่ยนสีของตัวเอกเป็นสีทองเพราะสีเขียวไม่สอดคล้องกับแนวคิด

ภาพที่ 31 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 4

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 4 ได้รับคำแนะนำให้ปรับเปลี่ยนสีผ้าถุงให้ใช้เป็นผ้าแขกด้านในเพราะดูเรียบเกินไป ห้อยข้างเรียบไปให้ใส่เป็นขริบเพิ่มความเด่นให้กับชุด

5. ออกแบบการแต่งกายครั้งที่ 5

ภาพที่ 32 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 5

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 5 ได้รับคำแนะนำให้ปรับสีของห้อยหน้าให้ใช้เป็นผ้าฝืนเดียวกันกับผ้าถุงเพื่อความกลมกลืนและสวยงาม

ภาพที่ 33 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 5

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 5 เครื่องแต่งกายใช้ได้ ไม่ต้องปรับแก้

6. ออกแบบการแต่งกายครั้งที่ 6

ภาพที่ 34 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ตัวเอกเสนอครั้งที่ 6

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 เครื่องแต่งกายใช้ได้ ไม่ต้อง

7. ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุด “สัปตอัศรา” ที่ปรับแก้สมบูรณ์แล้ว

ชุดที่ 1 ชุดตัวเอก

ภาพที่ 35 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุด “ระบำสัปตอัศรา”

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ชุดที่ 1 ตัวเอก นักแสดงสวมเสื้อแขนกุดสีเหลืองทอง สวมสนับเพลาสีดำสามส่วน
 นุ่งผ้าถุงสีขาวทองแล้วปล่อยชายออก 2 ข้าง เป็นห้อยข้าง ทรงผมเกล้ามาตรฐาน สวมศิลาภรณ์
 และสวมเครื่องประดับทอง ดังภาพ

ตารางที่ 5 เครื่องแต่งกาย ชุดระบำสัปตอัปสรา ตัวเอก

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
1		เสื้อแขนกุด	เสื้อแขนกุด คอกกลม รัตรูป สีเหลืองทอง ลายดอกเป็นกาก เพชร
2		ผ้าถุง	ผ้าถุง สีเนื้อ ลายดอก เป็นกากเพชร มีชาย ผ้าสีทอง
3		ห้อยข้าง	ผ้าลายสีเนื้อ มีขริบสี ทอง
4		สนับเพลา	กางเกงสีดำ สามส่วน รัตรูป ขริบทอง

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 6 เครื่องประดับ ชุติระบำสัปตอัปสร่า ตัวเอก

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ
1		ศิราภรณ์
2		กรองคอ
3		ต่างหู
4		สังวาล
5		ข้อแขน

ตารางที่ 6 เครื่องประดับ ชุติระบำสัปตอัปสรา ตัวเอก (ต่อ)

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ
6		กำไลลูกไม้ปลายมือ
7		ข้อมือ
8		ที่คาดเอว
9		ข้อมเท้า

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ชุดที่ 2 ตัวรอง

ภาพที่ 36 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุด “ระบำสี่ปตอัปสรา”

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ชุดที่ 2 ตัวรอง นักแสดงสวมเสื้อแขนกุดสีเนื้อ สวมสนับเพลาสีดำสามส่วน นุ่งผ้าถุงสีบานเย็นแล้วปล่อยชายออก 2 ข้าง เป็นห้อยข้าง ทรงผมเกล้ามาตรฐาน ติดกระบังหน้า สวมยอด และสวมเครื่องประดับทอง

ตารางที่ 7 เครื่องแต่งกาย ชุดระบำสี่ปตอัปสรา ตัวรอง

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
1		เสื้อแขนกุด	เสื้อแขนกุด คอกลมรีดรูป สีเนื้ออมชมพู
2		ผ้านุ่ง	ผ้านุ่ง สีชมพูบานเย็น ลายดอก มีชายผ้าสีม่วง

ตารางที่ 7 เครื่องแต่งกาย ชุดระบำสัปตอัปสรา ตัวรอง (ต่อ)

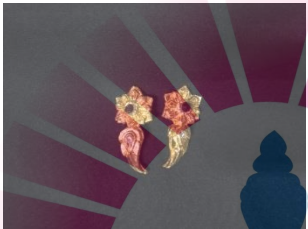

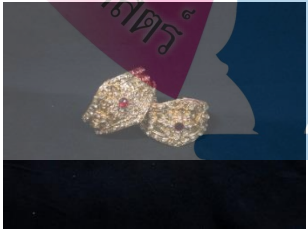

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
3		ห้อยข้าง	เป็นผ้าพื้นสีชมพู มีขริบสีม่วง
4		สนับเพลา	กางเกงสีดำ สามส่วนรัดรูป ขริบทอง

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 8 เครื่องประดับ ชุดระบำสัปตอัปสรา ตัวรอง

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ
1		กระบังหน้า
2		ยอดศีรษะ

ตารางที่ 8 เครื่องประดับ ชุดระบำสัปตอัสรา ตัวรอง (ต่อ)

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ
3		กรองคอ
4		ต่างหู
5		สังวาล
6		ข้อแขน
7		ข้อมือ

ตารางที่ 8 เครื่องประดับ ชุดระบำสัปตอัปสรา ตัวรอง (ต่อ)

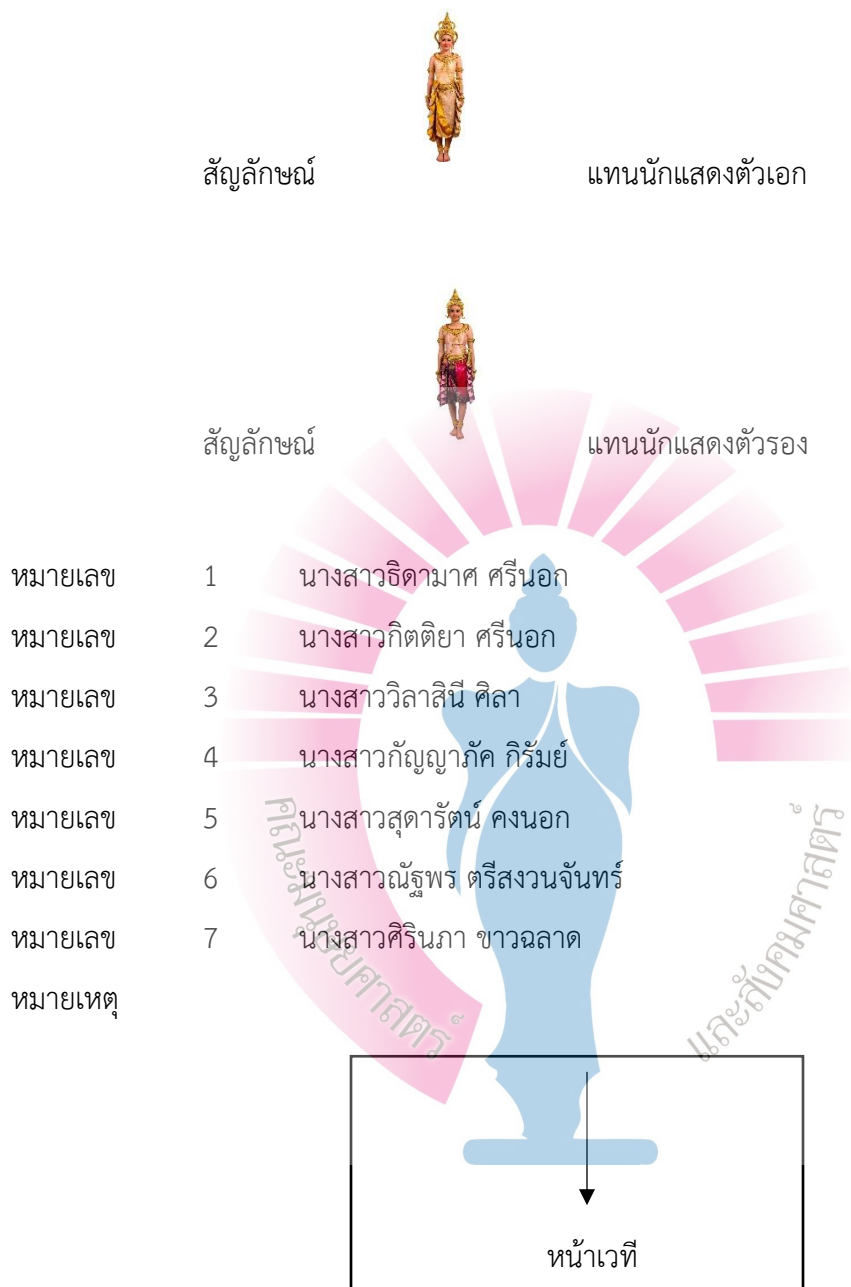
ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ
8		ที่คาดเอว
9		ข้อเท้า

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.6 รูปแบบการแปรแถว

การแสดงชุด ระบำสัปตอัปสรา ใช้ผู้แสดงเป็นผู้หญิงจำนวน 7 คน มาแสดงในรูปแบบระบำโบราณคดี สื่อถึงการรำรำของนางอัปสราที่มาแสดงความยินดีปรีดาและอำนวยการพรให้แก่ความรักของนางสีดาและ ท้าวกำพริ้ว

การแปรแถวประกอบการแสดงชุด ระบำสัปตอัปสรา และการแสดงชุดระบำสัปตอัปสราเป็นการแสดงที่ประกอบไปด้วยนักแสดงผู้หญิงโดยรูปแบบการแสดงจะเริ่มต้นด้วยนักแสดงหญิงตัวรองจำนวน 2 คน ออกมาโพสท่าที่ละคู่ตามด้วยนักแสดงคู่ต่อไปจนครบ 3 คู่ จากนั้นรำสื่อให้ เห็นถึงการรำรำของนางอัปสราที่มาอำนวยการพรแก่นางสีดาและท้าวกำพริ้ว และนักแสดงหญิงตัวเอกออกมารำเพื่อเฉลิมฉลองซึ่งมีรูปแบบการแปรแถวดังนี้

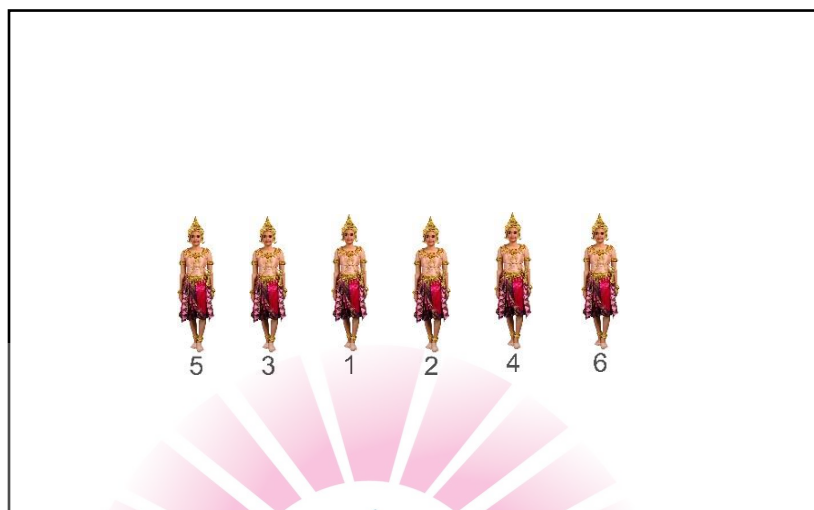

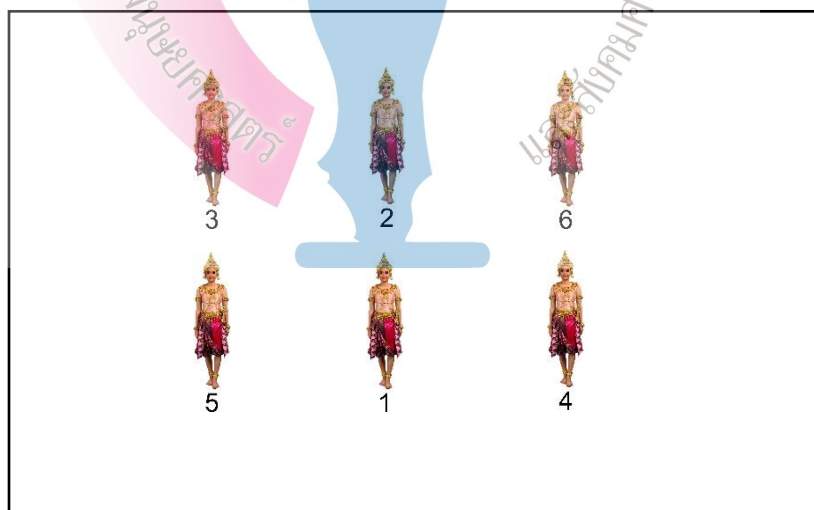
ภาพที่ 37 รูปแบบการแปรแถวที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

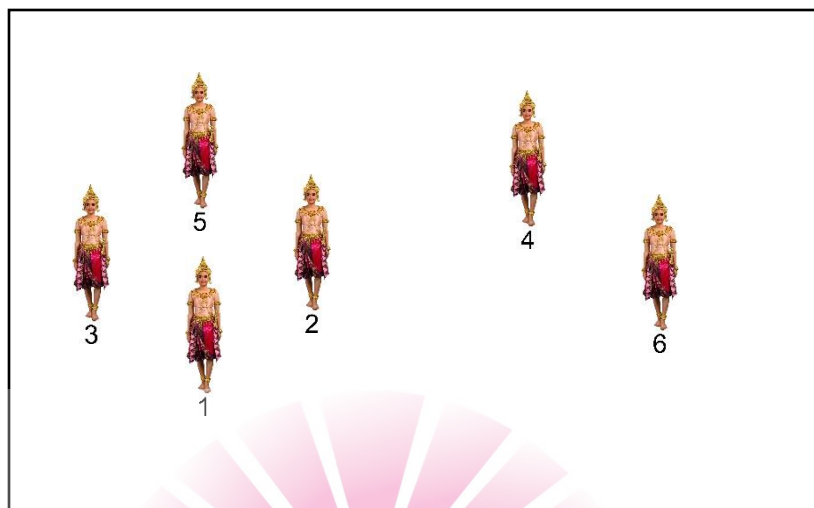
ภาพที่ 38 รูปแบบการแปรแถวที่ 2
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

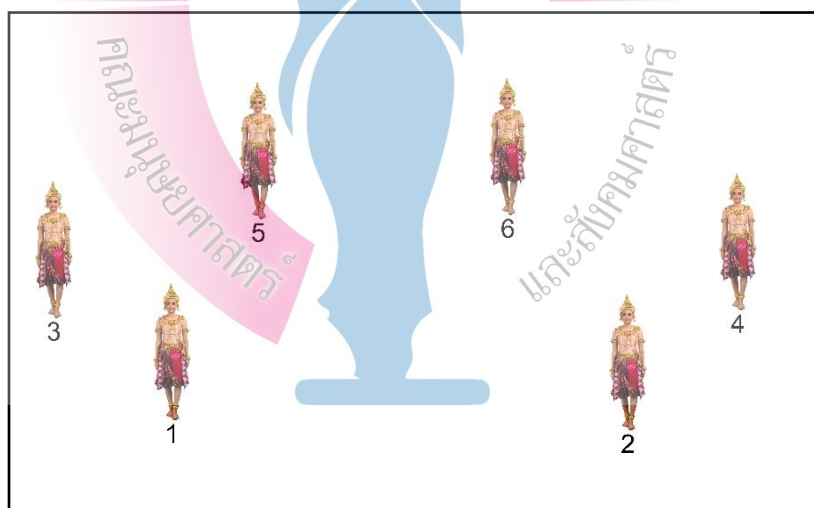
ภาพที่ 39 รูปแบบการแปรแถวที่ 3
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

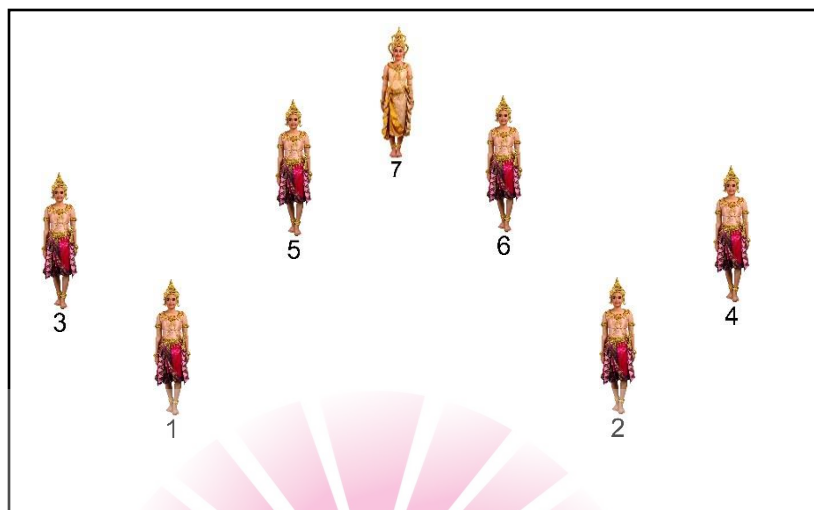
ภาพที่ 40 รูปแบบการแปรแถวที่ 4
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

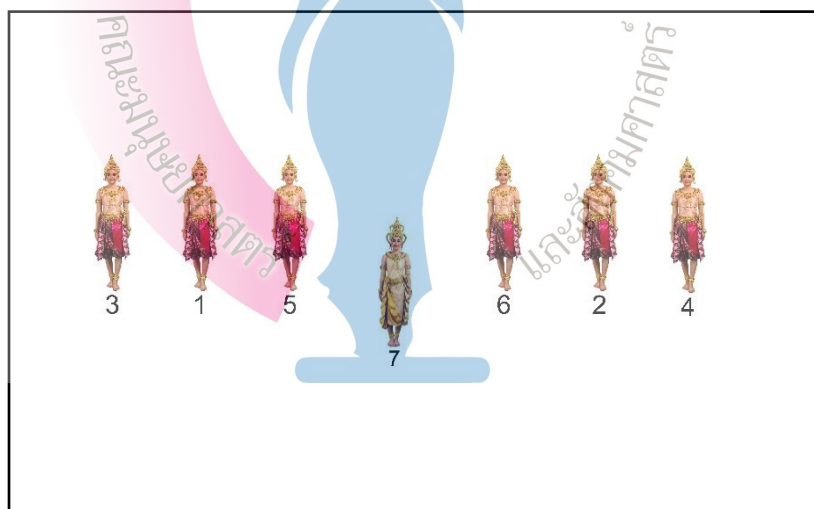
ภาพที่ 41 รูปแบบการแปรแถวที่ 5
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

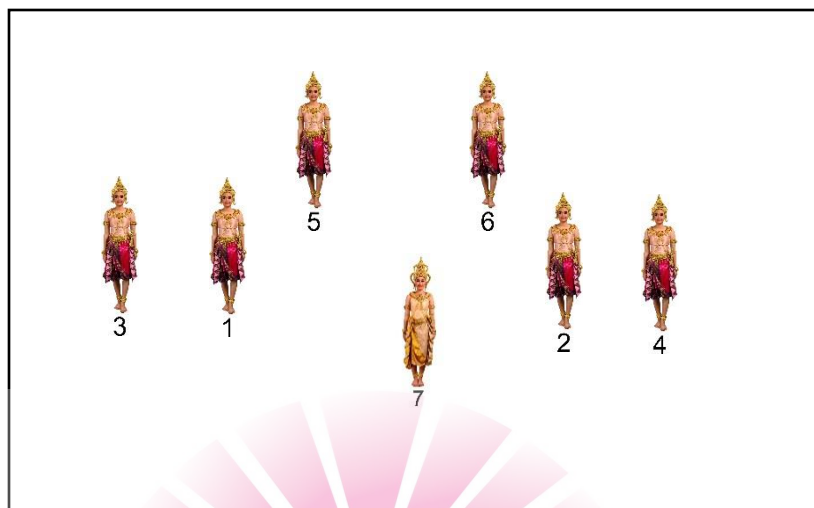
ภาพที่ 42 รูปแบบการแปรแถวที่ 6
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

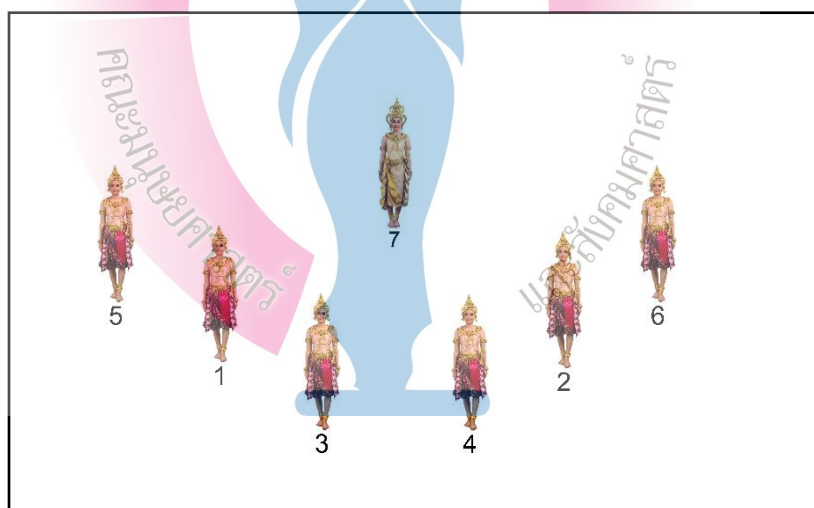
ภาพที่ 43 รูปแบบการแปรแถวที่ 7
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

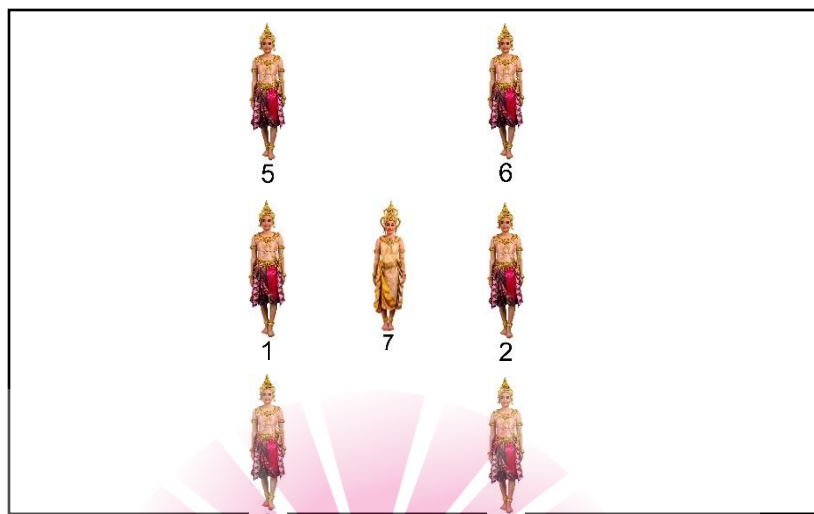
ภาพที่ 44 รูปแบบการแปรแถวที่ 8
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

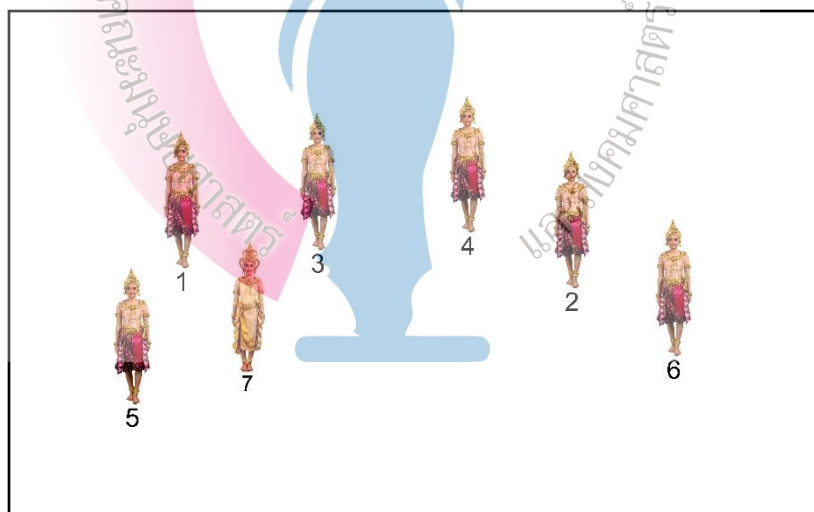
ภาพที่ 45 รูปแบบการแปรแถวที่ 9
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

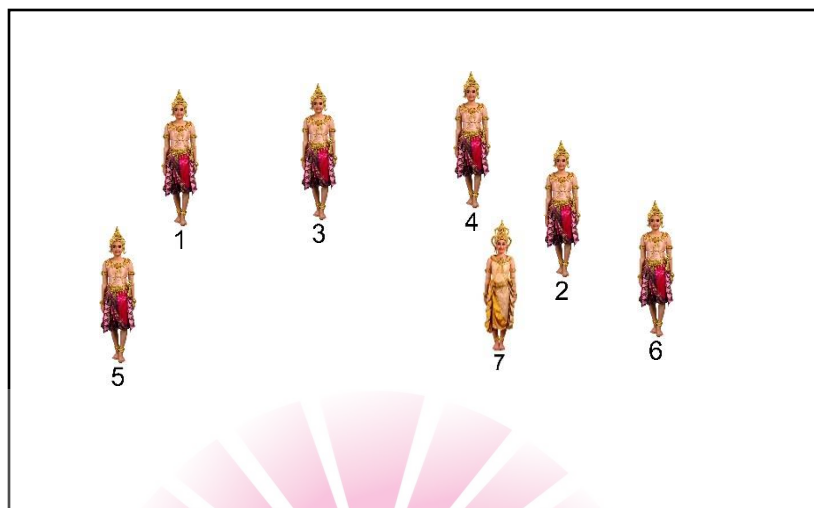
ภาพที่ 46 รูปแบบการแปรแถวที่ 10
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

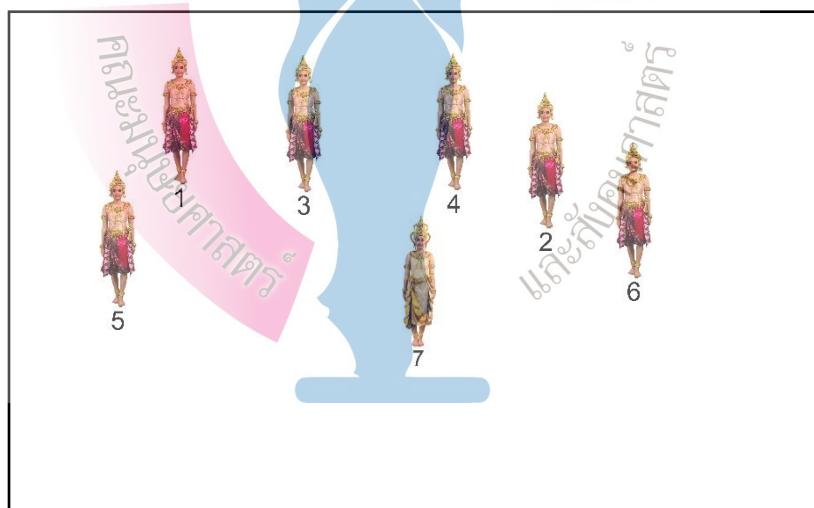
ภาพที่ 47 รูปแบบการแปรแถวที่ 11
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

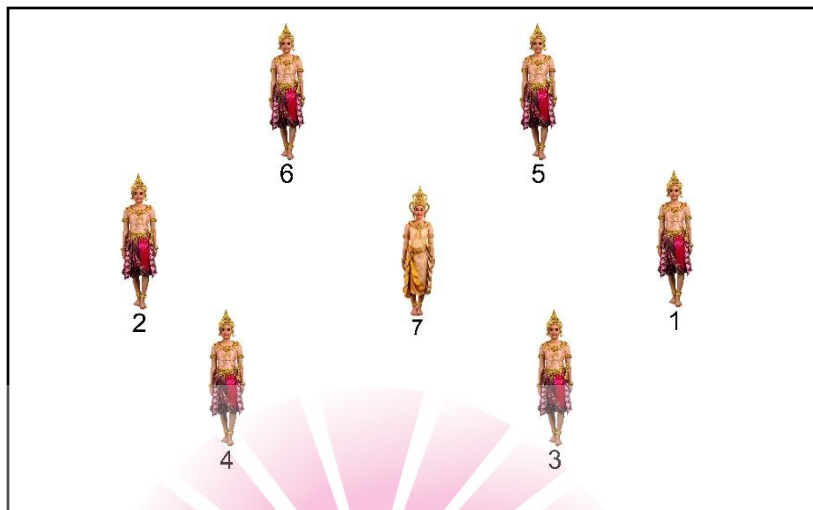
ภาพที่ 48 รูปแบบการแปรแถวที่ 12
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

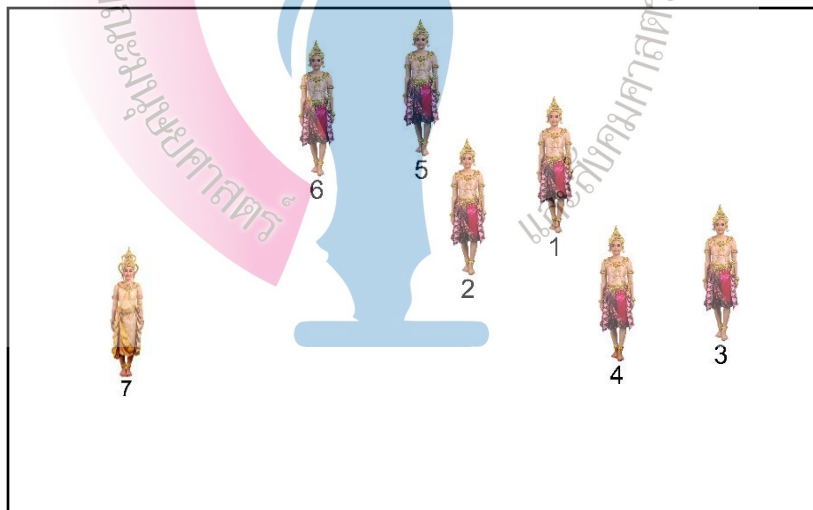
ภาพที่ 49 รูปแบบการแปรแถวที่ 13
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

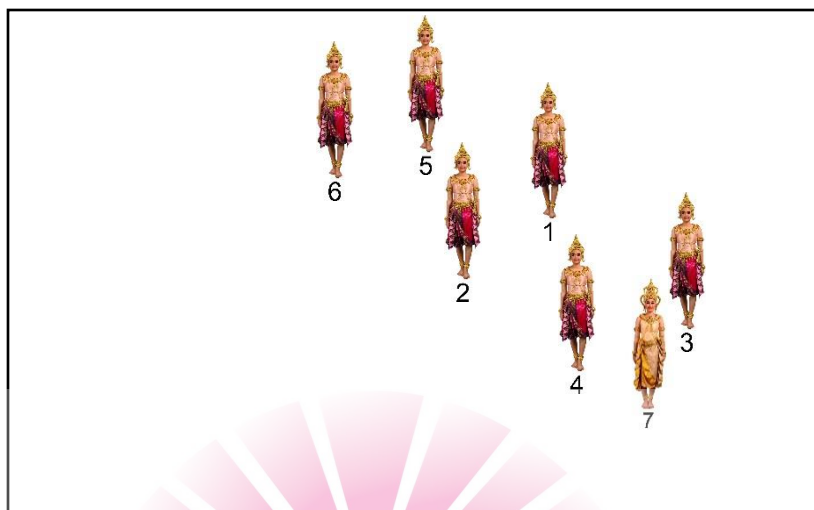
ภาพที่ 50 รูปแบบการแปรแถวที่ 14
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

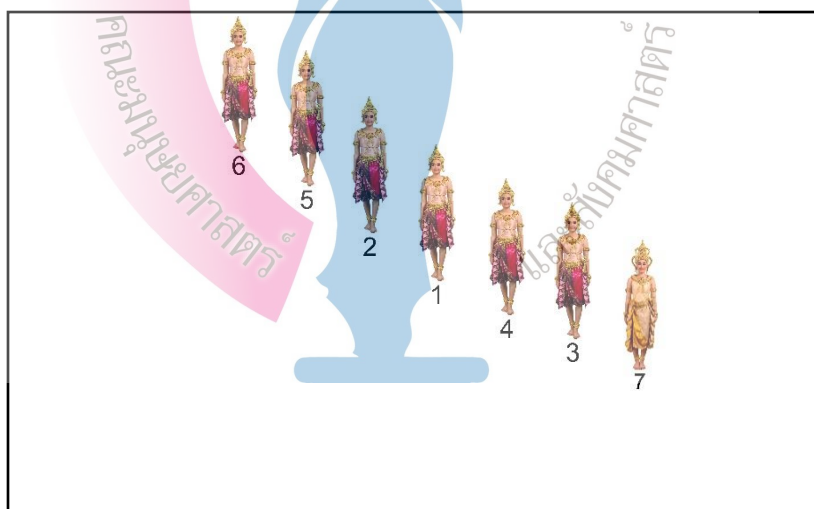
ภาพที่ 51 รูปแบบการแปรแถวที่ 15
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

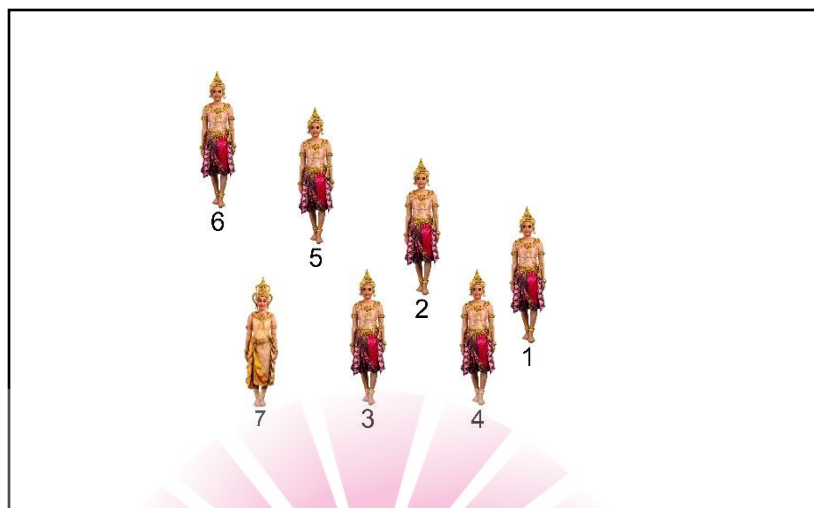
ภาพที่ 52 รูปแบบการแปรแถวที่ 16
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

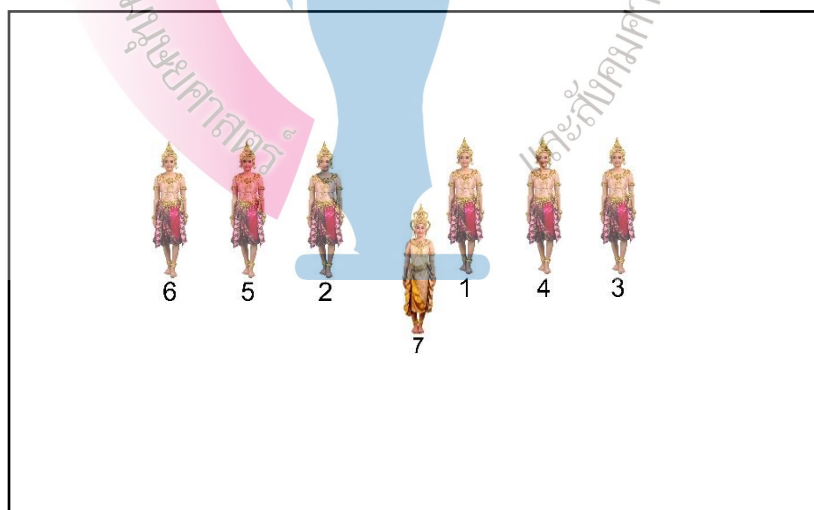
ภาพที่ 53 รูปแบบการแปรแถวที่ 17
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 54 รูปแบบการแปรแถวที่ 18
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 55 รูปแบบการแปรแถวที่ 19
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 56 รูปแบบการแปรแถวที่ 20
ที่มา : คณะผู้วิจัย (วันที่ 18 มีนาคม 2563)

การคัดเลือกนักแสดง

การคัดเลือกนักแสดงนั้นจะต้องคำนึงถึงทักษะและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ฝึกฝน มีความตั้งใจ มีเวลาในการมาซ้อม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความพร้อมในด้านรูปร่างและความพร้อมในทางร่างกายและจิตใจ จนสามารถที่จะปฏิบัติ งานด้านการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นงานที่แสดงออกให้เห็นถึงความงดงามในเชิงศิลปะ

การคัดเลือกนักแสดงในการแสดงชุด “ระบำสี่ปตอัปสร” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสามารถของผู้แสดงที่มีทักษะพื้นฐานทางการแสดงนาฏศิลป์ไทย มุ่งเน้นการคัดเลือกนักแสดงหญิงที่มีรูปร่างที่สูงสมส่วน ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักแสดงทั้งหมด 7 คน โดยทั้งหมดเป็นนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ ผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นนักแสดงในครั้งนี้

สรุปบท

การวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงชุด “ระบำสี่ปตอัปสร” ผู้วิจัยได้อธิบายในบทที่ 4 ถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง การวิเคราะห์ท่ารำ วิเคราะห์เครื่องดนตรี วิเคราะห์เครื่องแต่งกาย วิเคราะห์การแปรแถว วิเคราะห์นักแสดง และวิเคราะห์อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง อันจะนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ที่จะปรากฏในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

บันทึกทำรำ

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อ แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงวิเคราะห์ทำรำ วิเคราะห์เครื่องดนตรี วิเคราะห์เครื่องแต่งกาย วิเคราะห์การแปรแถว วิเคราะห์นักแสดง นำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ที่จะปรากฏในบทที่ 4 ที่จะปรากฏในบทที่ 5 ซึ่งจะประกอบไปด้วยการอธิบายทำรำการแสดงชุดระบำสี่ปตอัปสร

อธิบายทำรำ

คณะผู้จัดทำได้ทำการจัดเตรียมการนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ตามกระบวนการทางนาฏศิลป์ ซึ่งมีขั้นตอนในการนำเสนอผลงานในการออกแบบผลงาน โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการคิดสร้างสรรค์ผลงานการแสดงที่มีลักษณะลีลาทำรำและการแปรแถวดังต่อไปนี้

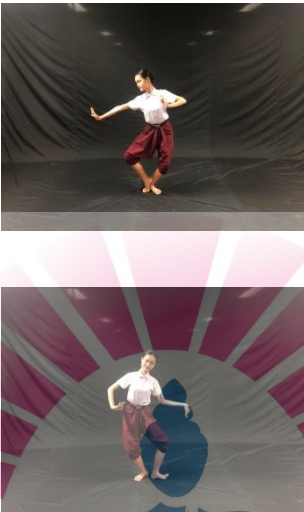

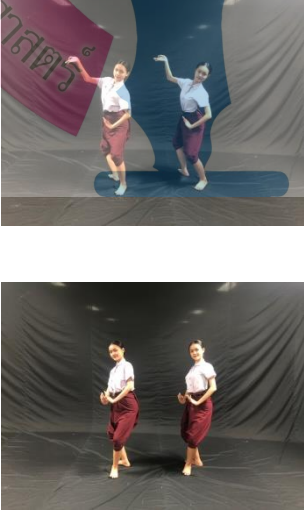

หมายเลข	1	นางสาวธิดามาศ ศรีนอก
หมายเลข	2	นางสาวกิตติยา ศรีนอก
หมายเลข	3	นางสาววิลาสินี ศีลา
หมายเลข	4	นางสาวกัญญาภัค กิรัมย์
หมายเลข	5	นางสาวสุภารัตน์ คงนอก
หมายเลข	6	นางสาวณัฐพร ตรีสงวนจันทร์
หมายเลข	7	นางสาวศิริินภา ขาวฉลาด

ตารางที่ 9 อธิบายท่ารำตัวรอง

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
1.			<p><u>ตัวรองคนที่1(ฝั่งซ้าย)และตัวรองคนที่2 (ฝั่งขวา)</u></p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: <u>ภาพแรก</u> มือขวาเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย <u>ภาพที่2</u> มือขวา ตั้งวงมือแทงลงระดับเอว <u>ภาพที่3</u> มือขวา วาดขึ้นตั้งอยู่ระดับศีรษะ มือซ้ายวาดมาตั้งข้างอก</p> <p>*ทำเหมือนกัน แต่อีกฝั่งให้แทงมือขาลง แล้วมือซ้ายวาดไปหลังหู</p> <p>เท้า: <u>ภาพแรก</u> ซอยเท้าวิ่งออกมาอยู่กับที่ <u>ภาพที่2</u> ก้าวเท้าขวาไปด้านข้างย่อแล้วยืด <u>ภาพที่3</u> ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา</p> <p>*ทำเหมือนกัน แต่อีกฝั่งให้ก้าวเท้า ขวาแล้วนั่งตั้งเข้าซ้ายแล้วแบะขาออก</p> <div data-bbox="1065 1430 1386 1629" style="text-align: center;"> <p>หน้าเวที</p> </div>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
2.			<p>ตัวรองคนที่3(ฝั่งซ้าย) และตัวรองคนที่4 (ฝั่งขวา)</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศัรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: <u>ภาพแรก</u> มือขวาเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย <u>ภาพที่2</u> แหงมือ ขวาลงมือซ้ายตั้งวงระดับเอว <u>ภาพที่3</u> มือ ขวาวาดขึ้นมาตั้งอยู่ข้างอก มือซ้ายวาดออก แขนตั้ง</p> <p>*ทำเหมือนกัน แต่อีกฝั่งให้หงมือขวาลง แล้วมือซ้ายวาดไปด้านข้างแขนตั้ง</p> <p>เท้า: <u>ภาพแรก</u> ซอยเท้าวิ่งออกมาอยู่กับที่ <u>ภาพที่2</u> ก้าวเท้าขวาไปด้านข้าง <u>ภาพที่3</u> ก้าวเท้าซ้ายแล้วนั่งตั้งเข่าแล้วแบะขาออก</p> <p>*ทำเหมือนกัน แต่อีกฝั่งให้ก้าวเท้าขวาแล้ว ตั้งเข่าซ้ายแล้วแบะขาออก</p> <div data-bbox="1065 1367 1390 1566" style="text-align: center;"> <p>หน้าเวที</p> </div>

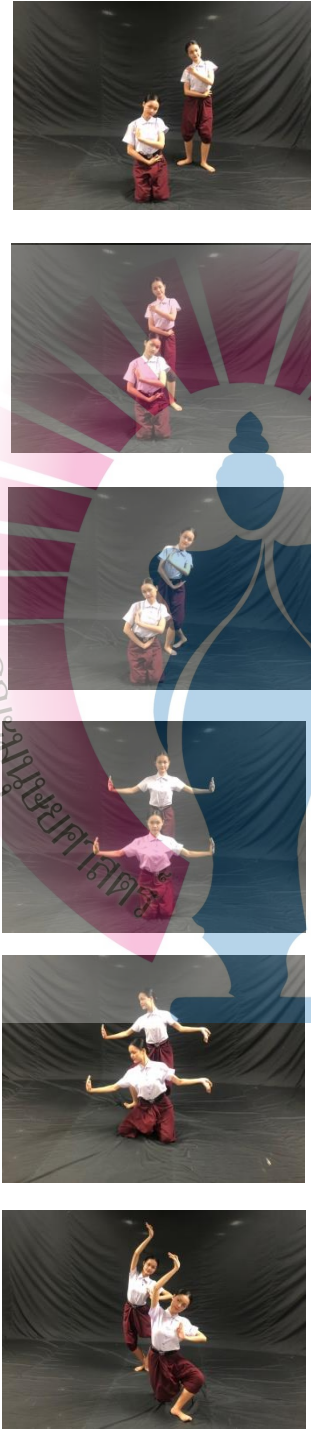
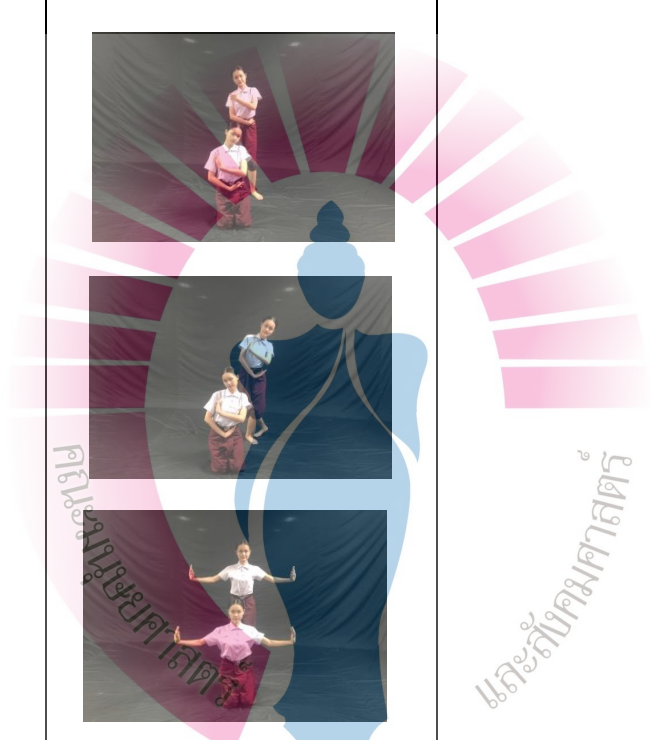
ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
3.			<p>ตัวรองคนที่5(ฝั่งขวา) และตัวรองคนที่6 (ฝั่งขวา)</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศัรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: <u>ภาพแรก</u> มือขวาเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย <u>ภาพที่2</u> มือขวา ตั้งวงระดับเอวมือซ้ายแทงมือลง <u>ภาพที่3</u> มือขวาวาดขึ้นมามาตั้งอยู่ข้างอก มือซ้ายวาด ออกแขนตั้ง</p> <p>*ทำเหมือนกันแต่อีกฝั่งให้แก่มือขวาลงแล้ว มือซ้ายตั้งวงระดับชายพกทั้งสองมือ จากนั้น มือซ้ายวาดขึ้นตั้งอยู่ระดับศีรษะ มือขวา ตั้งอยู่ข้างชายพก</p> <p>เท้า: <u>ภาพแรก</u> ซอยเท้าวิ่งออกมาอยู่กับที่ <u>ภาพที่2</u> ก้าวเท้าขวาไปด้านข้าง <u>ภาพที่3</u> ก้าวเท้าซ้ายแล้วตั้งเข่าแล้วแบะขาออก</p> <p>*ทำเหมือนกัน แต่อีกฝั่งให้ถอนเท้าซ้าย แล้วก้าวเท้าขวานั่งตั้งเข่าแล้วแบะขาออก</p> <div data-bbox="1068 1472 1401 1682" style="text-align: center;"> <p>หน้าเวที</p> </div>

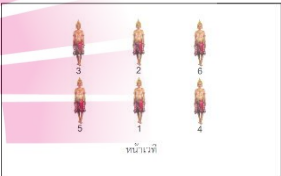
ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
4.			<p><u>ตัวรอง</u> ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: ทั้งสองฝั่งทำมือเหมือนกัน มือซ้ายแทงลงแล้ววาดมาตั้งระดับข้างอด มือขวาตั้งวงวาดมือออกไปด้านข้างระดับไหล่แขนตั้ง เท้า: ทั้งสองฝั่งทำเหมือนกัน ก้าวเท้าซ้ายไปด้านข้างก้าวเท้าขวาแล้วตั้งเข้าชิดขาขวาแล้วแบะขาออก</p> <p>หน้าเวที</p>
5.			<p><u>ตัวรอง</u> ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: มือทั้งสองข้างตั้งวงระดับชายพก จากนั้นวาดมือขวาออกเป็นท่าบัวชูฝัก เท้า: ก้าวเท้าขวาไปด้านหน้าจากนั้นก้าวเท้าซ้ายไปด้านหลังแบะขาออกทั้งสองข้างแล้วหมุน</p> <p>หน้าเวที</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
6.			<p><u>ตัวรอง</u> ทิศ: หน้า ศิโรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย,ลักคอง มือ: คนหน้านั่งมือทั้งสองข้างตั้งวงวาดออก มือขวาอยู่ข้างอกมือซ้ายวาดไปด้านข้างแขน ตั้งคนด้านหลังมือขวาแทงลงมือซ้ายตั้งวง ระดับเอวจากนั้นวาดมือขวาตั้งวงเหนือ ศิโรษะมือซ้ายตั้งวงระดับข้างอก เท้า: คนด้านหน้านั่งลงแล้วกระดกเสี้ยวเท้า ซ้าย คนด้านหลังย่อแล้วก้าวเท้าขวาไป ด้านข้างจากนั้นขาซ้ายมาเหนี่ยวกับขาขวา</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
7.			<p>ตัวรอง ทิต: หน้า ศิระ: เอียงขวา,เอียงซ้าย,ลักคอ มือ: คนด้านหน้านั่งมือขวาทาประหว่างอก มือซ้ายต่อศอกพลิกข้อมือไปมา 3 ครั้ง แล้ววาดออกเป็นตั้งวงระดับไหล่ จากนั้นมือซ้ายตั้งวงมือขวาแทงลงระดับเอว วาดมือซ้ายตั้งวงเหนือศิระ มือขวาตั้งวงแนบข้างอก คนด้านหลังทำเหมือนคนด้านหน้า *ทำสลับแบบนี้อีกหนึ่งรอบไปทางด้านขวา เท้า: คนด้านหน้านั่งลงแล้วแยกเข้าซ้ายออก แล้วตั้งขาขวาเบะขาออก คนด้านหลังก้าวซ้ายก้าวขวายอแล้วก้าวซ้ายแล้วขีดขวา แล้วแปะขาออก *ทำเหมือนกับสลับไปมา</p>

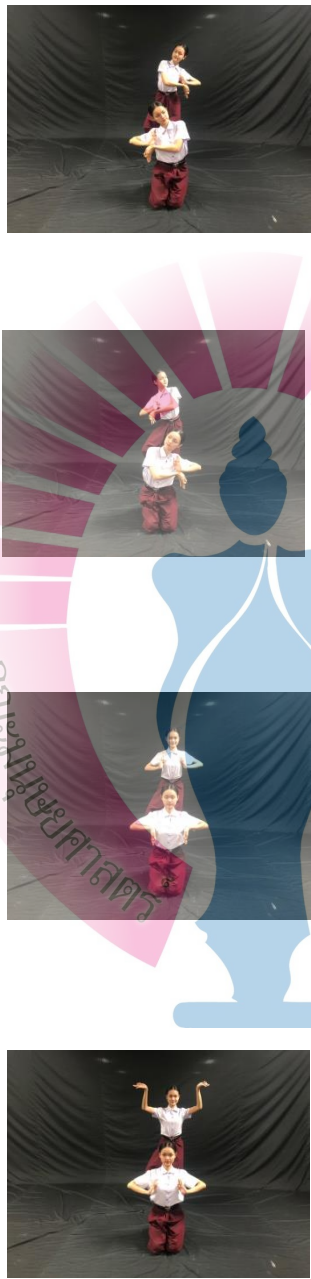

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
8.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย,ลักคอง</p> <p>มือ: คนด้านหน้านั่งมือขวาทาประหว่งอก มือซ้ายต่อศอกพลิกข้อมือไปมา 3 ครั้ง แล้ววาดออกเป็นตั้งวงระดับไหล่ จากนั้นมือซ้ายตั้งวงมือขวาแทงลงระดับเอว วาดมือซ้ายตั้งวงเหนือคีรีชะ มือขวาตั้งวงแนบข้างอก</p> <p>คนด้านหลังทำเหมือนคนด้านหน้า</p> <p>*ทำสลับแบบนี้อีกหนึ่งรอบไปทางด้านขวา</p> <p>เท้า: คนด้านหน้านั่งลงแล้วแยกเข้าซ้ายออก แล้วตั้งขาขวาเบะขาออก คนด้านหลังก้าวซ้ายก้าวขวายอแล้วก้าวซ้ายแล้วขีดขวา แล้วแปะขาออก</p> <p>*ทำเหมือนกับสลับไปมา</p> <div data-bbox="1091 1346 1404 1539" style="text-align: center;"> <p>หน้าเวที</p> </div>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
9.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทำเหมือนกันทั้งสอง จากนั้นแกงมือ ขวาลงมือซ้ายตั้งวง วาดมือซ้ายขึ้น เหนือคีรีชะ มือขวาตั้งวงระดับอก</p> <p>เท้า: คนด้านหน้านั่งลงแล้วแยกเข้าซ้าย ออกแล้วแล้วกระดกเสี้ยวขวาขวา คน ด้านหลังก้าวซ้ายแล้วขีดขวาแบะขาออก</p>

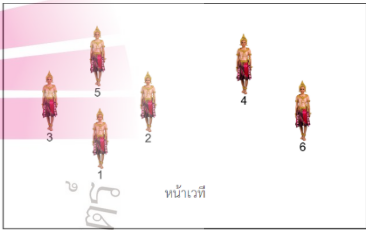
ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
10.			<p>ตัวรองฝั่งขวา</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศิรชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทำเหมือนกันทั้งสอง จากนั้นมือขวาตั้งวงระดับอกมือซ้ายวางที่หน้าขาขวา</p> <p>ทำ 8 ครั้ง</p> <p>เท้า: เดินก้าวชิดไปด้านขวาเพื่อตั้งซุ่ม</p> <p>เดินมา 6 ครั้ง ครั้งที่ 7-8 นั่งลง</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
11.			<p>ตัวรองฝั่งขวา</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: คนหน้าและคนหลังทำเหมือนกัน</p> <p>มือทั้งสองตั้งวงล่าง วาดออกแทงมือลง แล้วเปลี่ยนตั้งวงกลาง แล้วตั้งวงบัวบาน</p> <p>ทำ 4 จังหวะ</p> <p>เท้า: อยู่กับที่</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
12.			<p>ตัวรองฝั่งขวา (คู่หน้าหลัง)</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: คนหน้าและคนหลังทำเหมือนกัน มือทั้งสองตั้งวงประกบกัน ระหว่างอก ข้างซ้าย วาดออกแทงมือลง แล้วเปลี่ยน ตั้งวงกลาง แล้วตั้งวงบัวบาน</p> <p>เท้า: อยู่กับที่</p> <p>*หยุดรอจังหวะก่อนต่อไป</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
13.			<p>ตัวรองฝั่งขวา (ด้านข้าง)</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือขวาตั้งวงแขนตั้ง มือซ้ายตั้งวงระดับอกด้านซ้าย จากนั้นวาดมือขึ้นตั้งวงเหนือศีรษะ</p> <p>*อีกฝั่งทำเหมือนกันแต่สลับมือ</p> <p>เท้า: นั่งตั้งเข่าซ้าย อีกฝั่งตั้งเข่าขวา</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
14.			<p>ตัวรองฝั่งขวา (ด้านข้าง)</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทำเหมือนกัน มือทั้งสองตั้งวง</p> <p>ประกบกัน ระหว่างอกข้างซ้าย ทำสลับไปมา 3 ครั้ง ครั้งที่ 4 วาดออกแหงมือขวา ลง มือซ้ายวาดไปหลังหู อีกฝั่งทำเหมือนกัน</p> <p>เท้า: นั่งอยู่กับที่ตั้งเข่าซ้าย อีกฝั่งตั้งเข่าขวา</p>
			<p>*หยุดรอทำจังหวะต่อไป</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
15.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทำเหมือนกันทั้งสอง จากนั้นมือขวาตั้งวงระดับอกมือซ้ายวางที่หน้าขาขวา</p> <p>ทำ 8 ครั้ง</p> <p>เท้า: เดินก้าวชิดตั้งแถวเฉียง เดินมา 6 ครั้ง ครั้งที่ 7-8 นั่งลง *โพสรอจังหวะให้อีกฝั่งทำเสร็จ</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
16.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย</p> <p>ทิศ: หน้า,หลัง,เฉียง</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทำเหมือนกันทั้งสองสลับกัน จากนั้นมือซ้ายตั้งวง แล้วเปลี่ยนแทงลง มือขวาแทงลง แล้วเปลี่ยนเป็นแขนตั้ง แล้ววาดขึ้นลงตามจังหวะ 4 ครั้ง ครั้งที่ 5 วาดมือมาประกบกันออกนอก แล้ว วาดเข้าในแขนซ้ายตั้ง มือขวาอยู่ระดับ อกข้างซ้าย แล้วเป็นเป็นท่าบัวชูฝักเข้า หากัน</p> <p>เท้า: ก้าววางหลัง 4 ครั้ง,ยกข้าง 2 ครั้ง, กระดกเสียว</p>

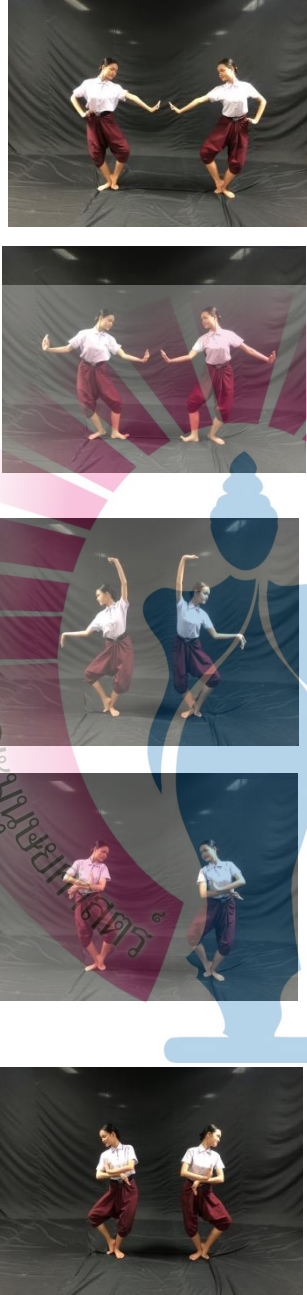
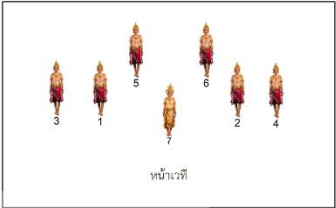
ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
17.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: คนหน้าก้าวแล้วนั่งท่าทำเฉิดฉิน คนหลังตั้งวงวาดมือขวาขึ้นเหนือศีรษะ มือซ้ายวางบนมือคนนั่ง เท้า: คนหน้าก้าวขวาแล้วนั่งกระดกเสี้ยว คนหลังก้าวขวากระดกเสี้ยว</p> <p>หน้าเวที</p>

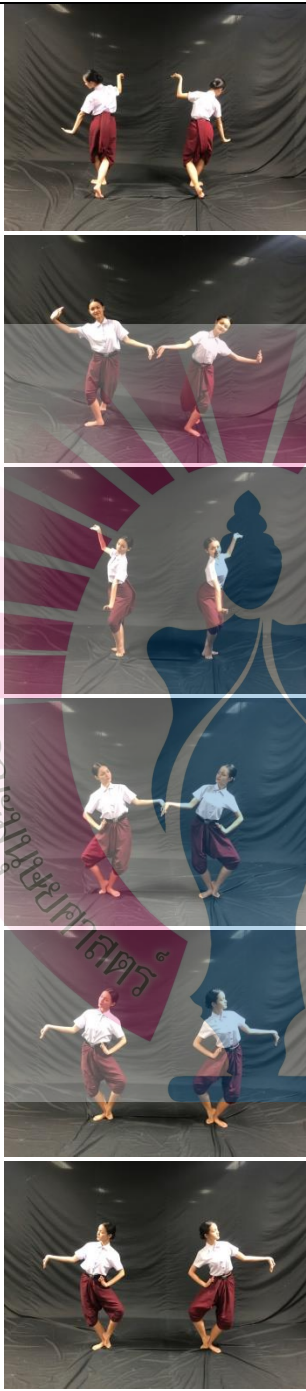
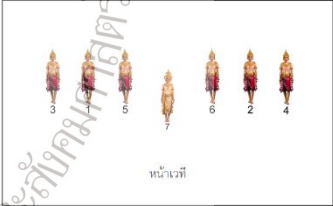
ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
18.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: เก็บมือทั้งสองข้างระดับชายพก แล้ววาดออกเป็นทำสอดสูง ทำสลับอีกข้างหนึ่ง จากนั้นจับมือทั้งสองข้างระดับอกแล้วมือข้างหนึ่งวาดขึ้นอีกข้างอยู่ระดับข้างอก *ทำสลับอีกข้างหนึ่ง</p> <p>เท้า: ย้ำเท้า 123 ครั้งที่4 ยก</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
19.			<p>ตัวรอง ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: เก็บมือทั้งสองข้างระดับชายพก แล้ววาดออกเป็นท่าสอดสูง ทำสลับอีกข้างหนึ่ง จากนั้นจับมือทั้งสองข้างระดับออกแล้วมือข้างหนึ่งวาดขึ้นอีกข้างอยู่ระดับข้างอก *ทำสลับอีกข้างหนึ่ง เท้า: ถอนเท้าในทั้งสองฝั่ง แล้วนั่งลงตั้งเข่าทั้งสองฝั่ง เฉพาะคู่หน้านั่งทับสันเบาะขาออก *โพสท่ารอจังหวะตัวเอกออก</p>

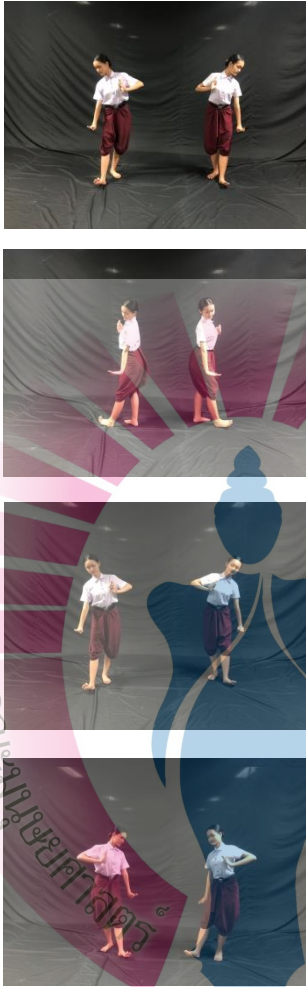

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
20.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: เก็บมือทั้งสองข้างระดับชายพก แล้ววาดออกแขนตั้งทำตรงข้ามกัน แขนด้านในอยู่ระดับอกข้างซ้าย แล้วเปลี่ยนท่าผาลาสู่ แล้วเก็บมือระดับอก 1 ครั้ง แล้วทำสลับกันอีก 1 รอบ แล้วเก็บมือ 2 ครั้ง</p> <p>เท้า: ก้าวชิดสลับกันไปมาตามจังหวะพร้อมตัวเอก</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			 <p data-bbox="1133 638 1179 659">หน้าเวที</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
21.			<p>ตัวรอง ทิต: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: ทั้งสองข้างทำมือตรงข้ามกัน ผาลา สิ้น ออกแล้วเข้า จากนั้นหันข้าง ทำท่า สอดสูงแล้วหมุนมาเป็นผาลา ทำตรงข้าม กัน เท้า: ก้าวขวาชิดซ้าย ทำตรงข้ามกัน สลับไปมา จากนั้นก้าวข้างหันหลังชนกัน แล้วหมุน ออกนอก แล้วก้าวตรงข้ามกัน *ทำแบบนี้อีก 1ชุด ทำตรงข้ามกัน</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			<p>และถักมศาสตร์</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
22.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิต: หน้า</p> <p>คีรีษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทั้งสองฝั่งทำมือตรงข้ามกัน แหงมือขึ้นสลับไปมาตามจังหวะ 8 ครั้ง</p> <p>เท้า: ก้าวแล้ววางสันตรงข้ามกัน สลับไปมาตามจังหวะ 8 ครั้ง ครั้งที่ 1 หน้าตรง ครั้งที่ 2 หันข้าง จังหวะที่เหลือเดินมาเจอกัน</p>
23.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิต: หน้า</p> <p>คีรีษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทั้งสองข้างทำมือตรงข้ามกัน ผาลาสั้น ออกนอกแล้วเข้าไป ตามจังหวะ 3 ครั้ง จากนั้นหันจีบไหล่แล้ววาดแขนขึ้น มือนอกอยู่ระดับชายพก จากนั้นวาดมือลงเก็บมี</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: ก้าวขานอกตรงข้ามกัน แล้วนั่งตั้งขาใน แล้วเก็บเข่าชิดกัน *(จังหวัดอยุธยาถอดตัวเอกรำ)</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
24.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทั้งสองฝั่งทำมือตรงข้าม มือในตั้งวง มือนอกอยู่ข้างนอก คล้ายท่าภมรเกล้า ทำ สลับไปมา 2 ครั้ง จากนั้นวาดมือนอก ออกแล้วแทงมือลง มือในวาดไปไว้ที่หลัง หู ทำสลับกับอีกครั้ง จากนั้นมือในตั้งวง ทั้งสองฝั่งแล้ววาดขึ้นตรงคีรีชะ มือนอก แทงลงแล้วตั้งวงระดับอกข้างซ้าย</p> <p>เท้า: นั่งอยู่กับที่ จากนั้นทั้งสองฝั่งตั้งเข่า นอกแล้วแบะขาออก</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
25.			<p>ตัวรอง ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง,เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: ทั้งสองฝั่งทำมือเหมือนกัน มือขวา วาดไปหลังหู มือซ้ายแทงลงต่อศอก สลับไปมาตามจังหวะ เท้า: ย้ำเท้าเป็นแถวตอนลึก ก้าวซ้ายชิด ขวาทำสลับไปมาทั้งสองฝั่ง แล้วเดินแยก ออกจากกัน ฝั่งซ้ายเดินไปตั้งซุ้ม ฝั่งขวา ตั้งแถวเฉียง</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
26.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศัรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายแทงลงแล้ววาดขึ้นเป็นจีบ คว่ำตรงศัรษะ ทำ 2 ครั้ง จากนั้นทำท่า ภมรเกล้าไปทางขวาแล้วมาทางซ้าย แล้ววาดมือซ้ายออกแทงลง มือขวาแทง มือไว้</p> <p>ที่หลังหู ทำแบบนี้อีก 1 รอบ แล้วหยุด รอดัวเอกร้าอีกรอบ 1 รอบ</p> <p>เท้า: ทำอยู่กับที่จนหมดจังหวะ</p>

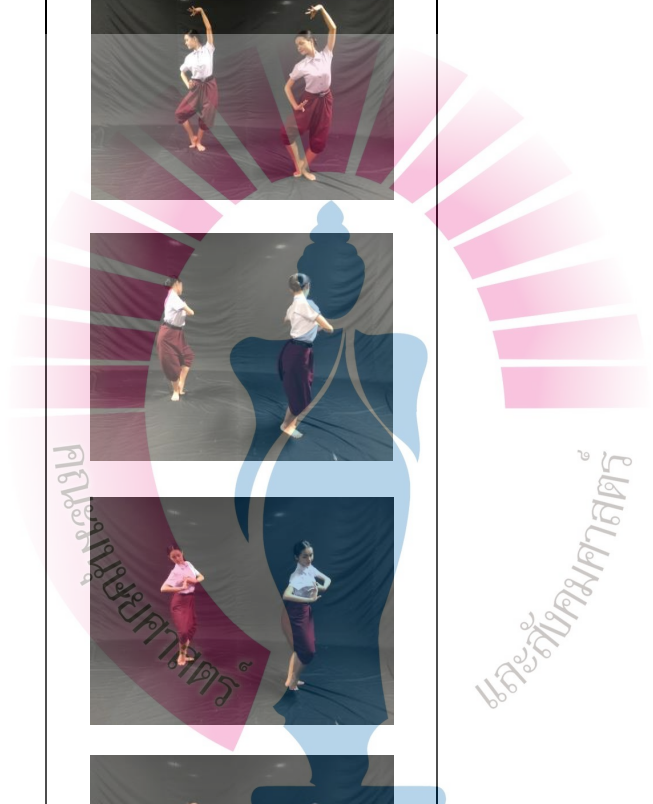
ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
27.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายแทงลงแล้ววาดขึ้นเป็นจีบ คว่ำตรงศีรษะ ทำ 2 ครั้ง จากนั้นทำท่า ภมรเกล้าไปทางขวาแล้วมาทางซ้าย แล้ววาดมือซ้ายออกแทงลง มือขวาแทง มือไว้</p> <p>ที่หลังหู ทำพร้อมตัวเอก</p> <p>เท้า: เดินวนรอบตัวเอก 1 รอบ แล้ววิ่ง มานั่งตั้งแถวเฉียง</p>

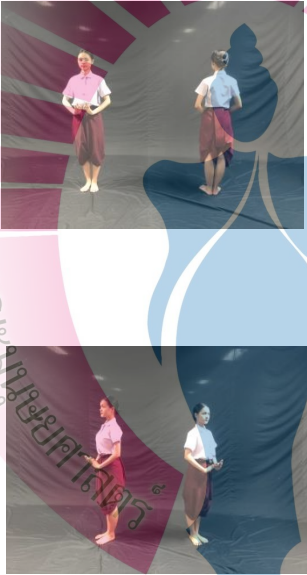

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
28.			<p>ตัวรองฝั่งขวา ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: ทั้งสองฝั่งทำมือเหมือนกัน มือขวา วาดไปหลังหู มือซ้ายแทงลงต่อศอก สลับไปมาตามจังหวะ 11 ครั้ง เท้า: ก้าวซ้ายชิดขวาทำสลับไป เป็น แถวเฉียง แล้วโพสรอตัวเอก</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
29.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือขวาแทงลงแล้ววาดขึ้นเป็นจีบ คว่ำตงคีรีชะ มือซ้ายอยู่ระดับชายพก ทำ 2 ครั้ง จากนั้นหันซ้ายทำท่าภมร เกล้าไปทางซ้ายแล้วมาทางขวา แล้ววาด มือซ้ายออกแทงลง มือขวาแทงมือไว้ ที่หลังหู ทำแบบนี้อีก 1 รอบ แล้วหยุด รอดัวเอกรำอีกรอบ 1 รอบ</p> <p>เท้า: ทำอยู่กับที่ หันซ้าย หันหลัง จน หมดจังหวะ รอดัวเอกรำอีกรอบหนึ่ง</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			

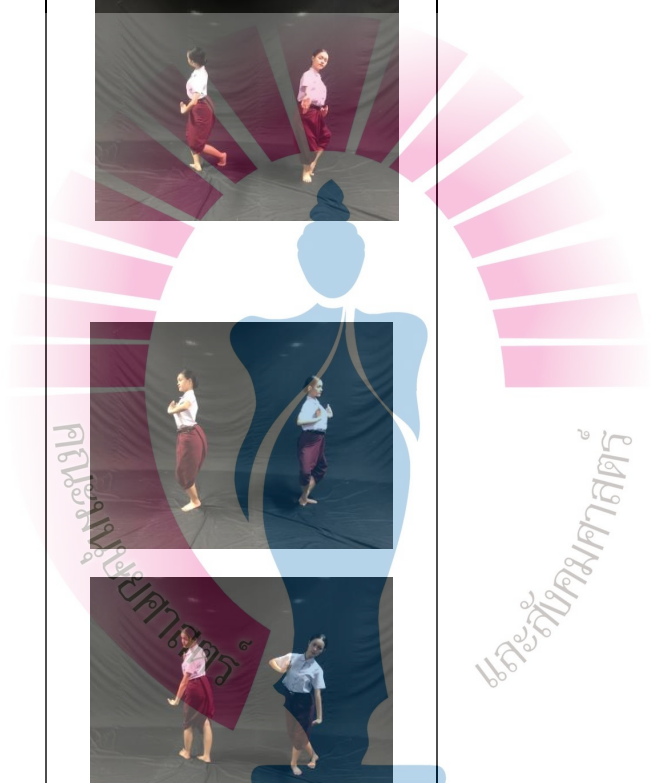

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			<p>อธิบายท่ารำ</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่าร่ำ	อธิบายท่าร่ำ
30.			<p>ตัวรองฝั่งซ้าย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: เก็บมือตั้งวงระดับชายพก</p> <p>เท้า: วิ่งซอยเท้าเป็นวงกลม รोजังหวะ</p>

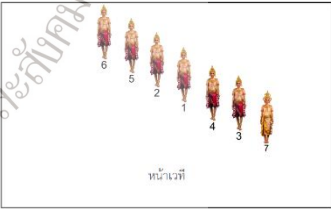
ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
31.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก มือขวาแทงมือสวนขึ้น สลับขึ้นลง 4 ครั้ง แล้ววาดมือซ้ายออก มือขวาตั้งวงที่ชายพก ทำสลับกัน 2 ครั้ง จากนั้นม้วนจีบไว้ระดับอก แล้ววาดมือซ้ายลงแทงขึ้น แล้วหมุน เก็บมือนั่งรอจังหวะที่ตัวเองทำอีกรอบหนึ่ง แล้วลุกหมุนจังหวะสุดท้ายพร้อมตัวเอง</p> <p>เท้า: ก้าวซ้ายชิดขวา สลับไปมา แล้วก้าวข้างวางหลัง แล้วก้าวชิด แล้วหมุนรอบตัวเอง นั่งตั้งเข่าขวาแบะขาออก</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
32.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิต: หน้า</p> <p>ศิระษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายแทงลงที่หลังหู มือขวาแทงมือลงระดับสะโพก ทำสลับไปมาจนครบ 28 ครั้ง จากนั้นทั้งสองฝั่งตั้งวงในแล้ววาดออกเป็นท่าบัวบาน แล้วนั่ง จากนั้นลุกขึ้นเก็บมือ</p> <p>เท้า: ก้าวขวา ก้าวซ้าย เดินมาเป็นแถวเฉียงคู่ จังหวะที่10 ให้ตั้งขาซ้ายชิด สลับไปมา จังหวะที่ 19-20(คู่หลัง), 23-24(คู่กลาง), 27-28(คู่หน้า) ให้ถอนขาในทั้งสองฝั่งแล้วนั่ง จากนั้นลุกขึ้นก้าวซ้าย กระดกเสี้ยว</p>

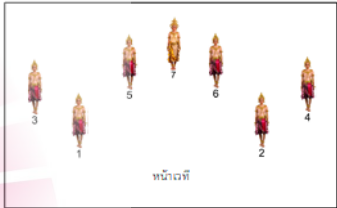

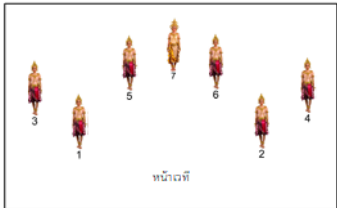
ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			

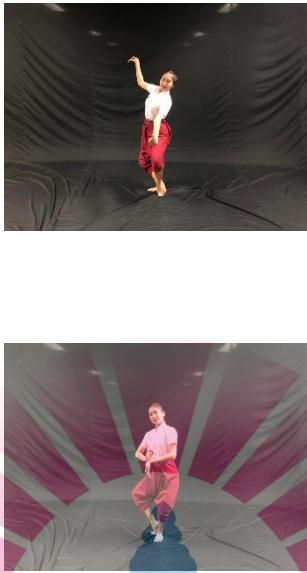

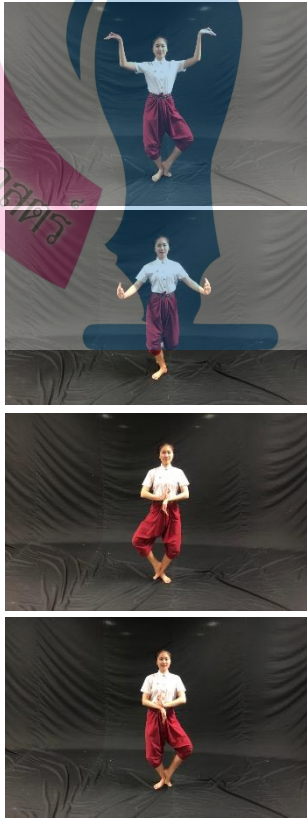
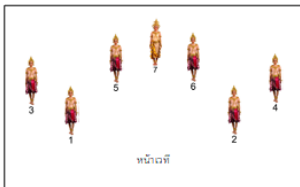
ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
33.			<p>ตัวรอง</p> <p>ทิต: หน้า</p> <p>ศิระษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทั้งสองมือแทงลงข้างลำตัวแล้ววาดออกไปด้านข้างแก้มือลง แล้วเปลี่ยนเป็นตั้งวงกลาง</p> <p>เท้า: ก้าวว้ายชิดขวา สลับไปมา เป็นแถวเฉียงใหญ่ แล้วเดินขึ้นเป็นแถวหน้า กระดาน 2 คน</p> <p>หน้าเวที</p> <p>หน้าเวที</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
34.			<p>ตัวรอง ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: มือซ้ายแทงลง มือขวาดั้งวงข้างซ้าย พก แล้ววาดจากขวาไปซ้าย เป็นท่า ผาลาสั้น จากนั้นฝั่งขวาให้วาดเป็นมือ ตรงข้ามกัน แล้ววาดมือออกไปคนละ ทาง แขนตั้ง เท้า: ถอนขวาก้าวซ้ายยึด แล้ววิ่งเป็น แล่นหน้ากระดานหลังตัวเอก จากนั้น ก้าวเข้าหากัน แล้วยกขาเบี่ยงไปด้านข้าง ปลายเท้าอยู่ระดับเข่า *(โพสท่าตามภาพจำหลัง)</p>

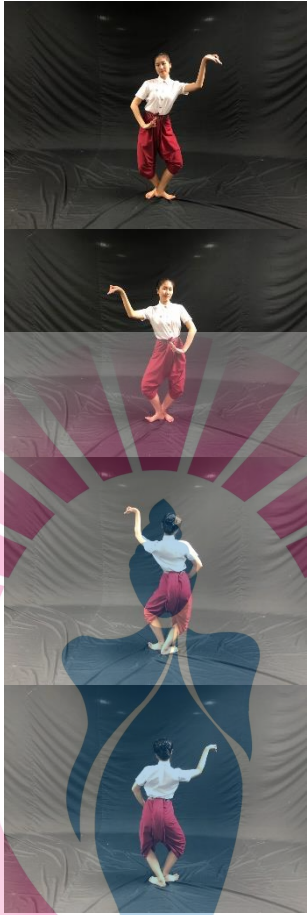

ตารางที่ 10 อธิบายท่ารำตัวเอก

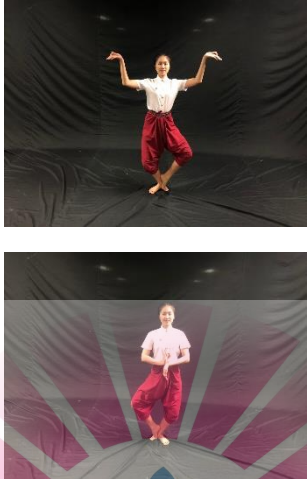
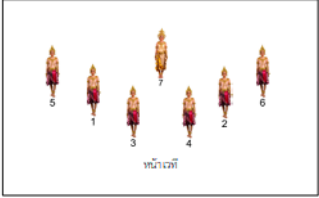

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
1.	ช่วงแรก		<p><u>ตัวเอก</u> ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง มือ: มือขวาเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้แล้ววางมือ ขวามือซ้ายมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แขนงมือลง เท้า: ซอยเท้าวิ่งออกมาอยู่กับที่</p>
2.			<p>ทิศ : หน้า ศีรษะ : เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ : <u>ภาพแรก</u> มือขวาตั้งวงระดับเอวมือซ้าย แขนงมือลง <u>ภาพที่2</u> มือขวาวาดขึ้นตั้งอยู่ระดับ ศีรษะ มือซ้ายวาดมาตั้งวงระดับชายพก *ทำสลับอีกข้าง เท้า : <u>ภาพที่1</u> ก้าวเท้าขวาไปด้านข้าง <u>ภาพที่</u> <u>2</u> ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา *ทำสลับอีกข้าง</p>

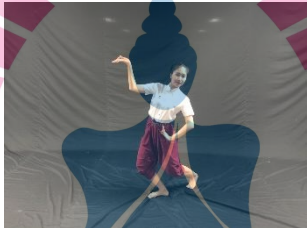

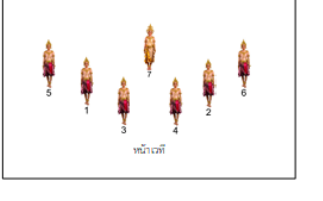
ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
3.			<p>ทิศ: เฝียงขวา 45 องศา ศีรษะ: เฝียงขวา, เฝียงซ้าย มือ: <u>ภาพแรก</u> มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัว มือทับนิ้วชี้แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย <u>ภาพที่2</u> หายมือขวาตั้งวงบนระดับศีรษะซ้ายตั้งวง ระดับเอว *ทำสลับอีกข้าง เท้า: <u>ภาพแรก</u> ตั้งขาขวาแบะขาออกชิดขา ซ้าย <u>ภาพที่2</u> ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา *ทำสลับอีกข้าง</p>
4.			<p>ทิศ : หน้า ศีรษะ : ตรง มือ : <u>ภาพแรก</u> มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัว มือทับนิ้วชี้แล้วตั้งวงทั้งสองข้างระดับเอว <u>ภาพที่2</u> ตั้งวงบัวบาน <u>ภาพที่3</u> มือขวาและมือ ซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้แล้ววางมือขวาบน มือซ้าย *ทำสลับอีกข้าง เท้า : <u>ภาพแรก</u> ก้าวเท้าขวาไปด้านหน้า <u>ภาพ</u> <u>ที่2</u> ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา <u>ภาพที่3</u> ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา และ เปลี่ยนเป็นตั้งขาขวาแบะขาออกชิดขาซ้าย</p>

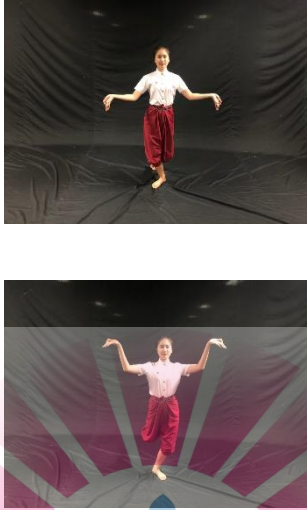

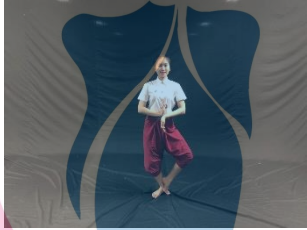

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
5.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: : มือขวาเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้แล้ววาด ออกแขนตั้งทำตรงข้ามกัน แขนด้านในอยู่ ระดับอกข้างซ้าย แล้วเปลี่ยนท่าพาลาสูง แล้ว เก็บมือระดับอก 1 ครั้ง แล้วทำสลับกันอีก 1 รอบ แล้วเก็บมือ 2 ครั้ง</p> <p>เท้า: ก้าวชิดสลับกันไปมาตามจังหวะพร้อม กับตัวรอง</p>

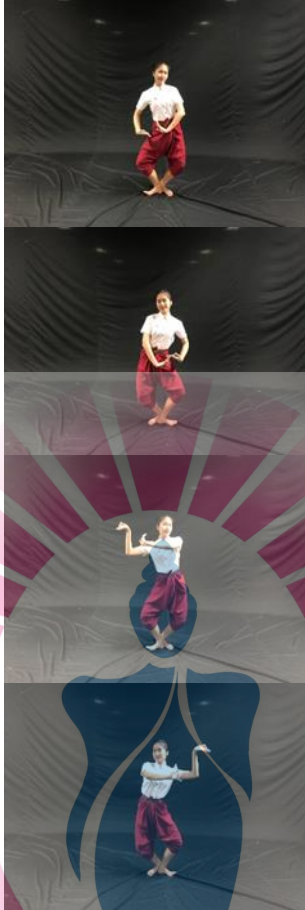
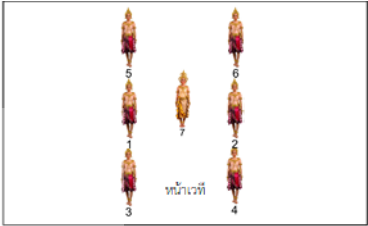

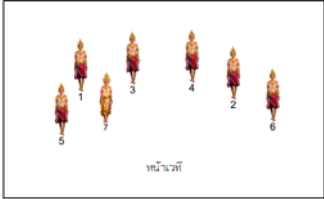
ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่าร่ำ	อธิบายท่าร่ำ
6.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทั้งสองข้างทำมือตรงข้ามกัน ผาลาสั้น ออกแล้วเข้า จากนั้นหันข้าง ทำท่าสอดสูง แล้วหมุนมาเป็นผาลา ทำตรงข้ามกัน</p> <p>เท้า: ก้าวขวาชิดซ้าย ทำตรงข้ามกัน สลับไปมา จากนั้นก้าวข้างหันหลังชนกัน แล้วหมุน ออกนอก แล้วก้าวตรงข้ามกัน</p> <p>*ทำแบบนี้อีก 1 ชุด ทำตรงข้ามกัน</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
7.			<p><u>ตัวรอง</u> ทิศ: หน้า,หลัง ศีรษะ: ลักคอง มือ: มือขวาเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้แล้วมือขวา หงายมือตั้งวงระดับศีรษะมือซ้ายตั้งวงที่ชาย พก *ทำสลับข้างไปมา เท้า: ฉายเท้าสลับไปมา</p>
8.			<p><u>ตัวรอง</u> ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ มือขวาแทงมือลงระดับเอวมือซ้ายตั้งวงที่ ชายพก จากนั้นวาดมือขวาออกเป็นท่าพรมสี่ หน้าแล้ววางมือขวาบนมือซ้าย เท้า: ขาขวาแบะขาออกชิดขาซ้ายทำสลับข้าง ไปม</p>

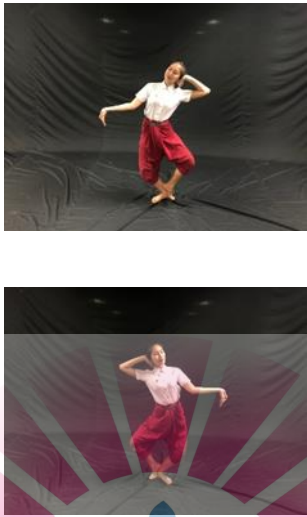

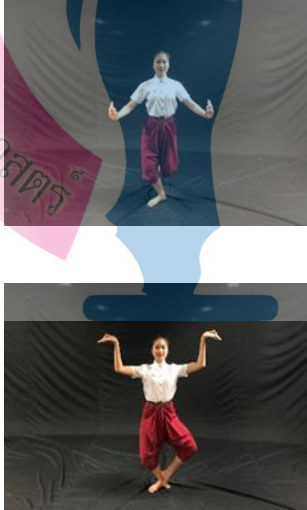
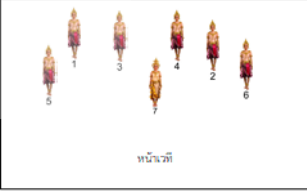
ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
9.			<p><u>ตัวรอง</u> ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงซ้าย มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือซ้ายบนมือขวาไปข้างลำตัว เท้า: ขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
10.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีระชะ: เอียงขวา</p> <p>มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ มือซ้ายวาดมือไปไว้ที่หลังหูกมือขวาตั้งวงล่าง</p> <p>เท้า: เท้าขวากระดกข้าง</p>
11.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีระชะ: เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้วทำท่าบัวชูฝัก</p> <p>เท้า: หลบเข้า</p>
12.		 	<p>ทิศ: หลัง</p> <p>คีระชะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: <u>ภาพแรก</u> มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัว มือทับนิ้วชี้แล้วทำท่าผาลาสสูง <u>ภาพที่2</u> มือ ซ้ายท่าผาลาสสูง มือขวาแหวงมือลงอยู่ที่ชายพก</p> <p>เท้า: <u>ภาพแรก</u> ขาขวาแบะขาออกชิดขาซ้าย <u>ภาพที่2</u> ขาซ้ายเหนี่ยวขาชิดขาขวา</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
13.			<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง มือ: <u>ภาพแรก</u> มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัว มือทับนิ้วชี้มือทั้งสองข้างแกงมือลง <u>ภาพที่2</u> ทำท่าพรหมสี่หน้า เท้า: <u>ภาพแรก</u> ก้าวขาไปด้านหน้า <u>ภาพที่2</u> เท้าขวากระดกหลัง</p>
14.			<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย เท้า: ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา</p>
15.			<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย เท้า: ย่ำร้อจิ้งหะ</p>

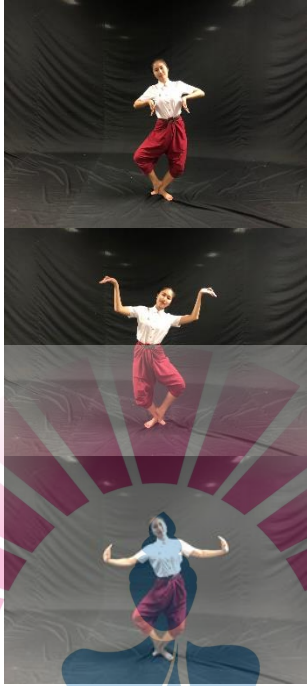
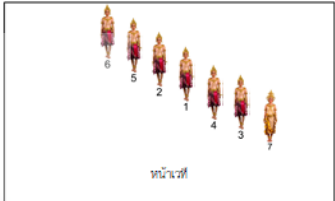

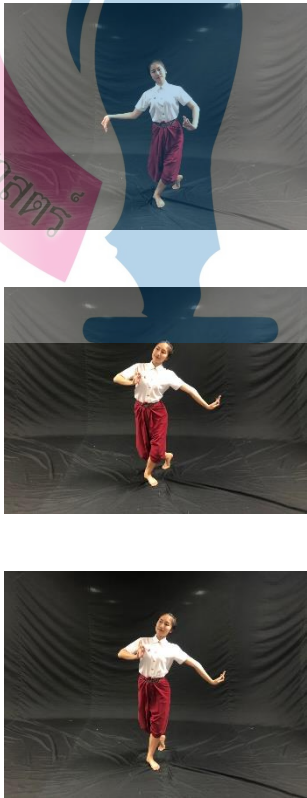

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
16.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ลักคอง</p> <p>มือ: มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก มือขวา แกงมือสวนขึ้น สลับขึ้นลง 2 ครั้ง</p> <p>เท้า: ฉายเท้าสลับไปมา</p>
17.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย</p> <p>เท้า: ผสมเท้า</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
18.			<p>ทิศ: เเฉียงซ้าย 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: เเฉียงขวา, เเฉียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายแทงลงแล้ววาดขึ้นเป็นจีบคว่ำตรง</p> <p>ศีรษะ ทำ 2 ครั้ง จากนั้นทำท่าภมรเกล้าไปทางขวาแล้วมาทางซ้าย แล้ววาดมือซ้ายออกแทงลง มือขวาแทงมือไว้ที่หลังหู และหยักไปหน้าหลังตามจังหวะดนตรี</p> <p>*ทำเหมือนกันแต่เริ่มวาดมือขวาจีบคว่ำก่อน</p> <p>เท้า: ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวาสลับกันไปแล้วแล้วเปลี่ยนฝั่งเดินรอบตัวรองไปจนถึงที่ตัวเอง หันซ้าย หันหลัง จนหมดจังหวะ</p> <div data-bbox="1059 987 1382 1182"> <p>หน้าเวที</p> </div> <div data-bbox="1059 1261 1396 1464"> <p>หลังเวที</p> </div>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
19.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงซ้าย,เอียงขวา</p> <p>มือ: วาดมือซ้ายออกแทงลง มือขวาแทงมือไว้ที่หลังหู และหยักไปหน้าหลังตามจังหวะดนตรี *หยักไปหน้าหลังทั้งสองฝั่ง</p> <p>เท้า: ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวาแล้วเปลี่ยนเป็นตั้งขาขวาแบะขาออกชิดขาซ้าย</p>
20.			<p>ทิศ : หน้า</p> <p>ศีรษะ : ตรง</p> <p>มือ : ภาพแรก มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้แล้วตั้งวงทั้งสองข้างระดับเอว</p> <p>ภาพที่2 ตั้งวงบัวบาน</p> <p>เท้า: ภาพแรก ก้าวเท้าขวาไปด้านหน้า ภาพที่ 2 ตั้งขาซ้ายแบะขาออกชิดขาขวา</p>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
21.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศิระษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายตั้งวงล่างระดับชายพก มือขวา แหงมือสวนขึ้น สลับขึ้นลง 4 ครั้ง แล้ววาดมือ ซ้ายออก มือขวาตั้งวงที่ชายพก ทำสลับกัน 2 ครั้ง จากนั้นม้วนจีบไว้ระดับอก แล้ววาดมือ ซ้ายลงแกงขึ้น แล้วหมุน แล้วทำอีกรอบหนึ่ง แล้วลูกลมุดจิ้งหะสุดท้ายพร้อมตัวรอง</p> <p>เท้า: ก้าวซ้ายชิดขวา สลับไปมา แล้วก้าวข้าง วางหลัง แล้วก้าวชิด แล้วหมุนรอบตัวเอง นั่ง ตั้งเข้าขวาแบะขาออก</p> <div data-bbox="1059 976 1394 1182" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> </div>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
22.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงซ้าย,เอียงขวา</p> <p>มือ: มือขวาแขนตั้งแขนมือลง มือซ้ายตั้งวงอยู่ข้างนอก ทำสลับกันไปมาจนครบจังหวะ</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าไปม</p>
23.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>มือ: มือซ้ายวาดมือไปไว้ที่หลังหู มือขวาวางมืออยู่ที่ชายพก ทำสลับไปมาจนหมดดนตรี</p> <p>เท้า: ตั้งขาขวาแบะขาออกชิดขาซ้าย ทำสลับข้าง</p>
24.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ แล้ววางมือขวาบนมือซ้าย</p> <p>เท้า: ขาขวากระดกไปด้านหลัง</p>

ลำดับ	เนื้อเรื่อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
25.			<p>ทิต: หน้า</p> <p>คีระษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: ทั้งสองมือแทงลงข้างลำตัวแล้ววาดออกไปเป็นท่าพรมสี่หน้าแล้วเปลี่ยนเป็นตั้งวงกลาง</p> <p>เท้า: ก้าวว้ายชิดขวา สลับไปมา</p> <div data-bbox="1059 698 1394 898"> <p>หน้าเวที</p> </div> <div data-bbox="1059 909 1394 1108"> <p>หน้าเวที</p> </div>
26.			<p>ทิต: หน้า</p> <p>คีระษะ: เอียงขวา,เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายแทงลง มือขวาตั้งวงข้างชายพกแล้ววาดจากขวาไปซ้าย เปลี่ยนเป็นมือขวาตั้งวงอยู่ข้างอก มือซ้ายตั้งวงแขนตั้ง แล้วเปลี่ยนมือเป็นอีกข้าง</p> <p>เท้า: ถอนขวาก้าวซ้ายยึด</p> <div data-bbox="1059 1503 1394 1702"> <p>หน้าเวที</p> </div>

ลำดับ	เนื้อร้อง	ภาพท่ารำ	อธิบายท่ารำ
			
27.			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือขวาและมือซ้ายเก็บนิ้วหัวมือทับนิ้วชี้ ทั้งสองข้างแกงมือลงข้างลำตัวแล้ว</p> <p>เปลี่ยนเป็นตั้งวง</p> <p>เท้า: ก้าวซ้ายไปด้านหน้าแล้วตั้งขาขวาแบะ</p> <p>ขาออกชิดขาซ้าย</p> <div data-bbox="1059 981 1398 1187" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center;">หน้าตที่</p> </div>

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 จะกล่าวถึงการอธิบายท่ารำของการแสดง และในบทที่ 6 จะกล่าวถึงบทสรุปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคิดในการออกแบบการแสดง การออกแบบลีลาท่ารำในการแสดง การออกแบบดนตรีและบทเพลงประกอบการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกายรูปแบบ การแปรแถวการคัดเลือกนักแสดง

แนวคิดในการออกแบบการแสดง

จากการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงชุดระบำสืบต่ออัปสร่าเป็นการแสดงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพทับหลังของปราสาทศีตลา ซึ่งปรากฏเป็นรูปทับหลังที่มีนางอัปสร่ากำลังรำรำอยู่ ทั้ง 7 ตน คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาเชื่อมโยงเข้ากับตำนานพื้นบ้านเรื่อง “กำพริ้าไก่แก้ว” ซึ่งเป็นตำนานพื้นบ้านของอำเภอศีตลา จังหวัดนครราชสีมา และได้ทำเสนอการแสดงในรูปแบบของระบำโบราณคดี ผ่านนักแสดงหญิงจำนวน 7 คนสื่อถึงการรำรำของนางอัปสร่าที่มาแสดงความยินดีปรีดาและอำนวยการอวยพรให้แก่ความรักของนางศีตลาและท้าวกำพริ้า

การออกแบบลีลาท่ารำในการแสดง

การประดิษฐ์ท่ารำผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบการแสดงระบำโบราณคดี จากการวิเคราะห์ท่ารำทางคณะที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่มีลีลาท่ารำที่อ่อนช้อยสวยงามและสอดคล้องกับ "ดนตรีประกอบที่เป็นทำนองเขมรสื่อถึงความงดงามของนางอัปสร่าที่มีมีลักษณะลีลาอ่อนช้อยสวยงาม" และสร้างสรรค์ผลงานเพื่อนำมาเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ทางคณะผู้วิจัยได้ประดิษฐ์ท่ารำหลักของทางนาฏศิลป์และอ่อนช้อยสวยงามและสอดคล้องกับทับหลังของปราสาทศีตลา โดยสร้างสรรค์การแสดงจากการจินตนาการถึงความสวยงามของนางอัปสร่าที่เอื้องกรายด้วยลีลาอ่อนช้อยงดงาม ลักษณะลีลาประกอบ บทเพลงอันไพเราะ

การออกแบบดนตรีและบทเพลงประกอบการแสดง

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการสร้างสรรค์การแสดงคือดนตรีเป็นเครื่องดนตรีเขมร โดยการนำโทนกับฉิ่งมาผสมผสานการสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อใช้ในการประกอบการแสดงผู้วิจัยได้ ใช้สำเนียงและทำนองของบทเพลงเป็นสำเนียงเพลงเขมร มาใช้ในการบรรเลงเพลงประกอบการแสดงในรูปแบบการแสดงระบำโบราณคดี เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์บทเพลงประกอบจนเกิดเป็นผลงานรูปแบบใหม่และเพลงที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ออกแบบเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาพบว่า เครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการแสดงที่จะช่วยเสริมการแสดงให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงความหมายในการสร้างสรรค์ผลงาน คณะผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูล เพื่อสนับสนุนการออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง ซึ่งรูปแบบของเครื่องแต่งกายนั้น คณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายตามหลักและเหตุผลดังนี้ การแสดงชุด “ระบำสัปตอัปสร่า” ได้ออกแบบเครื่องแต่งกายออกเป็น 2 ชุด ดังนี้คือ

ชุดที่ 1 ตัวเอก

ภาพที่ 57 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุดตัวเอก

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ชุดที่ 1 ตัวเอก นักแสดงสวมเสื้อแขนกุดสีเหลืองทอง สวมสนับเพลาสีดำสามส่วนนุ่งผ้าถุงสีขาวทองแล้วปล่อยชายออก 2 ข้าง เป็นห้อยข้าง ทรงผมเกล้ามาตรฐาน สวมศิลาภรณ์ และสวมเครื่องประดับทอง

ชุดที่ 2 ตัวรอง

ภาพที่ 58 ชุดการแต่งกายนาฏศิลป์นิพนธ์ชุดตัวรอง
ที่มา : คณะผู้วิจัย

ชุดที่ 2 ตัวรอง นักแสดงสวมเสื้อแขนกุดสีเนื้อ สวมสนับเพลาสีดำสามส่วน นุ่งผ้าถุงสีบานเย็น แล้วปล่อยชายออก 2 ซ้ำง เป็นห้อยข้าง ทรงผมเกล้ามาตรฐาน ติดกระบังหน้า สวมยอด และสวมเครื่องประดับทอง

รูปแบบการแปรแถว

การแปรแถวประกอบการแสดง ชุดระบำสี่ปตอัปสร เป็นการแสดงที่ประกอบไปด้วยนักแสดงผู้หญิง 7 คนโดยรูปแบบการแปรแถว โดยจะใช้พื้นที่ของเวทีให้เกิดความสมดุลและสวยงาม เช่น การแปรแถวหน้ากระดาน การแปรแถวข้าวหลามตัดและยี่นคู่ การแปรแถวแบบสับหว่าง การแปรแถวเฉียงเดี่ยว การแปรแถวเฉียงคู่ การแปรแถววี และแถวตอนเป็นต้น การแปรแถวดังกล่าวเกิดขึ้นจากจุดประสงค์ของผู้ออกแบบท่ารำ

การคัดเลือกนักแสดง

จากที่คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาจากภาพทับหลังของปราสาทศีดา โดยกำหนดนักแสดงเป็นผู้หญิงจำนวน 7 คน ที่มีความพร้อมในรูปร่าง ทางด้านร่างกายและจิตใจ จนสามารถที่จะปฏิบัติ งานด้านการ

แสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นงานที่แสดงออกให้เห็นถึงความงดงามในเชิงศิลปะ การคัดเลือกนักแสดงในการแสดงชุด ระบายสีปตอปราในครั้งนี ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสามารถของผู้แสดงที่มีทักษะพื้นฐานทางการแสดงนาฏศิลป์ไทย มุ่งเน้นการคัดเลือกนักแสดงที่มีรูปร่างที่สูง สมส่วน โดยนักแสดงทั้งหมดจะเป็นนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ ผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นนักแสดงในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์การแสดงทางด้านนาฏศิลป์ชุด “ระบายสีปตอปรา” ผู้วิจัยประเด็นสำคัญในการนำผลงานการแสดงออกไปประยุกต์ใช้และพัฒนาการแสดงได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์

1.1 การแสดงชุด “ระบายสีปตอปรา” สามารถปรับเปลี่ยนท่ารำ และการแปรแถวได้ตามความสามารถของผู้แสดงได้

1.2 ผลงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการวิจัยหรือสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยการสร้างสรรค์การแสดงชุด “ระบายสีปตอปรา” สามารถนำไปปรับปรุงต่อยอด เพื่อสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ได้ และเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยทางด้านต่างๆได้

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร เขต 12, **ปราสาทศีดา**. (2556) พิมพ์ครั้งที่ 1. ศิริสุขการพิมพ์ : นครราชสีมา
- การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์. (2554). **การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://oknationnationtv.tv> / [4 มกราคม 2563].
- เกิด คิดเห็น. ชาวบ้าน หมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลศีดา อำเภอศีดา จังหวัดนครราชสีมา.
สัมภาษณ์. 20 มกราคม 2563.
- เครื่องดนตรีซอด้วง. (2554). **รูปเครื่องดนตรีซอด้วง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : sites.google.com
 [18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].
- โคราชสตาร์ทอัพ. (2559). **ภูมิेषิพมาย อโรคยาศาล แห่งเมืองพมาย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.koratstartup.com/ภูมิेषิพมาย-อโรคยาศาล/>. [10 มกราคม 2563].
- _____. (2559). **ปราสาทครบุรี อโรคยาศาล ศิลปะขอมโบราณ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.koratstartup.com/ปราสาทครบุรี/>. [10 มกราคม 2563].
- _____. (2559). **ปราสาทบ้านปราสาท อโรคยาศาล แห่งพระเจ้าชัยวรมันที่ 7**. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: <http://www.koratstartup.com/ปราสาทบ้านปราสาท/> [10 มกราคม 2563].
- _____. (2559). **ปราสาทพลสงคราม อโรคยาศาลแห่งบ้านพลสงคราม**. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: <http://www.koratstartup.com/ปราสาทพลสงครามโนนสูง/>.
 [10 มกราคม 2563].
- _____. (2559). **ปราสาทบ้านปราสาท**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://isan.tiewrussia.com/khom/ปราสาทบ้านปราสาท2/>. [10 มกราคม 2563].
- _____. (2559). **ปราสาทเมืองเก่า อโรคยาศาลแห่งพระเจ้าชัยวรมันที่ 7**. [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: <http://www.koratstartup.com/ปราสาทเมืองเก่าสูงเนิน/>.
 [10 มกราคม 2563].
- ชุตินันท์ ทองคำ. นักวิชาการศึกษา งานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม
 กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 3 ธันวาคม 2562.
- ชุมพล ชะนะมา. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
สัมภาษณ์. 3 ธันวาคม 2562.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ประวัติเครื่องดนตรีไทย. (2558). **ปิ่นอก**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
https://singtakas.blogspot.com/2015/08/blog-post_22.html
 [18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].
- ประวัติเครื่องดนตรีไทย. (2558). **รูปเครื่องดนตรีกระจับปี่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
https://singtakas.blogspot.com/2015/08/blog-post_77.html
 [18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].
- ปริณาม ไซยวุฒิและเวธินี แก้วเนตร. (2559). **ฉาบ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
https://sites.google.com/site/1431dontrithai/musical-instrument_thaihtml/21html. [18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 24 ธันวาคม 2562.
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธี. (2552). **รูปเครื่องดนตรีแตรสังข์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.virtualmuseum.finearts.go.th/royalbarges/index.php/th/hiligh/hiligh/53> [18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].
- พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน. (2551) **ปรางค์**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-/ปรางค์>.
 [10 มกราคม 2563].
- พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน. (2551) **ปราสาท**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-en-lexitron/ปราสาท>
 [10 มกราคม 2563].
- พุทธศิลป์อีสาน. (2559). **ปราสาทนางรำ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://isan.tiewrussia.com/khom/ปราสาทนางรำ/>. [10 มกราคม 2563].
- พระอธิการสมพงษ์ ญาณวโร. เจ้าอาวาส วัดพระปรางค์สี่ดา ตำบลสี่ดา อำเภอสี่ดา
 จังหวัดนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 28 ธันวาคม 2562.
- ภัทรฤทัย กันตะกนิษฐ์. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 4 มกราคม 2563.
- พิทักษ์ชัย เดชอุดม. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 4 มกราคม 2563.
- ละมุล แก้วนอก. ประธานกลุ่มทอผ้าไหมบ้านแฝก – โนนสำราญ. **สัมภาษณ์**. 23 มกราคม 2563.

บรรณานุกรม(ต่อ)

วรรณัย พงศาชลากร. (2550). “ปรารงค์บ้านสีดา” ตำนานไก่แก้วหอมชู ดู “อัปสร” ที่หายไป.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/blog/voranai/2013/05/04/>

[10 มกราคม 2563].

วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2562). **ฮ่องวงใหญ่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<https://th.wikipedia.org/wiki/ฮ่องวงใหญ่>. [18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].

_____ . (2562). **ฉิ่ง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/ฉิ่ง>

[18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563].

สะอึ่ง ทะน่อม. สารวัตรกำนัน หมู่ 1 บ้านสีดา บ้านหนองเรือ หมู่ 2 และหมู่ 3 บ้านโนนเมือง

ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 20 มกราคม 2563.

สุพรรณ มีระหัน. สารวัตรกำนัน หมู่ 1 บ้านสีดา บ้านหนองเรือ หมู่ 2 และหมู่ 3 บ้านโนนเมือง

ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. **สัมภาษณ์**. 20 มกราคม 2563.

สรุปเนื้อหารวบรวมท้อถิ่น. (2560). **ท้าวกำพร้าวไก่แก้ว**. (ออนไลน์). สืบค้นจาก :

<http://thippawan16san.blogspot.com/2017/04/blog-post.html>

[6 มกราคม 2563]

ศิลปะขอมในไทย. (2558). **ศิลปะขอมในประเทศไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<https://sites.google.com/site/5701102081001mk/home/1>

[10 มกราคม 2563].

.ศิลปะตะวันออก. (2556). **ศิลปะขอม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

[.http://art603.blogspot.com/p/blog-page_1864.html](http://art603.blogspot.com/p/blog-page_1864.html).

[10 มกราคม 2563].

อรนุช อินตา. อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สัมภาษณ์. 4 มกราคม 2563.

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก การลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- ภาคผนวก ข การทดลองสร้างสรรค์ผลงาน
- ภาคผนวก ค การแสดงผลงานสร้างสรรค์ผลงาน

การลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 59 ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ที่วัดพระพรางค์สีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 28 ธันวาคม 2562)

ภาพที่ 60 ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 ภาพทับหลังปรางค์สีดาในปัจจุบัน
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 28 ธันวาคม 2562)

ภาพที่ 61 ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล นายสุพรรณ มีระหัน สารวัตกำนัน หมู่ 1 บ้านสิดา บ้านหนองเรือ หมู่ 2 และหมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสิดา อำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา ที่มา: คณะผู้วิจัย, (วันที่ 20 มกราคม 2563)

ภาพที่ 62 ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 ผู้ให้ข้อมูล นายเกิด คิดเห็น ชาวบ้าน หมู่ 3 บ้านโนนเมือง ตำบลสิดา อำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา ที่มา: คณะผู้วิจัย, (วันที่ 20 มกราคม 2563)

ภาพที่ 63 ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลพระอธิการสมพงษ์ ญาณวโร เจ้าอาวาส วัดพระ
 พรางค์สีดา ตำบลสีดา อำเภอสีดาจังหวัดนครราชสีมา
 ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 23 มกราคม 2563)

ภาพที่ 64 ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 ผู้ให้ข้อมูล นางละมุล แก้วนอก ประธานกลุ่มทอผ้าไหมบ้าน
 แฝก-โนนสำราญ
 ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 23 มกราคม 2563)

ภาพที่ 65 เก็บรวบรวมข้อมูลจากทางวิชาการผู้ให้ข้อมูล นายชุตินันท์ ทองคำ นักวิชาการ
ศึกษางานส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม กลุ่มงานหอวัฒนธรรมและ
ศูนย์การเรียนรู้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 3 ธันวาคม 2563)

ภาพที่ 66 เก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการผู้ให้ข้อมูล นางอรนุช อินตา อาจารย์โปรแกรม
ศึกษานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มกราคม 2563)

ขั้นตอนการนำเสนอแนวคิดและทดลองสร้างผลงาน

ภาพที่ 67 นำเสนอแนวคิดและการสร้างสรรค์การแสดงครั้งที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 29 พฤศจิกายน 2563)

ภาพที่ 68 คัดเลือกนักแสดง
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 11 ธันวาคม 2562)

ภาพที่ 69 ฝึกซ้อมการแสดงต่อทำรำท่อนที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 70 นำเสนอการแสดงสร้างสรรค์การแสดงครั้งที่ 2 50%
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 27 มกราคม 2563)

ภาพที่ 71 ฝึกซ้อมการแสดงต่อทำร่ำท่อนที่ 2
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 30 มกราคม 2563)

ภาพที่ 72 นำเสนอการออกแบบชุดการแต่งกายแบบภาพสเก็ต
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 25 ธันวาคม 2562)

ภาพที่ 73 ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดที่ 2 ตัวรองเสนอครั้งที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 10 มกราคม 2562)

ภาพที่ 74 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกายครั้งที่ 3 เสนอการนุ่งผ้า 3 แบบ คือ
ผ้าไหม ผ้าฝ้าย และผ้าแก้ว
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 23 มกราคม 2562)

ภาพที่ 75 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกายครั้งที่ 5 สีชุดของตัวรองและตัวเอก
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 76 นำเสนอการแสดงสร้างสรรค์การแสดงครั้งที่ 3 80%
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 77 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกาย ตัวเอก 100%
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 1 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 78 เสนอการแสดงการออกแบบชุดการแต่งกาย ตัวรอง 100%
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 1 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 79 ฝึกซ้อมการแสดงแสดงต่อทำร่าท่อนที่ 3
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 80 นำเสนอเครื่องประดับครั้งที่ 1
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 16 มกราคม 2563)

ภาพที่ 81 นำเสนอเครื่องประดับครั้งที่ 2
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 82 นำเสนอศิริภรณ์ตัวเอกครั้งที่ 1
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 83 แก้วศิราภรณ์ตัวเอก
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 84 ศิราภรณ์ตัวเอกเสร็จ 100%
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 1 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 85 ซ้อมกล่าวรายงานการแสดงผล 100%
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563)

ภาพที่ 86 ซ้อมใหญ่เสนอการแสดงที่สร้างสรรค์ครั้งที่ 4 100%
ที่มา : คณะผู้วิจัย. (วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563)

การแสดงผลงานนาฏศิลป์นิพนธ์

ภาพที่ 87 ท่ารำท่อนที่ 1 โขว์ตัวรอง เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสราน ณ เวทีสำนักศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 88 ภาพความลีลาของตัวเอกที่มิ่งดงาม เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสราน ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 89 ท่ารำช่วงที่ 2 เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 ที่มา: คณะผู้วิจัย. ((วันที่ 4 มีนาคม 2563))

ภาพที่ 90 ภาพท่ารำหลักที่แกะจากท่าจำหลักปรางค์สีดา เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 ที่มา: คณะผู้วิจัย. ((วันที่ 4 มีนาคม 2563))

ภาพที่ 91 ท่ารำช่วงที่ 3 เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มีนาคม 2563)

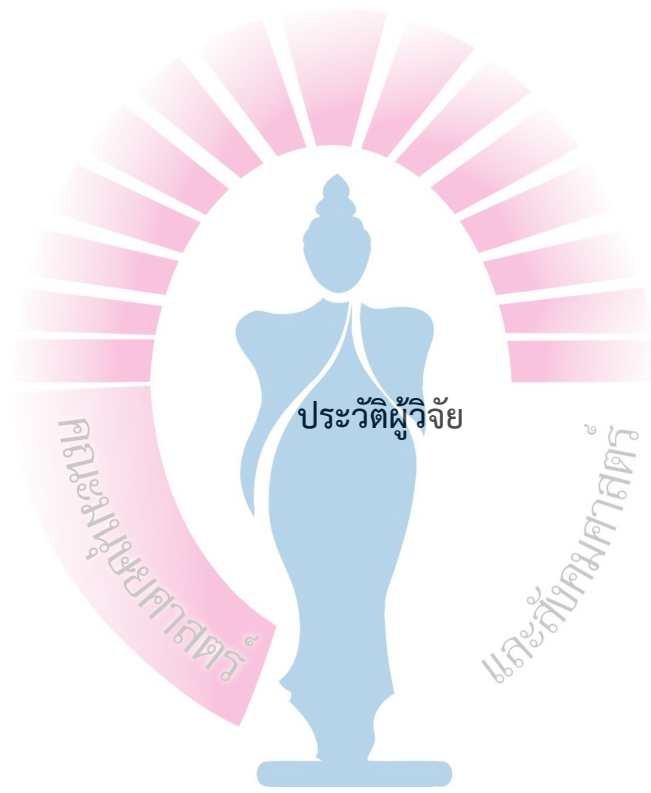
ภาพที่ 92 พิณนาเล่ปิดท้ายการแสดง เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสรา ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 93 ภาพท่านคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสราน ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มีนาคม 2563)

ภาพที่ 94 ภาพท่านผู้ให้ข้อมูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ชัย เดชอุดม เผยแพร่การแสดงชุด สัปตอัปสราน ณ เวทีสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 ที่มา: คณะผู้วิจัย. (วันที่ 4 มีนาคม 2563)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวกัญญาณัฐ กิรัมย์

วัน / เดือน / ปีเกิด : วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541

ที่อยู่สามารถติดต่อได้ : บ้านเลขที่ 71/6 หมู่ที่ 16 ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 30210

สถานศึกษาปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

โทรศัพท์ : 061-1309055

Email : nuttyclub10@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนบ้านจันทโครักษ์ (รัฐประชาสรรค์) (พ.ศ. 2547-2552)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนบ้านจันทโครักษ์ (รัฐประชาสรรค์) (พ.ศ. 2553-2555)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	โรงเรียนมัธยมด่านขุนทด (พ.ศ. 2556-2558)
ระดับการศึกษาปัจจุบัน	กำลังศึกษาที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นปีที่ 4 (พ.ศ. 2562)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวกัญญาภัค กิรัมย์
วัน / เดือน / ปีเกิด : วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541
ที่อยู่สามารถติดต่อได้ : บ้านเลขที่ 71/6 หมู่ที่ 16 ตำบลด่านขุนทด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 30210
สถานศึกษาปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
โทรศัพท์ : 061-6892663
Email : Kanyasoft27@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา : โรงเรียนบ้านจันโคกรักษ์ (รัฐประชาสรรค์)
(พ.ศ. 2547-2552)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : โรงเรียนบ้านจันโคกรักษ์ (รัฐประชาสรรค์)
(พ.ศ. 2553-2555)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : โรงเรียนมัธยมด่านขุนทด (พ.ศ. 2556-2558)
ระดับการศึกษาปัจจุบัน : กำลังศึกษาที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
คณะครุศาสตร์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นปีที่ 4
(พ.ศ. 2562)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวปรีณาพรรณ แจ่มนิลพิพัฒน์

วัน / เดือน / ปีเกิด : วันพฤหัสบดีที่ 30 ตุลาคม 2540

ที่อยู่สามารถติดต่อได้ : บ้านเลขที่ 88 หมู่ 7 ตำบลห้วยแคน อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา 30240

สถานศึกษาปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

โทรศัพท์ : 064-0970777

Email : Preenaphan1997@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา : โรงเรียนเสริมมิตรวิทยา (พ.ศ. 2547-2552)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : โรงเรียนเทเรซาอุปถัมภ์ (พ.ศ. 2553-2555)

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา (พ.ศ. 2556-2558)

ระดับการศึกษาปัจจุบัน : กำลังศึกษาที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นปีที่ 4 (พ.ศ. 2562)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวสุรียรัตน์ กล่อมเกลี้ยง
 วัน / เดือน / ปีเกิด : วันอังคารที่ 2 กันยายน 2540
 ที่อยู่สามารถติดต่อได้ : บ้านเลขที่ 113 หมู่ 14 ตำบลหนองบัว อำเภอคง นครราชสีมา 30260
 สถานศึกษาปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 โทรศัพท์ : 061-1710494
 Email : Aorair_217@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา	ที่โรงเรียนบ้านตาก็้ม (พ.ศ. 2547-2552)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ที่โรงเรียนบ้านตาก็้ม (พ.ศ. 2553-2555)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ที่โรงเรียนปรางค์ทองวิทยา (พ.ศ. 2556-2558)
ระดับการศึกษาปัจจุบัน	กำลังศึกษาที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์สาขาวิชาานาฏศิลป์ไทย ชั้นปีที่ 4 (พ.ศ. 2562)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวอารยา ตะสูงเนิน
 วัน / เดือน / ปีเกิด : 20 มกราคม 2541
 ที่อยู่สามารถติดต่อได้ : บ้านเลขที่ 38 หมู่ 11 ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 30160
 สถานศึกษาปัจจุบัน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
 โทรศัพท์ : 098-1052290
 Email : Khongkwab93@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษาที่	โรงเรียนพิทักษ์ภูเบนทร์ (พ.ศ. 2547-2552)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนโนนสูงศรีธานี (พ.ศ. 2553-2555)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่	โรงเรียนโนนสูงศรีธานี (พ.ศ. 2556-2558)
ระดับการศึกษาปัจจุบัน	กำลังศึกษาที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะครุศาสตร์สาขาวิชาานาฏศิลป์ไทย ชั้นปีที่ 4 (พ.ศ. 2562)